

MÉRLEGEN AZ ÁLLAM

A KÖZSZOLGÁLTATÁSOK HELYZETE ÉS JÖVŐJE
A MAGYAROK SZEMÉBEN

MÉRLEGEN AZ ÁLLAM

A KÖZSZOLGÁLTATÁSOK HELYZETE ÉS JÖVŐJE
A MAGYAROK SZEMÉBEN

Budapest, 2022

Impresszum

MÉRLEGEN AZ ÁLLAM A KÖZSZOLGÁLTATÁSOK HELYZETE ÉS JÖVŐJE A MAGYAROK SZEMÉBEN

© Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions, 2022

Felelős kiadó és szerkesztő: **Bíró-Nagy András**

Szerzők: **Bíró-Nagy András** (Policy Solutions, TK PTI)

Varga Attila (Policy Solutions)

Juhász Vanessza (Policy Solutions)

Adatfelvétel: **Závecz Research**

Grafikai tervezés és tördelés: **WellCom Stúdió**

Kiadó: **Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions, Budapest**

ISBN 978-615-6289-22-3

Ezen kiadvány a szerzők saját véleményét tartalmazza, mely nem feltétlenül tükrözi a Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) hivatalos álláspontját. A Friedrich-Ebert-Stiftung által publikált kiadványok kereskedelmi forgalomba kizárólag a FES előzetes írásos engedélyével kerülhetnek.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
Vezetői összefoglaló	6
1. Magyarország problématérképe 2022 őszén	15
2. A közszolgáltatások színvonalának megítélése Magyarországon	20
2.1. A közszolgáltatások színvonalának általános értékelése	20
2.2. A közszolgáltatások színvonalának változása az elmúlt 12 évben	29
3. Az oktatás helyzete és jövője a magyarok szerint	34
3.1. A magyar közoktatás legégetőbb problémái	34
3.2. Oktatási reformjavaslatok megítélése a magyar társadalomban	39
4. Az egészségügy helyzete és jövője a magyarok szerint	47
4.1. A magyar közegészségügy legégetőbb problémái	47
4.2. Egészségügyi reformjavaslatok megítélése a magyar társadalomban	53
5. Szociális intézkedések megítélése a magyar társadalomban	62
6. Az államosítás kérdésének társadalmi megítélése	74

Bevezetés

Az elmúlt években a Policy Solutions számos kutatásából kiderült, hogy a magyar társadalomban jelentős az igény az aktív állami szerepvállalásra, és ennek részeként az állam által nyújtott színvonalas közszolgáltatásokra. Az utóbbi időszak egymásra rakódó válságai – a koronavírus-járvány egészségügyi válsága, a nyomában járó gazdasági válság, az elszabaduló infláció, illetve az orosz–ukrán háborúval együtt nagy erővel megérkező energia-válság – különösen hangsúlyossá teszik a kérdést, hogy a magyarok milyen mértékben tudnak az államra számítani, és milyen minőségű szolgáltatásokhoz juthatnak akkor, amikor baj van. Időszerű tehát megismerni, hogy a magyarok milyennek látják a közszolgáltatások színvonalát, milyen változásokat tapasztaltak azok minőségében az Orbán-kormányok 12 éve alatt, és miként látják egyes kiemelt közszolgáltatások főbb problémáit és a lehetséges reformok irányait.

Kiadványunkban mérlegre kerül tehát az állam, mint szolgáltató. Bemutatjuk, hogy a magyarok mely közszolgáltatásokkal elégedettek és melyekkel kevésbé, és azt is, hogy a magyarok általános problématérképén milyen súllyal szerepelnek azok a kérdések, amelyeken az állami szolgáltatások érdemben javíthatnak. Ezt követően részletesen áttekintjük, hogy a hazai közbeszédet több évtizede folyamatosan foglalkoztató két területen, az egészségügyben és az oktatásban melyek a legégetőbb problémák a magyarok szerint, illetve a gyakran felmerülő reformjavaslatoknak milyen a társadalmi támogatottsága. Az egyre súlyosbodó megélhetési válság okán külön fejezetet szentelünk néhány olyan lehetséges szociális intézkedés támogatottságának, amelyek az emberek terheit érdemben csökkenthetik. Több aktuális kormányzati kezdeményezés – a víziközmű-cégek állami átvétele az önkormányzatoktól és a Vodafone felvásárlásának szándéka – indokolja, hogy kitérjünk az államosítás kérdésének társadalmi megítélésére is. Összességében a közszolgáltatásokkal kapcsolatos véleményeket vizsgáló kutatásunk célja, hogy ráirányítsa a figyelmet azon területekre, amelyeken a magyarok jóval többet várnának az államtól, és hozzájáruljon olyan közpolitikák megalapozásához és kidolgozásához, amelyek azokon a pontokon javítják a közszolgáltatásokat, amelyekre egyben a legnagyobb társadalmi igény is van.

Az elemzés megalapozásához 2022. szeptember 14–22. között közvélemény-kutatást végeztünk, melyben a Závecz Research volt a partnerünk. A személyes megkérdezéssel készült felmérés során elért 1000 fő életkor, nem, iskolai végzettség és településtípus szerint az ország felnőtt népességét reprezentálta. Az egyes szocio-demográfiai csoportokon belüli bontások az arányok érzékeltetésére alkalmasak, ezekben az esetekben a megnövekvő hibahatár miatt a pontos számok tájékoztató jellegűek. Tekintettel a hat ellenzéki párt közös indulására, valamint a Mi Hazánk parlamenti bejutására a 2022-es országgyűlési választásokon, kiadványunkban a különböző táborokat az ebből fakadó bontásban (Fidesz-KDNP, ellenzéki közös lista, Mi Hazánk, párt nélküli/bizonytalan szavazók) mutatjuk be. Ez a bontás egyben fedi is valamennyi, az adatfelvétel idején a teljes népességben legalább 5 százalékos nagyságú választói csoportot.

Vezetői összefoglaló

Magyarország problématérképe 2022 őszén: élen a megélhetési kérdések és az egészségügy, a lista végén az orosz befolyás és az LGBTQ ügyek

**A magyarok problématérképének első négy helyén nem történt változás az elmúlt egy évben. 2022 őszén a leg-
többben a megélhetés magas költségeit említették (43%), ezt az alacsony fizetések problémája követte (41%)
a második helyen. A képzeletbeli dobogó harmadik helyére egy fontos közszolgáltatás, az egészségügyi ellátás
alacsony színvonala került (28% sorolta a három leginkább kezelendő probléma közé). Egy év elteltével is a korrup-
ció szerepel a magyarok problématérképének negyedik helyén (24%).**

A lista következő három helyén is gazdasági és materiális jellegű problémák helyezkednek el, ami mutatja, hogy a magyarok egy év elteltével is főként a megélhetéssel kapcsolatos problémák kezelését várják a politikai szereplőktől. A legfontosabb problémák között a magyarok ötöde említette a szegények és gazdagok közötti társadalmi különbség szintjét (21%), a munkáltatóknak való kiszolgáltatottságot (19%) és az alacsony nyugdíjakat (19%). A nagy társadalmi különbségek egy évvel ezelőtt a hatodik helyen álltak (jelen kutatásban ötödik), a munkáltatóknak való kiszolgáltatottság pedig a kilencedik helyről a hatodik helyre ugrott előre.

A migráció mindössze a megkérdezettek tizede (11%) szerint fér be a három legfontosabb probléma közé. **Az elmúlt hónapokban számos demonstráció zajlott az oktatás minőségével kapcsolatban, azonban 2022 őszén csak annyian sorolják az oktatás színvonalát az ország legégetőbb problémái közé, mint ahányan a migrációt annak tartják.** Az orosz–ukrán háború kirobbanása óta különösen a közbeszéd részét képezi az orosz befolyás kérdése, ennek ellenére **mindössze a magyarok 8 százaléka gondolja úgy, hogy ez a három legnagyobb probléma egyike. Az utolsó, tizenhatodik helyen a kormányzati kommunikációban gyakran megjelenő „homoszexuális propaganda” túlzott mértéke helyezkedik el,** amelyet mindössze a magyarok 6 százaléka tart a három legfontosabb probléma egyikének.

A fideszes és az ellenzéki szavazók szerint is ugyanaz Magyarország három legfontosabb problémája

A kormánypárti és az ellenzéki szavazók körében is a megélhetés magas költségei, az alacsony fizetések és az egészségügyi ellátás alacsony színvonala a problématérkép három leggyakrabban említett problémái. A három legégetőbb problémát követően azonban számos különbség van a két politikai oldal szavazói között. Míg az ellenzéki válaszadók szerint a korrupció mértéke a negyedik legkomolyabb probléma Magyarországon (31%), addig a kormánypártiak problématérképének ez csak a tizenegyedik helyén szerepel (16%). A demokrácia minőségének romlásában is jelentős az eltérés: az ellenzéki szavazók ötöde (19%) szerint a három legnagyobb probléma egyike, és ezzel a hatodik helyre került, míg a kormánypártiaknak mindössze tizede (10%) látja hasonlóképp (ezzel a tizenegyedik helyen szerepel).

A bevándorlással kapcsolatban is érdemi a politikai oldalak közötti különbség: a kormánypártiak problématérképének tizenegyedik helyen szerepel (16%), míg az ellenzékiek esetében az utolsó előtti, tizenötödik helyen (6%). A kormánypártiak körében a negyedik legégetőbb kérdés az alacsony nyugdíjak helyzete (20%), addig ez az ellenzékieknél a hetedik helyen szerepel (18%). A „homoszexuális propagandával” riogatás látványosan nem éri el a többi probléma fontosságának szintjét: az ellenzékiek körében az utolsó (3%), a fideszesek között az utolsó előtti helyen végzett (a kormánypártiak 8 százaléka sorolja a három legfontosabb gond közé). A kormánypártiaknál az orosz befolyás került az utolsó helyre (7%) – ezt tartják tehát a fideszesek az összes felsorolt téma közül a legkisebb problémának.

A legszínvonalasabb közszolgáltatások a magyarok szerint: katasztrófavédelem és tűzoltóság, vízhálózat, szennyvízelvezetés, szemétszállítás

A legtöbben a katasztrófavédelem és a tűzoltóság működéséről vannak jó véleménnyel: 48% elégedett vele, és csak 16% nem. Ezt az alapvető szolgáltatási infrastruktúrákat és a köztisztaságot érintő területek követik: a vízügygel, a vízhálózat működtetésével a magyarok 46 százaléka, a szennyvízelvezetés és -tisztítással, valamint a szemétszállítás és a hulladékgazdálkodás színvonalával egyaránt a magyarok 44 százaléka elégedett. Ettől alig marad el az energiaszolgáltatással kapcsolatban pozitívan vélekedők aránya (42%). Az elégedetlenekhez képest szintén relatív többségben vannak azok, akik jó véleménnyel vannak a rendvédelmi szervek működéséről: a közbiztonság fenntartásával és a rendőrség működésével 42 százalék, a honvédelem és katonaság működésével 41 százalék elégedett. Valamennyi fenti esetben 34-40% azok aránya, akik „se nem jó, se nem rossz” értékelést adtak.

A közegészségügy minőségéről vannak a legrosszabb véleménnyel a magyarok

Kutatásunkban öt olyan területet találtunk, amelyen többen vannak azok, akik rossz véleménnyel vannak, mint akik pozitívan vélekednek az adott közszolgáltatásról. **A közmédia jelenlegi színvonalával már a relatív többség elégedetlen (31%),** további 38 százalék „se nem jónak, se nem rossznak” értékeli, és mindössze a magyarok 29 százaléka véli úgy, hogy nincs kivetnivaló az állami média minőségével. Hasonlóan vélekednek a megkérdezettek **a közlekedés és az utak színvonaláról: a magyarok harmada (34%) gyengének gondolja** az állami szolgáltatások színvonalát a területen, 36 százalék szerint „se nem jó, se nem rossz”, míg 29 százalék elégedett a közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások jelenlegi állapotával.

Listánk végén található az a három közszolgáltatási ágazat, amelyekkel részletesebben is foglalkozunk e tanulmányunkban: a közoktatás, a szociális ellátórendszer, valamint a közegészségügy. Mindhárom terület problémái és reformkísérletei évtizedek óta napirenden szerepelnek a közbeszédben, és a magyarok ezekről is vannak a legrosszabb véleménnyel. A megkérdezettek harmada (31%) alacsony színvonalúnak értékeli a közoktatás jelenlegi helyzetét, míg 37 százalék semleges, és 29 százalék jól funkcionáló területként értékeli. A szociális ellátórendszerről még több a negatív vélemény: 36 százalék alacsony színvonalúnak tartja, 37 százalék semleges állásponton van, és mindössze minden negyedik magyar (24%) gondolja úgy, hogy jelenleg kielégítő módon működik a szociális szféra. **A vizsgált közszolgáltatások közül a legrosszabb véleménnyel a közegészségügy színvonaláról vannak a magyarok: 50 százalék véli úgy, hogy az egészségügyi ellátórendszer rossz színvonalon működik.** E kérdésben 30 százalék a bizonytalanok aránya, és mindössze minden ötödik megkérdezett (20%) van jó véleménnyel a közegészségügy működéséről.

Az egészségügy, a szociális ellátórendszer és a közoktatás minősége romlott a legtöbbet az Orbán-kormányok alatt a magyarok szemében

Az elmúlt 12 évben a magyarok szerint messze az egészségügy színvonala romlott a leginkább: 48% sorolta azon három terület közé, amelyek minősége a legnagyobb mértékben romlott 2010 óta. A dobogó második és harmadik fokára a szociális ellátórendszer (24%) és a közoktatás (23%) színvonala került. Ezt az állam közlekedés területén nyújtott szolgáltatásai (18%) és a közmédiában (16%) tapasztalt tendenciák követik.

A további közszolgáltatások esetében mindössze a magyarok tizede vagy annál is kevesebben gondolják úgy, hogy az adott ágazat a top 3-ba tartozik a színvonalbeli romlás tekintetében: közbiztonság fenntartása és rendőrség (11%), felsőoktatás (10%), energiaszolgáltatás (9%), közigazgatás és hivatalos ügyintézés (8%), állami környezet-

védelem (7%), valamint szemétszállítás és hulladékgazdálkodás (7%). Alig volt olyan válaszadó, aki a vízügy és vízhálózat (5%), a szennyvízelvezetés és -tisztítás (5%), a katasztrófavédelem és a tűzoltóság (4%), valamint a honvédelem (4%) területein tapasztalta volna a legjelentősebb minőségromlást az elmúlt 12 évben.

A különböző politikai preferenciával rendelkező magyar állampolgárok nagyon hasonló módon látják a közszolgáltatások romlását. **Mind a kormánypárti (44%), mind az ellenzéki (54%), mind a Mi Hazánk (58%) szavazói a közegészségügy területén látják a legaggasztóbb tendenciákat.**

A honvédség, a rendőrség és a szemétszállítás színvonala javult a legtöbbet az elmúlt 12 évben

A közszolgáltatások javulását tekintve a válaszokban nincs kiugró eredmény: minden esetben a magyarok kevesebb, mint 20 százaléka gondolja úgy, hogy az adott közszolgáltatások a legtöbbet javult kategóriába esnének.

Első helyen a honvédelem áll: a magyarok 18 százaléka szerint e területen történt a legmarkánsabb fejlődés az elmúlt 12 évben. A dobogó második és harmadik fokára a közbiztonság biztosítása és a rendőrség működése (14%), valamint a szemétszállítás és hulladékgazdálkodás (14%) ügye kerültek. A pozitív vélemények fragmentáltságát mutatja, hogy további öt terület is 10 százalék feletti említést kapott: katasztrófavédelem és tűzoltóság (13%), közigazgatás és hivatalos ügyintézés (13%), vízügy és vízhálózat (11%), közmédia (10%), szennyvízelvezetés és -tisztítás (10%). **E kérdésnél is jól látszik, hogy alig valaki lát jelentős előrelépést a szociális ellátórendszer (6%), a közegészségügy (6%) és a közoktatás (5%) működése területén – ez a három terület szerepel a lista végén.**

Az oktatás legsúlyosabb problémái a magyarok szerint: előregedő pedagógustársadalom, tanárhiány, túlterheltek és nincsenek megfizetve a pedagógusok

Az oktatás legfőbb problémájára rákérdező nyitott kérdésünknel a legtöbb válaszadó (34%) szerint az a mai magyar közoktatás leginkább égető gondja, hogy **a pedagógustársadalom egyre inkább előregszik, így ebből fakadóan számos intézmény küzd tanárhiánnyal. 18 százalék látja úgy, hogy a mai közoktatás igazi nehézsége, hogy túlterheltek és nincsenek megfizetve a pedagógusok** – ezzel ez került a második helyre. Mindezek alapján a magyarok szerint első körben a tanárok túlterheltségét kell csökkenteni, rendezni kell a pedagógusok bérét és a fiatalokat motiválni kell a tanári pályára.

Amellett, hogy a megkérdezettek önmaguktól is megjelölhették, hogy véleményük szerint mi a magyar közoktatás legégetőbb problémája, előre rögzített 12 probléma közül is választhattak. A zárt kérdésre adott válaszoknál **a tanárok alacsony fizetése és túlterheltsége került az élre (35%). Közel ugyanannyian választották (33%) a pedagógustársadalom elöregedését és a tanárhiányt. A megkérdezettek harmada (30%) úgy gondolja, hogy kevés a jó pedagógus, és ezért rossz az oktatás minősége.** A magyarok ötöde véli úgy, hogy a magyar közoktatás elsődleges problémái a tananyag mennyisége és a diákok túlterhelése (22%), illetve a tananyag elavultsága (20%).

A pártpreferencia szerinti bontásban jelentős eltérések nem rajzolódnak ki. A kormánypárti, az ellenzéki szavazók és a Mi Hazánk szavazói egyaránt az elöregedett pedagógustársadalmat és az abból fakadó tanárhiányt, a pedagógusi bérek alacsony szintjét és a tanárok túlterheltségét, valamint a jó pedagógusok hiányát látják a három legfontosabb problémának a közoktatás területén.

A legnépszerűbb oktatási javaslatok: iskolapszichológus minden intézménybe, szabad tankönyvválasztás, magasabb bért a hátrányos helyzetű térségekben oktatóknak

A legnagyobb egyetértés négy közpolitikai javaslatot övez. **80 százalék véli úgy, hogy minden közoktatási intézményben biztosítani kell az elérhető pszichológus jelenlétét, akikhez a gyerekek közvetlenül fordulhatnak.** A **szabad tankönyvválasztás** lehetőségét a pedagógusok számára 79% tartja követendő reformnak, ahogy hasonló a támogatottsága (78%) annak is, hogy **a hátrányos helyzetű térségekben oktató pedagógusok és tanárok számára magasabb bért folyósítson az állam.** Emellett **az orvosok fizetésemeléséhez hasonló mértékű pedagógus béremelést a megkérdezettek 77 százaléka támogatna.** A felsorolt javaslatok közül a kínai Fudan Egyetem magyarországi campusa a leginkább megosztó – ezzel a magyarok 53 százaléka ért egyet. A CEU Magyarországra történő visszatérését ennél lényegesen többen, a magyarok kétharmada (65%) támogatja.

Az egészségügy legsúlyosabb problémái a magyarok szerint: nincs elég egészségügyi szakember, hosszú várólisták, túlterheltek és nincsenek megbecsülve az egészségügyben dolgozók

A spontán válaszok alapján egyértelműen a legtöbbször (38%) véleménye az, hogy a magyar egészségügyi rendszer legnagyobb kezelendő problémája, hogy nincs elég egészségügyi dolgozó (orvosok és szakdolgozók). Második helyre – 17% véleménye szerint – a túl hosszú kórházi várólisták kerültek. Az összes további kategóriában 10 százaléknál alacsonyabb az említések aránya. A válaszadók 7 százaléka emelte ki, hogy túlterheltek és nincsenek megfizetve az egészségügyi dolgozók, valamint jelentős finanszírozási problémák vannak a területen, mert az állam nem fordít elegendő forrást az egészségügyre. 5 százaléknak szerint kevés a jó egészségügyi szakember, ezért rossz a betegellátás színvonala.

A nyitott kérdés mellett a megkérdezettek előre rögzített 10 probléma közül is választhattak abban a kérdésben, hogy mit tartanak a közegészségügy három legnagyobb problémájának. **A zárt kérdésre adott válaszok visszaigazolják spontán válaszokból kirajzolódó képet: 38 százaléknak szerint a három legnagyobb probléma közül az egyik az, hogy nincs elég egészségügyi dolgozó a rendszerben,** amely komoly ellátási gondokhoz vezet. **Szintén a megkérdezettek 38 százaléka véli úgy, hogy a kórházi várólisták hosszúsága kifejezetten égető probléma.** Ezek mellett jelentős azok aránya is (32%), akik úgy vélik, hogy a rossz betegellátási színvonal hátterében az áll, hogy kevés a jó egészségügyi szakember. A magyarok harmada (32%) sorolta a három legnagyobb probléma közé továbbá azt is, hogy túlterheltek és nincsenek megfizetve az egészségügyi dolgozók.

A kormánypárti szavazók esetében a teljes népességhez képest nincs eltérés abban, hogy mit tartanak az első négy legégetőbb problémának az egészségügyben. Az egészségügyi dolgozók hiányát (39%), a kórházi várólisták hosszúságát (35%), az egészségügyi dolgozók túlterheltségét és anyagi megbecsülésének hiányát (34%), valamint a képzett egészségügyi szakdolgozók hiányát (32%) tartják a legjelentősebb gondoknak a Fidesz-KDNP szavazói.

Az ellenzékiek szerint sincs elég egészségügyi dolgozó (36%), viszont a kórházak fizikai állapota a második helyre került (ez a fideszeseknél csak ötödik). Az ellenzékieknél harmadik helyen szerepel a kórházi várólisták hosszúsága (35%), valamint az egészségügyi dolgozók túlterheltsége és anyagi megbecsülése (35%).

Szemben a kormánypárti szavazókkal (17%), az ellenzékiek körében 11 százalékponttal többen (28%) gondolják úgy, hogy a három leginkább kezelendő terület egyike, hogy nincs elég diagnosztikai eszköz az egészségügyi intézményekben. Emellett a Fidesz-KDNP szavazóihoz képest kifejezetten úgy gondolják az ellenzékiek, hogy az állam nem fordít kellő figyelmet a megelőzésre.

A legtámogatottabb egészségügyi javaslatok: életmentő adrenalin injekció minden köznevelési intézménybe, mobil szűrőpontok a hátrányos helyzetű településekre, ingyenes oltások

A megkérdezettek 83 százaléka szerint az államnak biztosítani kell minden köznevelési intézményben az allergiás reakciók esetében használható – és akár életmentő – adrenalin injekciót, amelyet mindössze a megkérdezettek 13 százaléka tart elvetendő javaslatnak. Szintén 80 százaléknál is magasabb támogatottsága van a mobil szűrőpontok biztosításának hátrányos helyzetű, elszigetelt települések esetében (81%), valamint a választható oltások ingyenessé tételének (81%) is.

A magyarok 79 százaléka gondolja úgy, hogy **a társadalombiztosításnak fizetnie kell a magánegészségügyi ellátást is abban az esetben, ha az állami egészségügy nem tudja a betegek számára rövid időn belül biztosítani a szükséges diagnózis felállítását vagy a kezelést. Szintén 79 százalék támogatja az ápolók bérrendezését:** a magyarok elsöprő többsége támogatná, ha az állam a fizetésüket legalább az orvosok fizetésének 60 százaléka emelné rövid időn belül. Döntő többség (79%) áll azon javaslat mögött is, miszerint államilag fizetett szabadnapokkal és TB-járulék visszafizetéssel kell ösztönözni azt, hogy az emberek megjelenjenek különböző szűrővizsgálatokon. **Mindezek mellett a magyarok háromnegyede (77%) úgy véli, hogy aki ma Magyarországon valódi esélyt szeretne magának biztosítani a gyógyulásra, annak magánegészségügyi ellátást kell igénybe vennie.**

A legnépszerűbb szociális intézkedések az energiaválság terheit enyhítő javaslatok

Az eredmények alapján megállapítható, hogy magyar társadalom a szociális kérdések tekintetében kifejezetten baloldali álláspontot képvisel. **Kiemelt fontosságot élveznek azok a jóléti intézkedések, amelyek közvetlenül érintik az emberek jelentős részét, illetve az energiaválsággal és a közüzemi költségekkel kapcsolatos kérdések** (például a rezsicsökkentés, a lakóépületek szigetelése és korszerűsítése, a bérlakásfelújítás, illetve a közművek feltétel nélküli biztosítása).

2022 őszén a legnépszerűbb vizsgált intézkedés a rezsicsökkentés meghosszabbítása volt 2023 tavaszáig, mellyel a megkérdezettek 85 százaléka értett egyet. Ugyanennyien támogatnák egy kormányzati program indítását állami és önkormányzati bérlakások építésére, illetve felújítására. Ezt követte az épületek szigetelésének korszerűsítése a rezsiköltségek csökkentése érdekében, mellyel a magyarok 84 százaléka tudott egyet érteni. Ez alapján megállapítható, hogy a magyarok igen erősen érzik az energiaválság tüneteit, így az azt enyhítő javaslatok különösen nagy támogatást élveznek.

A klímabérlet bevezetésével (79%), a családi pótlék duplájára emelésével (78%), illetve a menstruációs szegénység felszámolására irányuló szakpolitikai javaslatokkal (76%) értettek legkevésbé egyet a magyarok, de még ezekben a kérdésekben is kiemelkedő támogatottság látható.

A szakpolitikai javaslatok támogatottsága többnyire pártpreferenciától függetlenül alakult, ám a sorrend az egyes javaslatok tekintetében eltérő volt a Fidesz-KDNP, az ellenzéki együttműködés és a Mi Hazánk szavazói körében.

A kormánypártok szimpatizánsai a rezsicsökkentés meghosszabbítását, az önkormányzati és állami bérlakások építését és felújítását, a beteg vagy fogyatékkal élők hozzátartozójukat ápolók munkaviszonyának elismerését, valamint a benzinár stop meghosszabbítását támogatják leginkább.

Az ellenzéki oldalon leginkább a kiszolgáltatott társadalmi csoportokat védő intézkedések, például a szociális szférában dolgozók béremelése, a beteg vagy fogyatékkal élő hozzátartozójukat ápolók munkaviszonyának elismerése, a fűtési szezonban a közművek kikapcsolásának tilalma, illetve a hajléktalanszállók és melegedők kibővítése voltak a legnépszerűbb szakpolitikai javaslatok. Mindezek mellett érdemes kihangsúlyozni, hogy az ellenzéki együttműködés szavazói körében minden népjóléti javaslat 80 százaléka vagy afölötti támogatottsággal rendelkezik.

A többség támogatja a víziközmű-cégek államosítását, de elutasítja a Vodafone felvásárlását

Megvizsgáltuk az önkormányzati, illetve a magánszektorban lévő szolgáltatások állami tulajdonba kerülésének kérdését is, amelyben jóval megosztottabb társadalom képe rajzolódott ki. Az első kérdésünk arra vonatkozott, hogy a válaszadók mennyire értenek egyet azzal a kormányzati intézkedéssel, mely során az állam átveszi a víziközmű-cégek vagyonát, melyekről az önkormányzatok lemondanak. **A magyarok szűk többsége (53%) egyet tud érteni azzal, ha a kormányzat államosítja a víziközmű-cégeket az önkormányzatok nehéz anyagi helyzetére hivatkozva, míg a megkérdezettek 40 százaléka szerint ez az intézkedés nem támogatható. A megyeszékhelyeken lakók elutasítóak a vízközművek államosításával kapcsolatban: 50 százaléuk nem támogatja a kormány döntését.** Ezzel szemben a budapestieknek csak 41 százaléka nem ért egyet az intézkedéssel, 53 százaléuk pedig támogatja.

Nem meglepő, hogy leginkább a Fidesz-KDNP szavazói támogatják a víziközmű-cégek állami tulajdonba kerülését (76%), de még a kormánypárti szavazók ötöde (19%) is ellenzi az intézkedést. Az ellenzéki együttműködés szimpatizánsainak többsége nem ért egyet az állami tulajdonba helyezéssel (63% nem támogatja, 36% támogatja). A Mi

Hazánk szavazók teljesen megosztottak a kérdésben: 48 százalékuk támogatja valamilyen mértékben, míg 46 százalékuk azonban nem támogatja az intézkedést.

A másik államosítással kapcsolatos kérdéssel azt mértük fel, hogy a magyarok támogatják-e, hogy a magyar állam és a 4iG felvásárolja a Vodafone-t. A válaszok ebben az esetben is rendkívül megosztottak: **a magyarok relatív többsége (48%) szerint nem támogatható, hogy a magyar állam egy, a kormánypártokhoz közeli informatikai vállalattal közösen felvásárolja a Vodafone-t egy gazdasági válság időszakában, míg a megkérdezettek 43 százaléka szerint ez egy jó lépés a kormányzat részéről.** A Fidesz-KDNP szavazók csaknem kétharmada támogatja a Vodafone felvásárlását (63%), és minden negyedik kormánypárti voksoló (28%) áll elutasító állásponton. Az ellenzéki együttműködést támogatók közel háromnegyede (72%) elutasítja az intézkedést, de a Mi Hazánk szavazóinak (57%) és a párt nélküliek (52%) többsége sem ért egyet a Vodafone felvásárlásával.

1. Magyarország problématerképe 2022 őszén

2022 őszén is felmértük, hogy mit tartanak a magyarok az ország legnagyobb problémáinak (1. ábra). Ezt a kérdést korábbi kutatásainkban is rendszeresen feltettük, a válaszok pedig azt mutatják, hogy az elmúlt egy évben csak kisebb arányváltozások történtek. Az egy évvel ezelőtti kutatásunkhoz képest új elemként választhatták a megkérdezettek a „nagy az orosz befolyás Magyarországon” lehetőséget is. Az új válaszopcióval azt kívántuk feltárni, hogy az orosz–ukrán háború árnyékában a magyar társadalom a többi ügghöz képest mennyire tartja fontos problémának a kormány intenzív orosz kapcsolatait és szimpátiáját.

A problémalista első négy helyén nem történt változás az elmúlt egy évben (1. ábra). 2022 őszén a legtöbben a megélhetés magas költségeit említették (43%), ezt az alacsony fizetések problémája követte (41%) a második helyen. A képzeletbeli dobogó harmadik helyére egy közszolgáltatás, az egészségügyi ellátás alacsony színvonala került (28% szerint a három leginkább kezelendő probléma egyike). Egy év elteltével is a korrupció szerepel a magyarok problématerképének negyedik helyén: a válaszadók negyede (24%) szerint olyannyira nagy mértéket öltött a korrupció Magyarországon, hogy a három leginkább kezelendő probléma közé sorolják.

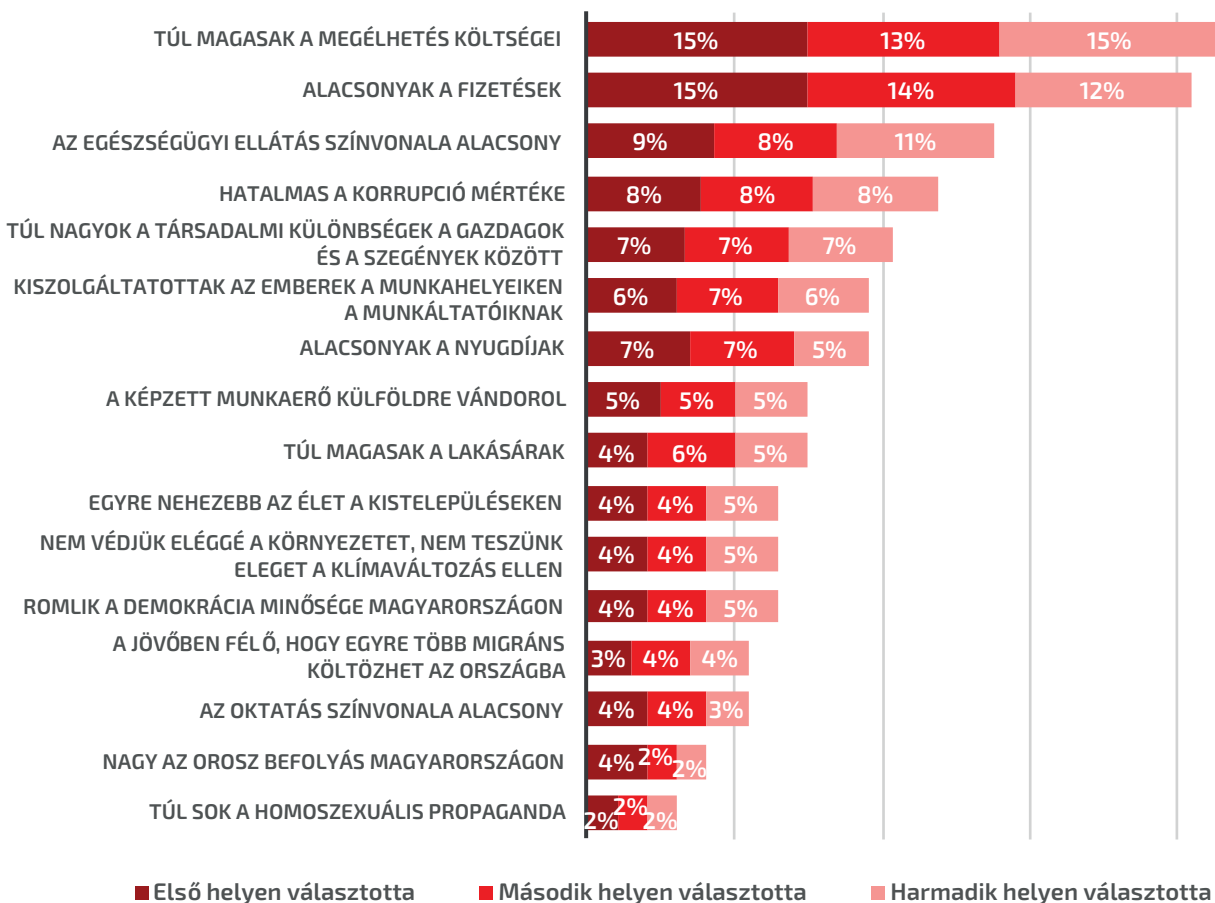
A lista következő három helyén is gazdasági és materiális jellegű problémák helyezkednek el, amely mutatja, hogy a magyarok egy év elteltével is főként a megélhetéssel kapcsolatos problémák kezelését várják a politikai szereplőktől. A legfontosabb problémák között a magyarok ötöde említette a szegények és gazdagok közötti társadalmi különbség szintjét (21%), a munkáltatóknak való kiszolgáltatottságot (19%) és az alacsony nyugdíjakat (19%). A nagy társadalmi különbségek egy évvel ezelőtt a hatodik helyen álltak (jelen kutatásban ötödik), a munkáltatóknak való kiszolgáltatottság pedig a kilencedik helyről a hatodik helyre ugrott előre.

Továbbra is a nyolcadik helyen szerepel a képzett munkaerő külföldre vándorlása (15%), és ugyanennyi említést kaptak a magas lakásárak. Egy év alatt a tizenkettedik helyről a tizedik helyre került a kistelepeüléseken egyre nehezebbé váló élet problémája (13%), mely ugyanannyi említést kapott, mint a demokrácia minőségének romlása és a környezetvédelmi lépések hiánya. A zöld szempontok egy év alatt érdemben előrébb kerültek: 2021-ben még a 15., 2022-ben a 10. helyet foglalják el a problématerképen.

A migráció mindössze a megkérdezettek tizede (11%) szerint fér be a három legfontosabb probléma közé. Az elmúlt hónapokban számos demonstráció zajlott az oktatás minőségével kapcsolatban, azonban 2022 őszén csak annyian sorolják az oktatás színvonalát az ország legégetőbb problémái közé, mint ahányan a migrációt annak tartják.

1. ábra

Ön melyik hármat tartja ezek közül a legnagyobb problémának Magyarországon?

Az orosz–ukrán háború kirobbanása óta különösen a közbeszéd részét képezi az orosz befolyás kérdése, ennek ellenére mindössze a magyarok 8 százaléka gondolja úgy, hogy ez a három legnagyobb probléma egyike. Az utolsó, tizenhatodik helyen a kormányzati kommunikációban gyakran megjelenő „homoszexuális propaganda” túlzott mértéke helyezkedik el, amelyet mindössze a magyarok 6 százaléka tart a három legfontosabb probléma egyikének.

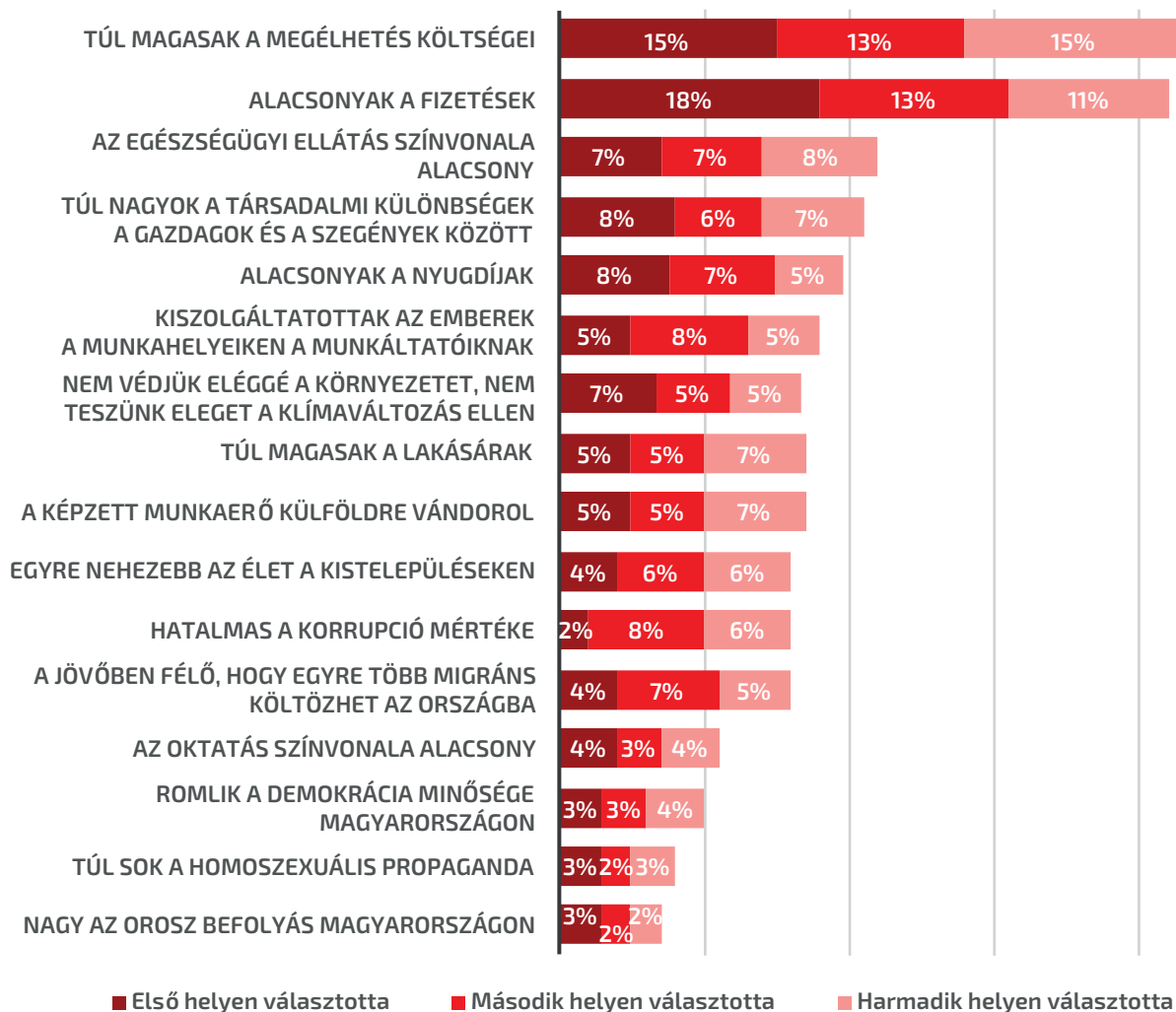
A kormánypárti (2. *ábra*) és az ellenzéki szavazók (3. *ábra*) körében is a megélhetés magas költségei, az alacsony fizetések és az egészségügyi ellátás alacsony színvonala a problématérkép három leggyakrabban említett problémái. Az egészségügyi ellátással a Fidesz-KDNP szavazóinak 22 százaléka elégedetlen olyan mértékben, hogy a legfőbb problémák közé sorolja, míg a választásokon együtt induló hat ellenzéki párt támogatóinak 31 százalékára igaz ez. A problématérkép első három helyén szereplő problémák stabilitását mutatja, hogy a 2021 tavaszán és őszen végzett kutatásainkban is megegyező eredmények születtek.

A három legégetőbb problémát követően azonban számos különbség azonosítható a két politikai tábor szavazói között. Míg az ellenzéki válaszadók szerint a korrupció mértéke a negyedik legkomolyabb probléma Magyarországon (31%), addig a kormánypártiak problématérképének ez csak a tizenegyedik helyén szerepel (16%). A demokrácia minőségének romlásában is jelentős az eltérés: az ellenzéki szavazók ötöde (19%) szerint a három legnagyobb probléma egyike, és ezzel a hatodik helyre került, míg a kormánypártiaknak mindössze tizede (10%) látja hasonlóképp (ezzel a tizenegyedik helyen szerepel). A bevándorlással kapcsolatban is érdeki a politikai oldalak közötti különbség: a kormánypártiak problématérképének tizenegyedik helyén szerepel (16%), míg az ellenzékiek esetében az utolsó előtti, tizenötödik helyen (6%). A kormánypártiak körében a negyedik legégetőbb kérdés az alacsony nyugdíjak helyzete (20%), addig az ellenzékieknél hetedik helyen szerepel (18%).

Az oktatás kérdése a kormánypártiak és az ellenzékiek esetében is a problématérkép hátsó helyein szerepel, mégis az ellenzéki szavazók valamivel fontosabb ügyként kezelik (tizedik helyen szerepel, 13% említette), mint a Fidesz-KDNP szavazói (tizenharmadik hely, 11%). Fontos megemlíteni, hogy a „homoszexuális propagandával” riogatás látványosan nem éri el a többi probléma fontosságának szintjét: az ellenzékiek körében az utolsó (3%), a fideszesek között az utolsó előtti helyen végzett (a kormánypártiak 8 százaléka sorolja a három legfontosabb gond közé). A kormánypártiaknál az orosz befolyás került az utolsó helyre (7%) – ezt tartják tehát a fideszesek az összes felsorolt téma közül a legkisebb problémának.

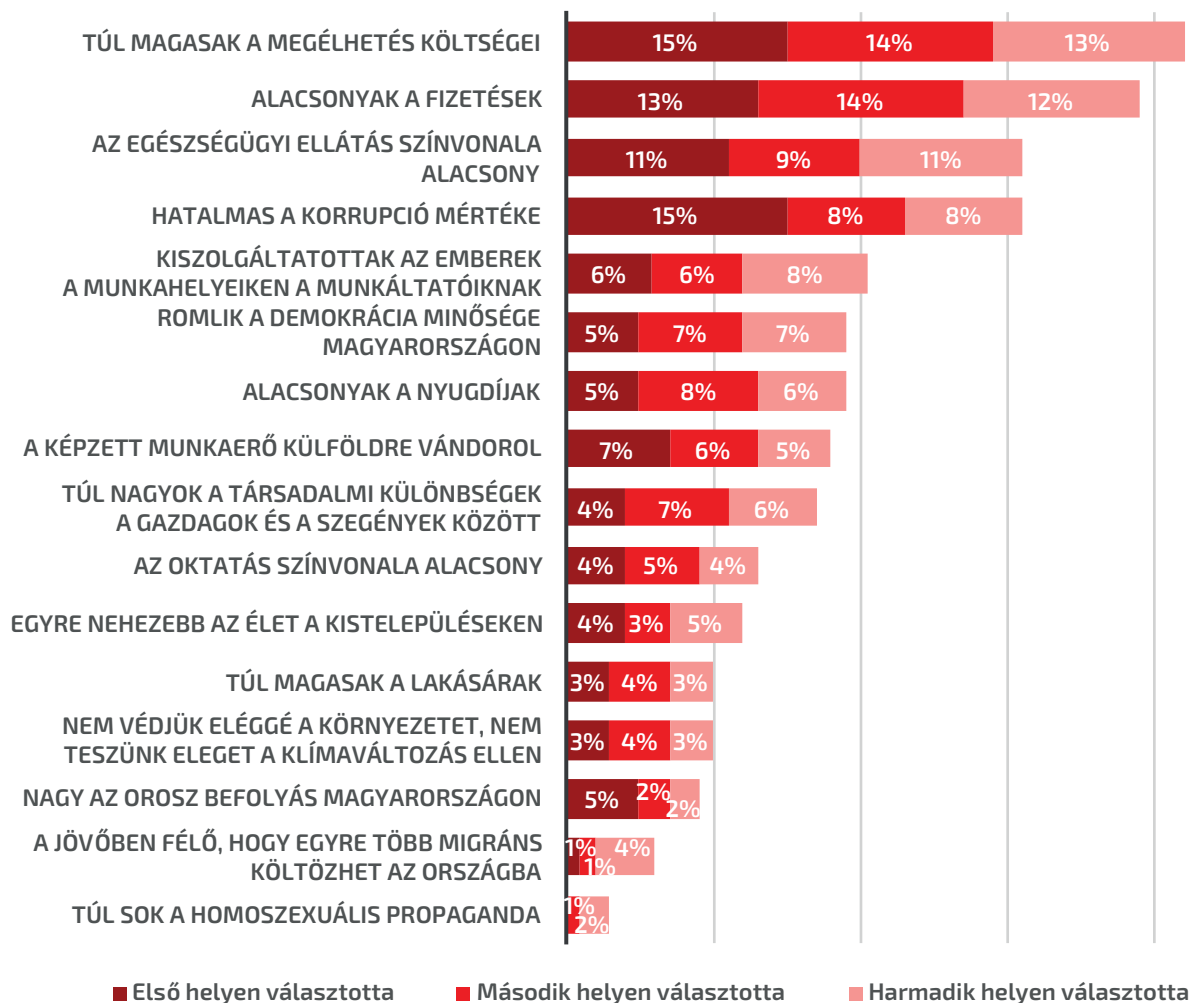
2. ábra

**Ön melyik hármat tartja ezek közül a legnagyobb problémának Magyarországon?
(Kormánypárti válaszadók, N=368)**

3. ábra

Ön melyik hármat tartja ezek közül a legnagyobb problémának Magyarországon?
(Ellenzéki válaszadók, N=274)

2. A közszolgáltatások színvonalának megítélése Magyarországon

A közszolgáltatásokkal kapcsolatos kérdéseink első blokkjában a válaszadóknak a különböző közszolgáltatások színvonalát kellett értékelni. Első körben a tizenöt felsorolt közszolgáltatás minőségének jelenlegi állapotáról kellett nyilatkozniuk a megkérdezetteknek. Ezt követően arra is kíváncsiak voltunk, hogy melyek azok a közszolgáltatások, amelyek a magyarok szerint a leginkább fejlődtek vagy a legtöbbet romlottak az elmúlt 12 évben, az Orbán-kormányok idején.

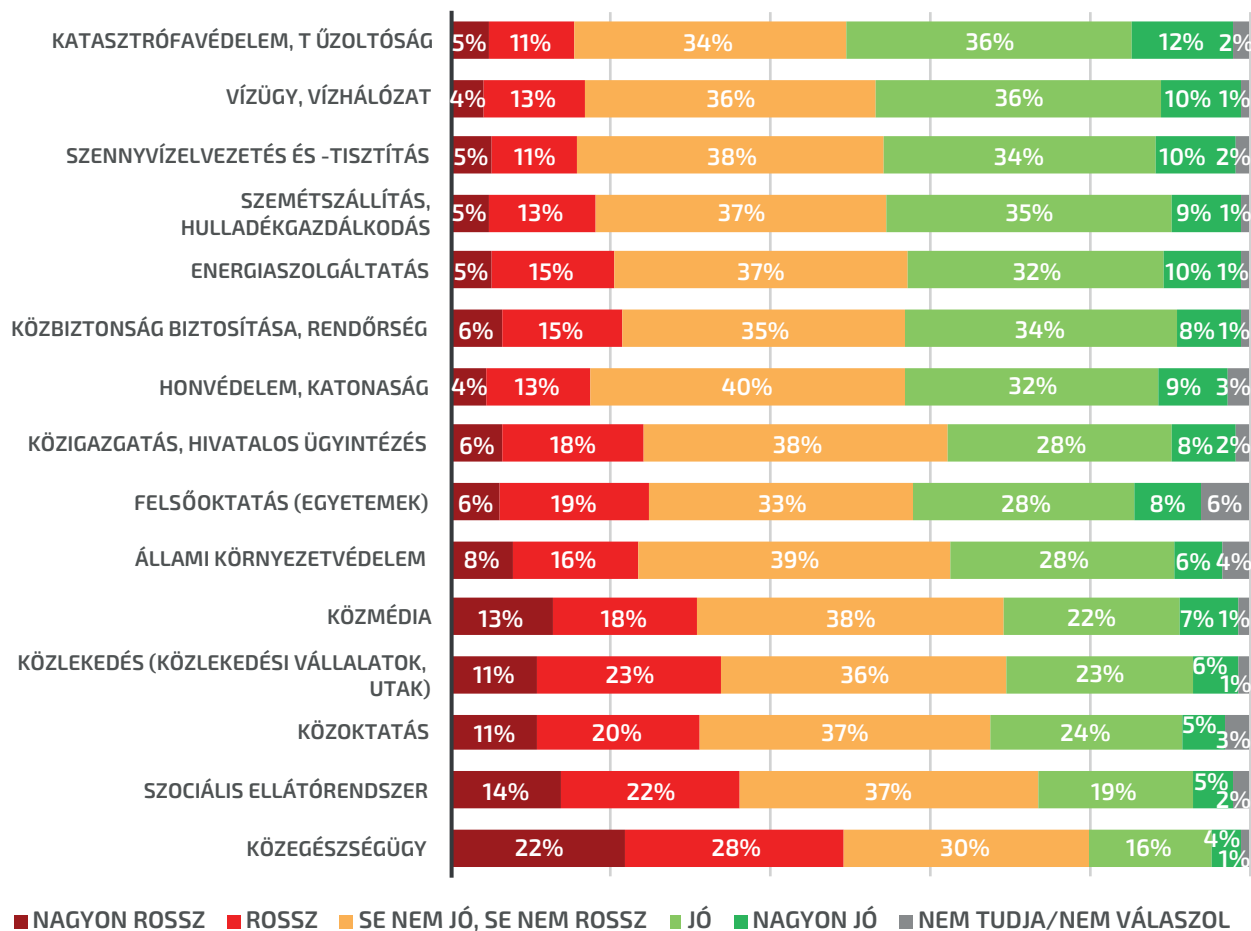
2.1. A közszolgáltatások színvonalának általános értékelése

Először 15 közszolgáltatás minőségének általános értékelését vizsgáltuk. A megkérdezettek a különböző közszolgáltatások minőségét egy ötfokú skálán, a „nagyon rossz” opciótól a „nagyon jó” válaszlehetőségig értékelhették. Az egyes közszolgáltatások felsorolását és értékelését a következő instrukció előzte meg: *„A következőkben különböző közszolgáltatásokat fogunk felsorolni, melyeket az állam, az önkormányzat, vagy állami/önkormányzati vállalatok biztosítanak. Arra kérjük, hogy az iskolában használt osztályozáshoz hasonlóan értékelje, hogy milyen ezeknek a színvonala jelenleg Magyarországon!”*.

A legtöbben a katasztrófavédelem és a tűzoltóság működéséről vannak jó véleménnyel: 48% elégedett vele, és csak 16% nem (4. ábra). Ezt az alapvető szolgáltatási infrastruktúrát és a köztisztaságot érintő területek követik: a vízügygel, a vízhálózat működtetésével a magyarok 46 százaléka, a szennyvízelvezetés és -tisztítással, valamint a szemétszállítás és a hulladékgazdálkodás színvonalával egyaránt a magyarok 44 százaléka elégedett. Ettől alig marad el az energiaszolgáltatással kapcsolatban pozitívan vélekedők aránya (42%). Az elégedetlenséghez képest szintén relatív többségben vannak azok, akik jó véleménnyel vannak a rendvédelmi szervek működéséről: a közbiztonság fenntartásával és a rendőrség működésével 42 százalék, a honvédelem és katonaság működésével 41 százalék elégedett. Valamennyi fenti esetben 34–40% azok aránya, akik „se nem jó, se nem rossz” értékelést adtak.

4. ábra

Milyen a közzolgáltatások színvonala jelenleg Magyarországon? (Összes megkérdezett, %)

Kiegyenlítettebbek a viszonyok, de még a pozitív vélemények vannak relatív többségben a közigazgatás, hivatalos ügyintézés (36% vs. 24%), illetve a felsőoktatás (36% vs. 25%) és az állami környezetvédelem (34% vs. 24%) terén.

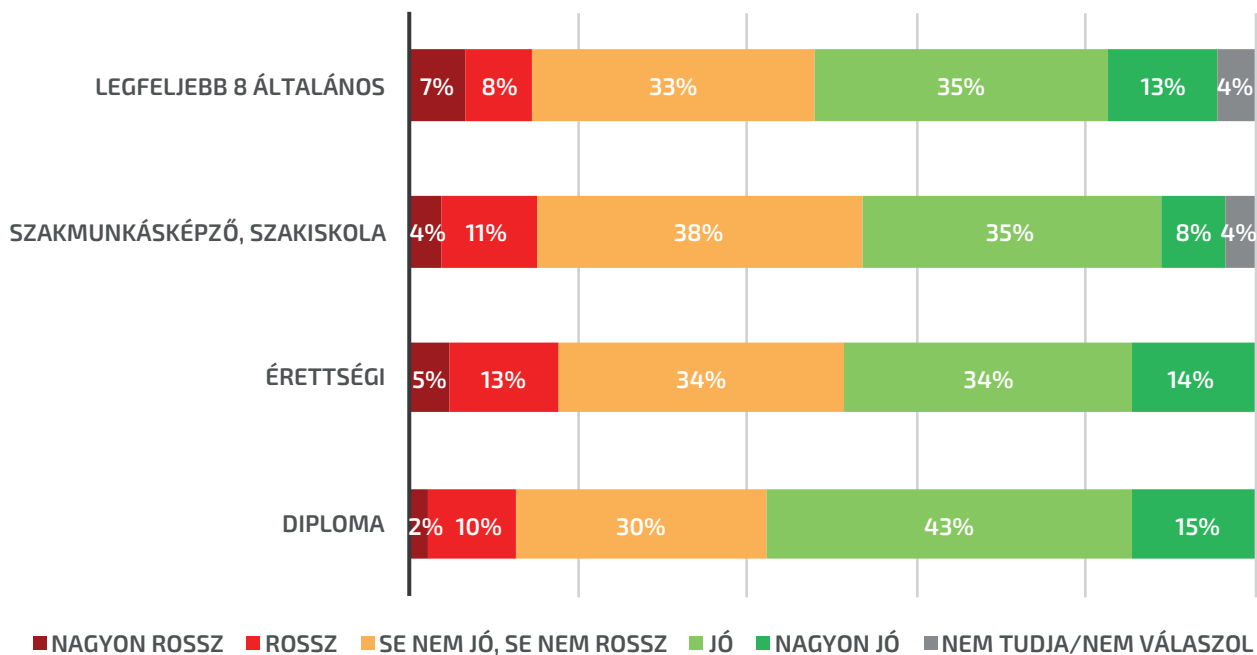
Kutatásunkban öt olyan területet találtunk, amelyen többen vannak azok, akik rossz véleménnyel vannak, mint akik pozitívan vélekednek az adott közszolgáltatásról. A közmédia jelenlegi színvonalával már a relatív többség elégedetlen (31%), további 38 százalék „se nem jónak, se nem rossznak” értékeli, és mindössze a magyarok 29 százaléka véli úgy, hogy nincs kivetnivaló az állami média minőségével. Hasonlóan vélekednek a megkérdezettek a közlekedés és az utak színvonaláról: a magyarok harmada (34%) gyengének gondolja az állami szolgáltatások színvonalát a területen, 36 százalék szerint „se nem jó, se nem rossz”, míg 29 százalék elégedett a közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások jelenlegi állapotával.

Listánk végén található az a három közszolgáltatási ágazat, amelyekkel részletesebben is foglalkozunk e tanulmány következő fejezeteiben: a közoktatás, a szociális ellátórendszer, valamint a közegészségügy. Mindhárom terület problémái és reformkísérletei évtizedek óta napirenden szerepelnek a közbeszédben, és a magyarok ezekről is vannak a legrosszabb véleménnyel. A megkérdezettek harmada (31%) alacsony színvonalúnak értékeli a közoktatás jelenlegi helyzetét, míg 37 százalék semleges, és 29 százalék jól funkcionáló területként értékeli. A szociális ellátórendszerről még több a negatív vélemény: 36 százalék alacsony színvonalúnak tartja, 37 százalék semleges állásponton van, és mindössze minden negyedik magyar (24%) gondolja úgy, hogy jelenleg kielégítő módon működik a szociális szféra. A legrosszabb véleménnyel a közegészségügy színvonaláról vannak a magyarok: 50 százalék véli úgy, hogy az egészségügyi ellátórendszer rossz színvonalon működik. E kérdésben 30 százalék a bizonytalank aránya, és mindössze minden ötödik megkérdezett (20%) van jó véleménnyel a közegészségügy működéséről.

Ezt követően megvizsgáltuk azt is, hogy milyen szociodemográfiai eltérések mutathatók ki a magyar társadalmon belül a három legjobb színvonalúnak és a három leginkább diszfunkcionálisnak tartott közszolgáltatás esetében. A katasztrófavédelem és a tűzoltóság működését eltérő módon látják a különböző politikai táborokhoz tartozók: míg a kormánypárti szavazók kétharmada (65%) kifejezetten elégedett a terület működtetésével, addig az ellenzékieknek csak 39 százaléka, a Mi Hazánk voksolóinak pedig 46 százaléka vélekedik hasonlóképp. Az életkor és a terület színvonalának értékelése között pozitív irányú összefüggés mutatható ki: minél idősebb magyar állampolgárt kérdezzünk, annál valószínűbb, hogy elégedett lesz a katasztrófavédelemmel és a tűzoltósággal szolgáltatással (a 18 és 39 év közöttiek 46 százaléka, a 40 és 59 év közöttiek 49 százaléka, míg a 60 évnél idősebbek 51 százaléka pozitívan értékeli). Emellett a budapestiek (55%) és a kisvárosokban élők (50%) abszolút többsége tartja jó színvonalúnak a katasztrófavédelmet és tűzoltóságot, és a megyeszékhelyek (46%) és a községek (45%) lakóinak relatív többsége is ezen az állásponton van. Továbbá az iskolai végzettség is befolyásolja, hogy a magyarok hogyan vélekednek a kérdésről (5. ábra): a diplomások (58%) kifejezetten jól funkcionáló területnek értékelik, amelynél 10–15 százalékponttal kevesebben gondolkodnak így a más végzettséggel rendelkezők körében.

5. ábra

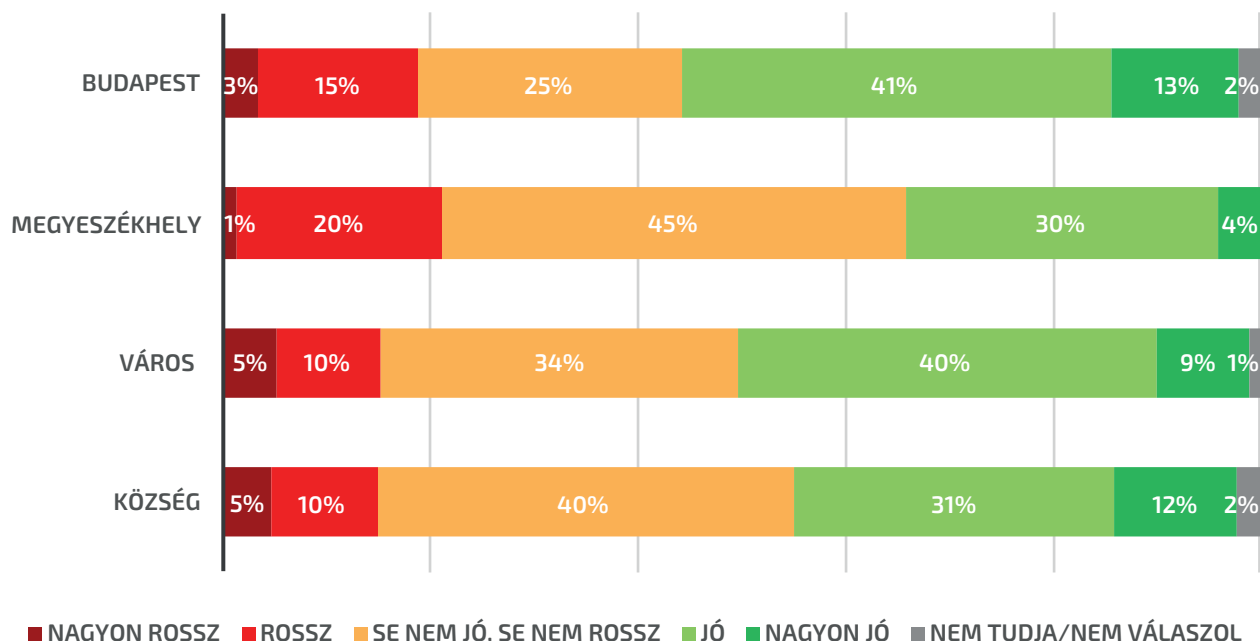
Milyen a katasztrófavédelem, tűzoltóság színvonala jelenleg Magyarországon?
(Összes megkérdezett, %)

A vízügy és vízhálózat területén szolgáltatott színvonalról is eltérően gondolkodnak a politikai preferenciák szerint a magyarok: a Fidesz-KDNP szavazók kétharmada (61%) elégedett, míg az ellenzékiek (35%) és a párt nélküliek (36%) mindössze harmada, valamint a Mi Hazánk voksolójának 41 százaléka áll ezen az állásponton. Az életkor és a vízügy értékelése között szintén összefüggés mutatható ki: minél idősebb valaki, annál elégedettebb a vízüggyel és vízhálózattal is (a 18 és 39 év közöttiek 43 százaléka, míg a 60 évnél idősebbek 48 százaléka tartja jól funkcionáló területnek). Kifejezetten nagy különbségek mutatkoznak a lakóhely szerinti bontásban (6. ábra): a budapestiek abszolút többsége (54%) tartja magas színvonalúnak a területet és a kisvárosok lakóinak 49 százaléka is így vélekedik. Ezzel szemben a községekben élők 43 százaléka gondolja csak így, míg a megyeszékhelyek lakóinak csupán a harmada (34%).

6. ábra

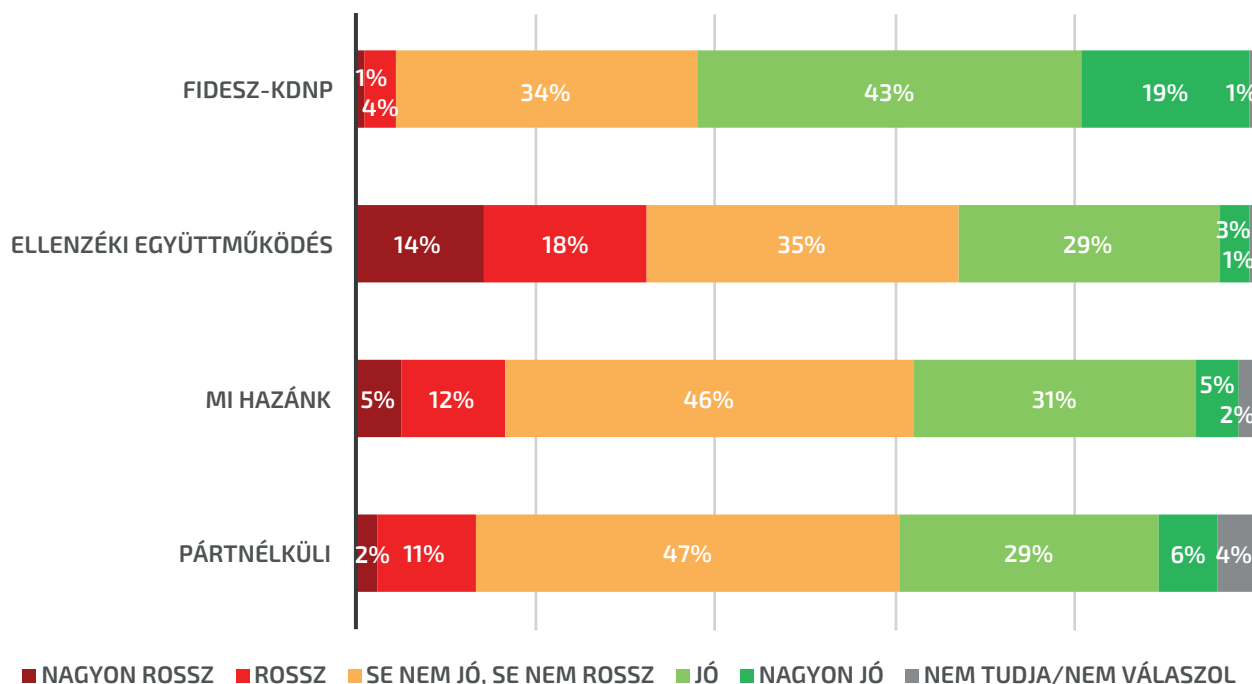
Milyen a vízügy, vízhálózat színvonala jelenleg Magyarországon? (Összes megkérdezett, %)

A szennyvízelvezetés és -tisztítás terén szociodemográfiai szempontok szerint szintén jelentős eltérések látszanak. E közszolgáltatás színvonalával legkevésbé a megyeszékhelyeken élők (38%) elégedettek, míg a terület működtetését valamivel jobbnak látják a községek lakói (43%), a budapestiek (44%) és a kisvárosokban élők (48%) is. Ebben az esetben is a kormánypárti szavazók közel kétharmada (62%) gondolkodik pozitívan az ágazatról, míg az ellenzéknek (32%), a Mi Hazánk voksolójának (36%) és a párt nélkülieknek (35%) csupán harmada osztja ezt az álláspontot (7. ábra).

7. ábra

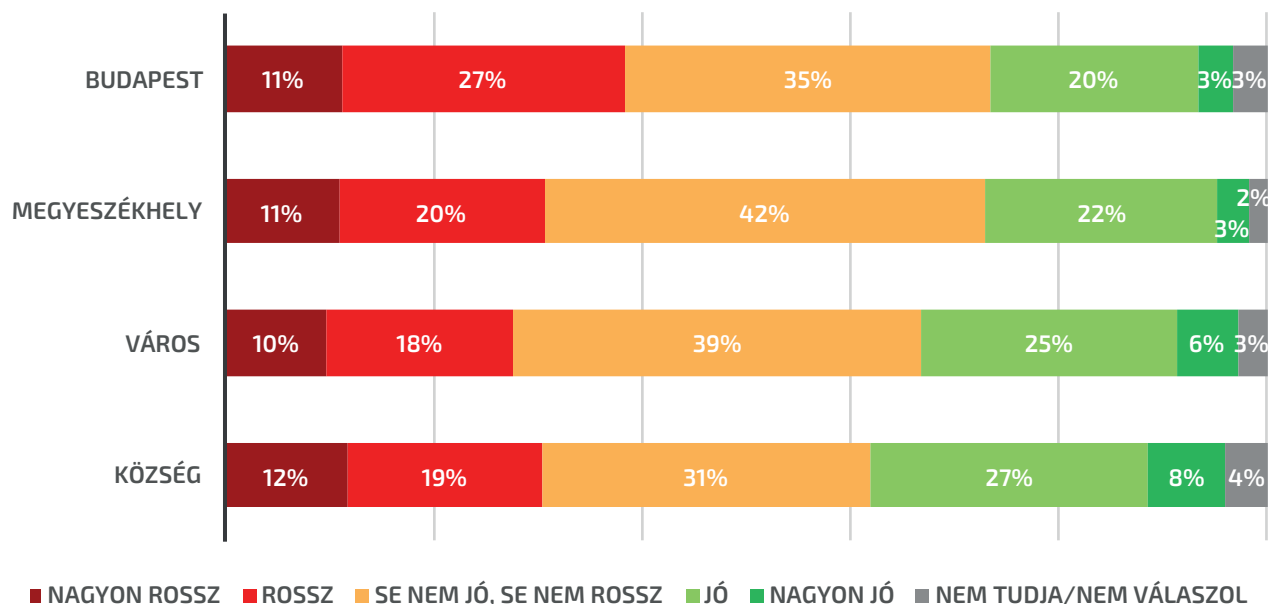
Milyen a szennyvízelvezetés és -tisztítás színvonala jelenleg Magyarországon? (Összes megkérdezett, %)

A közoktatás jelenlegi színvonalával már a Fidesz-KDNP szavazóinak is csak relatív többsége (47%) elégedett. Ezzel szemben a párt nélküliek negyede (23%), a Mi Hazánk szavazóinak ötöde (20%) és az ellenzéki együttműködést támogatóknak csupán 14 százaléka véli úgy, hogy az óvodák, illetve az általános és középiskolák működtetése megfelelő. A lakóhely szerinti bontásban is jelentős eltérések vannak (8. ábra): míg a budapestiek (23%) és a megyeszékhelyeken élők (25%) negyede gondolja csak úgy, hogy a közoktatás területén nyújtott állami szolgáltatás jónak értékelhető, addig a kisvárosokban (30%) és a községekben (34%) élők harmada van ezen az állásponton. Ez egyben azt is jelenti, hogy a fővárosban és a megyeszékhelyeken többen vannak a kritikusok, míg a kisebb településeken relatív többségben vannak a pozitív vélemények. Hozzá kell tenni, hogy minden településtípuson 30 százalék feletti a semleges véleményen lévők aránya.

8. ábra

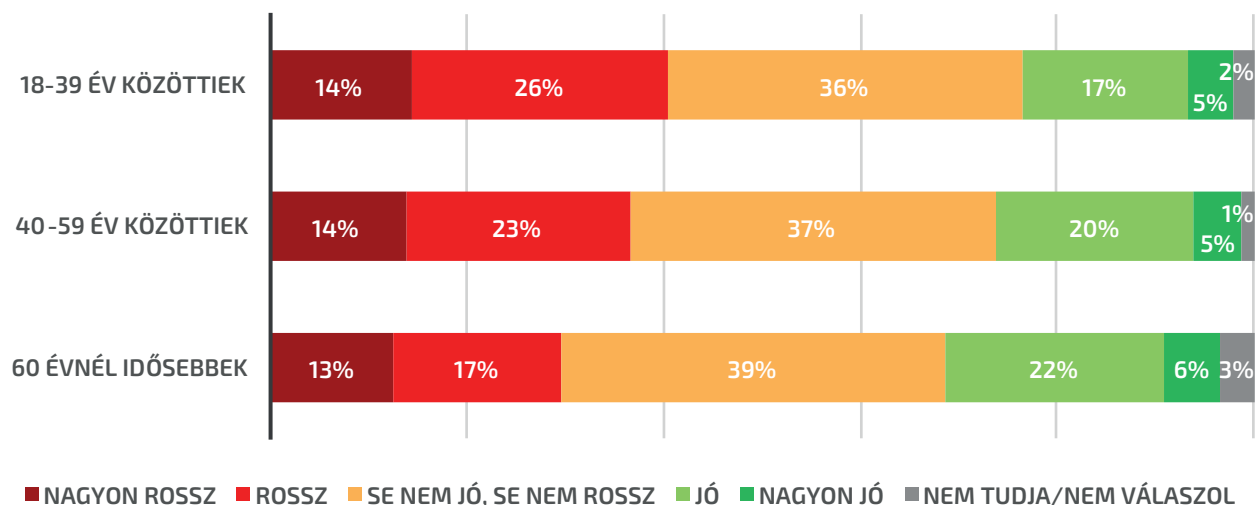
Milyen a közoktatás (óvodák, általános és középiskolák) színvonala jelenleg Magyarországon? (Összes megkérdezett, %)

A kormánypárti szavazók 42 százaléka szerint a szociális ellátórendszert kielégítően működteti jelenleg a magyar állam, amivel az ellenzéki együttműködést támogatóknak csak a 13 százaléka, a Mi Hazánk szavazóinak 16 százaléka és a párt nélküliek 13 százaléka tud egyet érteni. Emellett még a kisvárosokban élők a leginkább elégedettek (28%) a terület működtetésével, a többi településtípuson még ennél is rosszabb a szociális szféra működésének megítélése (Budapest 24%, községek 22%, megyeszékhelyek 20%). Továbbá az életkor növekedésével többen látják pozitívan az ágazat által nyújtott szolgáltatásokat (9. ábra): míg a 18 és 39 év közöttiek ötöde (22%) gondolja így, addig a 60 évnél idősebbek körében 6 százalékponttal többen (28%) vannak ezen az állásponton. Fontos hangsúlyozni azonban, hogy minden korcsoportban többen vannak azok, akik kritikus véleményen vannak, mint azok, akik elégedettek.

9. ábra

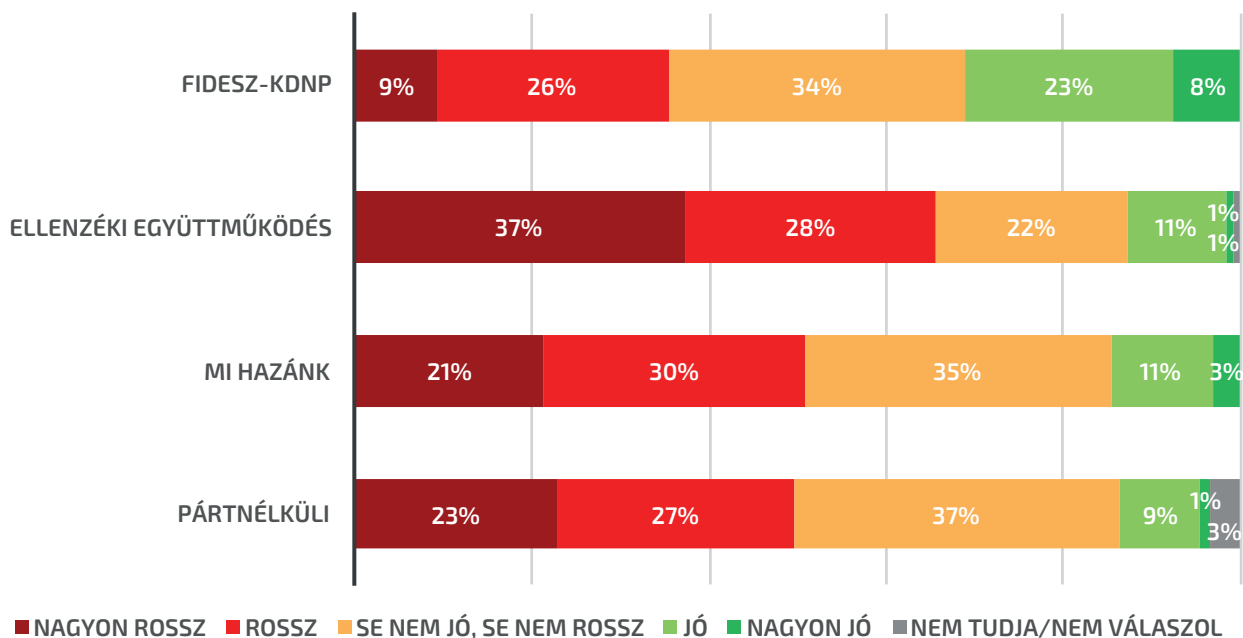
Milyen a szociális ellátórendszer színvonala jelenleg Magyarországon? (Összes megkérdezett, %)

A messze leglesújtóbb véleményeket az egészségügy működésével kapcsolatban látjuk. A magyar állam egészségügy területén nyújtott teljesítményével legkevésbé a 18 és 39 év közöttiek (16%) elégedettek, míg az életkor előrehaladtával kis mértékben bár, de nő a terület színvonalával elégedettek aránya (a 40 és 59 év közöttiek 20, míg a 60 évnél idősebbek 21 százaléka vélekedik pozitívan). A közegészségügy jelenlegi állapotával kapcsolatban a Fidesz-KDNP szavazók is erősen megosztottak: szűk többségük (35%) elégedetlen, azonban 34 százaléuk bizonytalan és 31 százaléuk úgy gondolja, hogy a magyar állam jól működteti az ágazatot (10. ábra). Ezzel szemben az ellenzéki voksolók kétharmada (65%) szerint rossz színvonalon működik a közegészségügy, míg a Mi Hazánk szavazóinak (51%) és a párt nélküliek (50%) abszolút többsége is így vélekedik. A Fideszen kívüli minden nagyobb politikai csoportban mindössze 10 százalék körüli a pozitívan vélekedők aránya.

10. ábra

Milyen a közegészségügy színvonala jelenleg Magyarországon? (Összes megkérdezett, %)

2.2. A közszolgáltatások színvonalának változása az elmúlt 12 évben

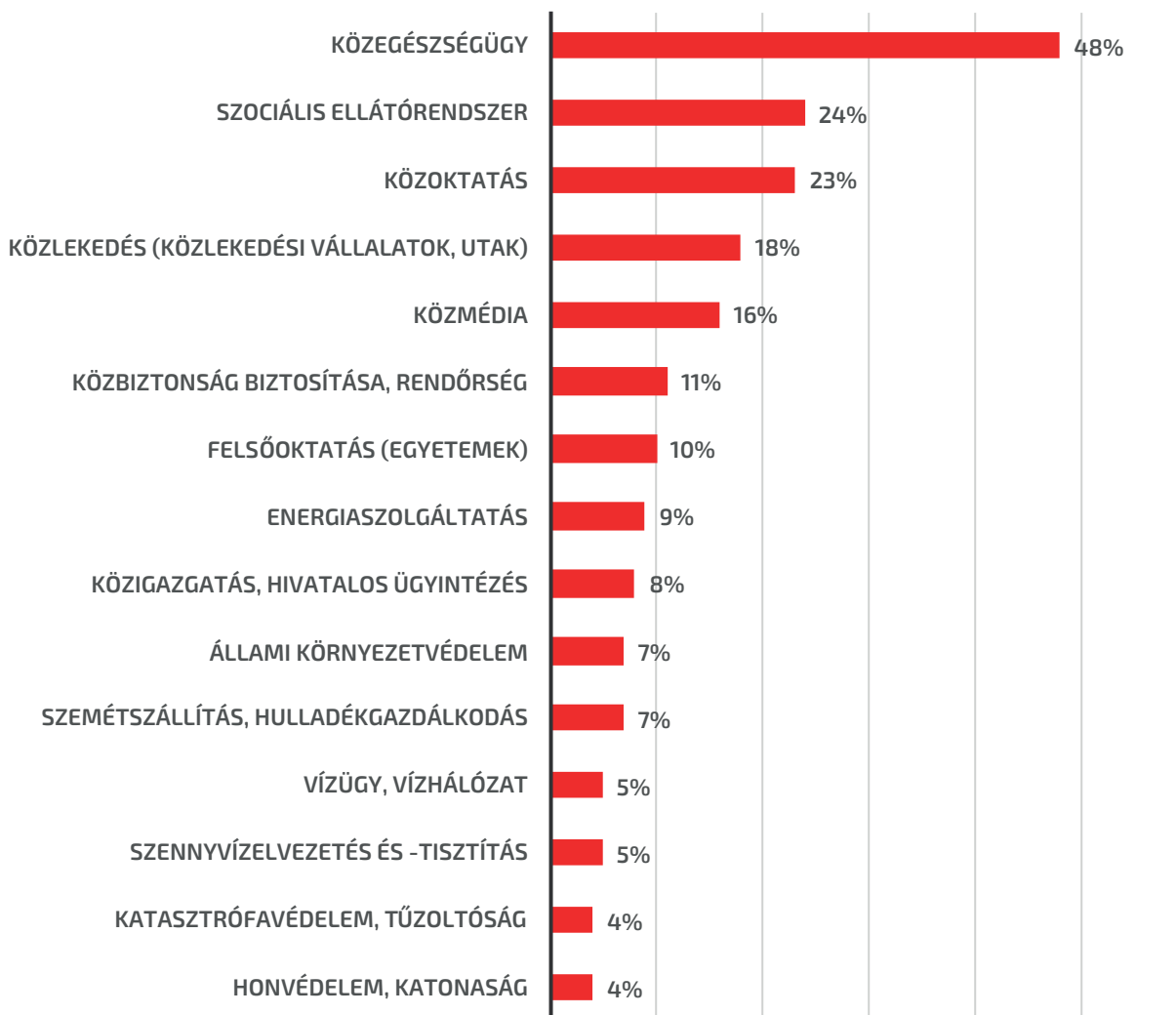
A következő két kérdéssel azt vizsgáltuk, hogy melyek azok a közszolgáltatások, amelyek színvonala legtöbbet romlott és fejlődött 2010 óta a magyarok szerint. Első körben azt mértük fel, hogy a felsorolt közszolgáltatások közül melyeket gondolják a leginkább visszafejlődött területeknek. A megkérdezetteknek a következő kérdésre kellett választ adniuk: *„Mit gondol, az elmúlt 12 évben a felsorolt közszolgáltatások közül melyek színvonala romlott a leginkább?”*. A felsorolt válaszlehetőségek közül legfeljebb hármat lehetett választani.

Az elmúlt 12 évben a magyarok szerint messze az egészségügy színvonala romlott a leginkább: 48% sorolta azon három terület közé, amelyek minősége a legnagyobb mértékben romlott 2010 óta (*11. ábra*). A dobogó második és harmadik fokára a szociális ellátórendszer (24%) és a közoktatás (23%) színvonala került. Ezt az állam közlekedés területén nyújtott szolgáltatásai (18%) és a közmédiában (16%) tapasztalt tendenciák követik.

A további közszolgáltatások esetében mindössze a magyarok tizede vagy annál is kevesebben gondolják úgy, hogy az adott ágazat a top 3-ba tartozik a színvonalbeli romlás tekintetében: közbiztonság fenntartása és rendőrség (11%), felsőoktatás (10%), energiaszolgáltatás (9%), közigazgatás és hivatalos ügyintézés (8%), állami környezetvédelem (7%), valamint szemétszállítás és hulladékgazdálkodás (7%). Alig volt olyan válaszadó, aki a vízügy és vízhálózat (5%), a szennyvízelvezetés és -tisztítás (5%), a katasztrófavédelem és a tűzoltóság (4%), valamint a honvédelem (4%) területein tapasztalta volna a legjelentősebb minőségromlást az elmúlt 12 évben.

11. ábra

Mit gondol, az elmúlt 12 évben a felsorolt közzolgáltatások közül melyek színvonala romlott leginkább? (Összes megkérdezett, %)

A különböző politikai preferenciával rendelkező magyar állampolgárok nagyon hasonló módon látják a közszolgáltatások romlását. Mind a kormánypárti (44%), mind az ellenzéki (54%), mind a Mi Hazánk (58%) szavazói a közegészségügy területén látják a legaggasztóbb tendenciákat.

A Fidesz-KDNP voksolói körében minden ötödik megkérdezett (20%) véli úgy, hogy a szociális ellátórendszer, a közoktatás vagy a közlekedés területén tapasztalható a legnagyobb mértékű minőségromlás, míg a vízügy és vízhálózat, a szennyvízelvezetés és -tisztítás, a katasztrófavédelem és tűzoltóság, valamint a honvédelem terén nyújtott kormányzati teljesítménnyel legkevésbé elégedetlenek (mindössze 4 százalékuk lát romló tendenciát). Az ellenzékiek még nagyobb mértékben elégedetlenek a szociális ellátórendszerrel (33%) és közoktatással (29%), azonban minden ötödik ellenzéki szavazó a közmédia állapotát (19%) és a felsőoktatás (17%) helyzetét is kiemelte a három legtöbbet romlott terület közé. Körükben szintén a szennyvízelvezetés és -tisztítás (8%), a vízügy és vízhálózat helyzete (7%), a katasztrófavédelem és tűzoltóság (5%), valamint a honvédelem és katonaság (4%) azok a területek, amelyekben a legkevésbé tapasztaltak romlást. A Mi Hazánk szavazóinál az egészségügyet szintén a közoktatás (23%), a közmédia (21%), a szociális ellátórendszer (19%) és a felsőoktatás (18%) követik. A szélsőjobboldali pártot támogatók körében is a honvédelem és katonaság (3%), a katasztrófavédelem és tűzoltóság (2%), valamint a szennyvízelvezetés és -tisztítás (2%) azok az ágazatok, ahol legkevésbé tapasztaltak minőségi romlást.

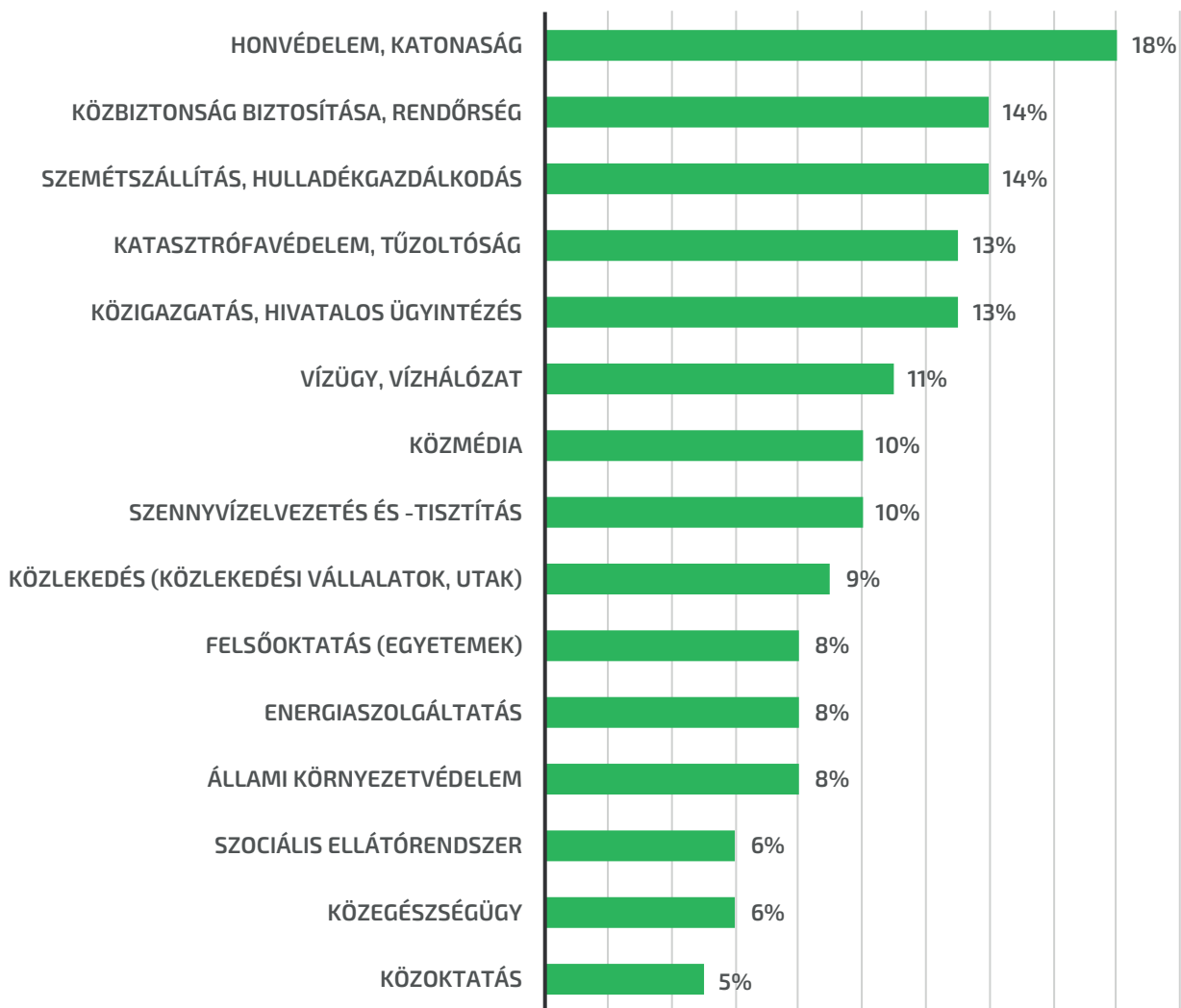
A közszolgáltatások általános értékelésével foglalkozó blokkunk utolsó kérdésével felmértük azt is, hogy a magyarok véleménye szerint az állami és önkormányzati szolgáltatások közül melyek színvonalában tapasztalható leginkább javulás a 2010 és 2022 közötti időszakban. Ebben az esetben a megkérdezetteknek a következő kérdésre kellett választ adniuk: *„Mit gondol, az elmúlt 12 évben a felsorolt közszolgáltatások közül melyek színvonala javult a leginkább?”*.

Fontos kiemelni, hogy a válaszokban nincs kiugró eredmény: minden esetben a magyarok kevesebb, mint 20 százaléka gondolja úgy, hogy az adott közszolgáltatások a legtöbbet javult kategóriába esnének (12. ábra).

Első helyen a honvédelem áll: a magyarok 18 százaléka szerint e területen történt a legmarkánsabb fejlődés az elmúlt 12 évben. A dobogó második és harmadik fokára a közbiztonság biztosítása és a rendőrség működése (14%), valamint a szemétszállítás és hulladékgazdálkodás (14%) ügye kerültek. A pozitív vélemények fragmentáltságát mutatja, hogy további öt terület is 10 százalék feletti említést kapott: katasztrófavédelem és tűzoltóság (13%), közigazgatás és hivatalos ügyintézés (13%), vízügy és vízhálózat (11%), közmédia (10%), szennyvízelvezetés és -tisztítás (10%).

12. ábra

Mit gondol, az elmúlt 12 évben a felsorolt közzolgáltatások közül melyek színvonala javult a leginkább? (Összes megkérdezett, %)

Szintén hasonló arányú pozitív említést kapott a közlekedés (9%), a felsőoktatás (8%), az energiaszolgáltatás (8%) és a környezetvédelem (8%). Ahogy a korábbi kérdésekből is világosan kirajzolódott, úgy itt is jól látszik, hogy alig valaki lát jelentős előrelépést a szociális ellátórendszer (6%), a közegészségügy (6%) és a közoktatás (5%) működése területén – ez a három terület szerepel a lista végén.

Mind a Fidesz-KDNP szavazói, mind az ellenzékiek úgy gondolják, hogy a honvédelem, a rendőrség, valamint a közigazgatás és hivatalos ügyintézés azok a szakterületek, amelyek esetében az utóbbi három Orbán-kormány a legjobb teljesítményt nyújtotta. A legkevésbé a közegészségügy és a közoktatás területén lát fejlődést a két politikai tábor, azonban az ellenzékiek szerint ezek mellett különösen a szociális ellátórendszer volt elhanyagolva az elmúlt 12 év során, míg a kormánypártiak véleménye szerint a közlekedési infrastruktúra és a közlekedési vállalatok területén van még hová fejlődni. A Mi Hazánk szavazói körében szintén az első három között szerepelt a honvédelem, valamint a közigazgatás és hivatalos ügyintézés, illetve a közoktatás és a közegészségügy területein látják legkevésbé a pozitív változásokat. Szemben a kormánypárti és ellenzéki szavazókkal, a szemétszállítást és hulladékgyűjtést látják a leginkább javuló területnek, míg a szennyvízelvezetéssel és -tisztítással kifejezetten elégedetlenek.

3. Az oktatás helyzete és jövője a magyarok szerint

E fejezetben részletesen bemutatjuk, hogy a magyar közoktatás helyzetéről és egyes reformjavaslatokról hogyan gondolkodik a magyar társadalom.

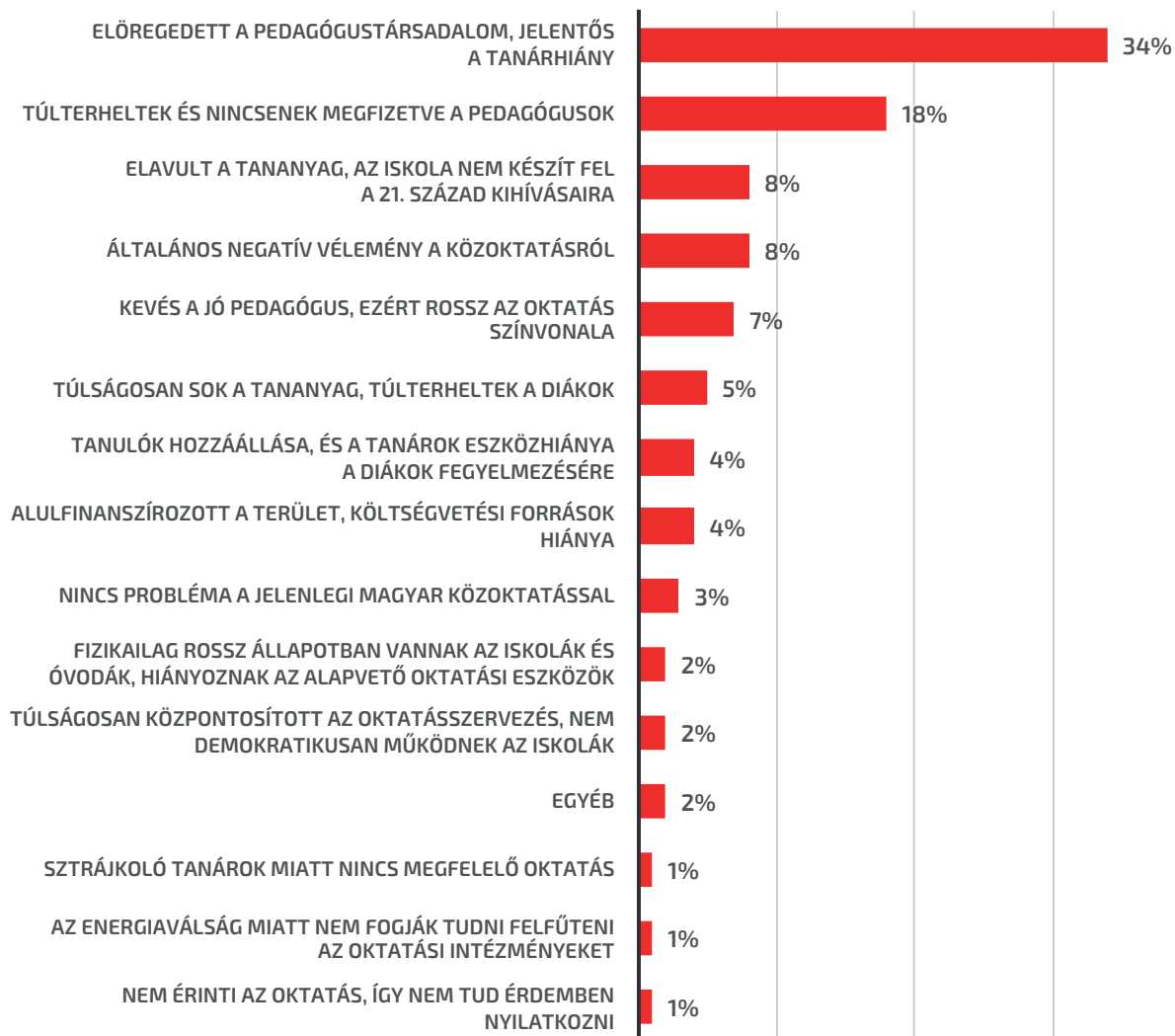
3.1. A magyar közoktatás legégetőbb problémái

Első körben egy nyitott kérdéssel („*Ön szerint mi a magyar közoktatás legnagyobb problémája?*”) vizsgáltuk, hogy a magyarok véleménye szerint mi a magyar közoktatás legnagyobb problémája, így ebben az esetben a megkérdezettek szabadon fogalmazhatták meg, hogy mit látnak a leginkább égető problémának a területen. Az 1000 fős mintából 134 megkérdezett nem tudott vagy nem akart válaszolni a kérdésre, így összesen 866 választ kódoltunk (13. ábra).

A magyarok kiemelkedő többsége (34%) szerint az a mai magyar közoktatás leginkább égető problémája, hogy a pedagógustársadalom egyre inkább elöregszik, így ebből fakadóan számos intézmény küzd tanárhiánnyal. 18 százalék látja úgy, hogy a mai közoktatás igazi nehézsége, hogy túlterheltek és nincsenek megfizetve a pedagógusok – ezzel ez került a második helyre. Mindezek alapján a magyarok több mint 50 százaléka szerint első körben a tanárok túlterheltségét kell csökkenteni, rendezni kell a pedagógusok bérét és a fiatalokat motiválni kell a tanári pályára.

A további kategóriák mindegyikét 10 százaléknál kevesebben jelölték meg spontán módon. A magyarok 8 százaléka szerint a tananyag jelentős reformjára van szükség, ugyanis olyan elavult tudást akar átadni a diákok számára, amely nem készíti fel őket a 21. század kihívásaira. Szintén a megkérdezettek 8 százaléka általános negatív véleményt fogalmazott meg a közoktatás jelenlegi helyzetével kapcsolatban: többek között olyan válaszokat adtak, mint „*alacsony színvonalú*”, „*minden*”, „*az egész rendszer*” vagy „*botrányos*”. A magyarok 7 százaléka szerint elsősorban azért rossz az oktatás színvonala, mert kevés a jó pedagógus a rendszerben, ebből kifolyólag a tanulók nem jutnak megfelelő minőségű tudáshoz a közoktatásban töltött éveik során.

13. ábra

Ön szerint mi a magyar közoktatás legnagyobb problémája? (N=866, %)

A megkérdezettek 5 százaléka emelte ki válaszában, hogy túlterheltek a diákok a túlzottan nagy mennyiségű tananyag miatt. Több olyan válasz is érkezett (4%), amely szerint a pedagógusoknak már nincs eszköze arra, hogy fegyelmezzék a diákok, így a tanulóknak számos esetben elfogadhatatlan a hozzáállása a tanuláshoz és tiszteletlenek a tanárokkal szemben. Szintén a magyarok 4 százaléka említette, hogy elsősorban az alulfinanszírozottság a forrása annak, hogy a magyar közoktatás számos problémával küzd.

A további kategóriák esetében a válaszok aránya mindössze 3 százalék vagy annál is kevesebb volt. Ide sorolható többek között, hogy „nincs probléma” a jelenlegi magyar közoktatással (3%), hiányoznak az alapvető oktatási eszközök és számos gond van az oktatási infrastruktúrával (2%), túlzott a terület centralizációja (2%), problémát okoznak a sztrájkok és az engedetlen tanárok (1%), vagy jelentősek az energiaválságból fakadó fűtési nehézségek (1%).

Amellett, hogy a megkérdezettek önmaguktól is megjelölhették, hogy véleményük szerint mi a magyar közoktatás legégetőbb problémája, előre rögzített 12 probléma közül is választhattak. A következő kérdésre kellett választ adniuk: *„A továbbiakban is az oktatásról fogjuk kérdezni, de most az alább felsorolt problémák közül kell majd választania. Ön szerint az alábbiak közül mi a magyar közoktatás három legnagyobb problémája?”*.

A zárt kérdésre adott válaszoknál a tanárok alacsony fizetése és túlterheltsége került az élre (35%) (14. ábra). Közel ugyanannyian választották (33%) a pedagógustársadalom elöregedését és a tanárhiányt. A megkérdezettek harmada (30%) úgy gondolja, hogy kevés a jó pedagógus és ezért rossz az oktatás minősége. A magyarok ötöde véli úgy, hogy a magyar közoktatás elsődleges problémái a tananyag mennyisége és a diákok túlterhelése (22%), a tananyag elavultsága és az, hogy nem készít fel a 21. századra (20%), a hiányzó segítő szakemberek (pl. óvoda- és iskolapszichológus, fejlesztő- és gyógypedagógus, pedagógiai szakasszisztens) az ágazatban (19%), valamint a fizikai-lag rossz állapotú oktatási infrastruktúra és az alapvető oktatási eszközök hiánya (18%).

14. ábra

Ön szerint az alábbiak közül mi a magyar közoktatás legnagyobb problémája?
(Összes megkérdezett, %)

A magyarok 14 százaléka sorolta a három legnagyobb probléma közé az oktatási intézmények közötti jelentős minőségi különbséget, ami miatt nincs esélye a kitörésre a hátrányos helyzetű gyerekeknek. Szintén ennyien gondolják úgy, hogy elterjedt az iskolai erőszak, és ez kiemelt probléma (14%), hogy hiányzik az egészségtudatos életmódra való oktatás, elterjedt az alkohol és droghasználat a fiatalok körében (14%), valamint túlzott a centralizáció és hiányzik a demokratikus működésmód (14%). Mindössze 8% gondolja úgy, hogy a három legnagyobb probléma egyike az, hogy ritkán ad „második esélyt” a közoktatás az érettségi megszerzésére.

A pártpreferencia szerinti bontásban jelentős eltérések nem azonosíthatók. A kormánypárti, az ellenzéki szavazók és a Mi Hazánk szavazói egyaránt az előregedett pedagógustársadalmat és az abból fakadó tanárhiányt, a pedagógusi bérek alacsony szintjét és a tanárok túlterheltségét, valamint a jó pedagógusok hiányát látják a három legfontosabb problémának a közoktatás területén.

A kormánypárti szavazók emellett azt is jelentős problémának tartják, hogy túlságosan sok a tananyag és ebből kifolyólag a diákok túlterheltté váltak (22%). Emellett sokan kihangsúlyozták, hogy elavult a tananyag, ami egyáltalán nem készít fel a 21. század kihívásaira (18%). Fontos problémának gondolják a Fidesz-KDNP szavazói, hogy hiányoznak a segítő szakemberek az oktatási intézményekből (16%) és az infrastruktúra fizikailag elavult, valamint az oktatási eszközök is hiányoznak (15%).

Az ellenzéki együttműködést támogatók a három kiemelt probléma mellett úgy gondolják, hogy az elavult a tananyag (25%). A hiányzó segítő szakembereket az ellenzékiek szintén negyede (25%) emelte ki, míg minden ötödik ellenzéki szavazó szerint a tananyag mennyisége és a diákok leterheltsége (20%), valamint az oktatási intézmények rossz állapota (20%) sorolandó a leginkább kezelendő problémák közé.

A Mi Hazánk voksolóinak negyede (24%) szerint az oktatási infrastruktúra rossz állapota és az alapvető oktatási eszközök hiánya a közoktatás egyik kezelendő problémája. A szélsőjobb-dali pártra szavazók 17 százaléka emelte ki, hogy túlságosan sok a tananyag és túlterheltek a diákok, valamint elavult a tananyag, ami nem készít fel a modern munkaerőpiacra. Szintén viszonylag jelentős problémaként látják, hogy nagy a különbség az oktatási intézmények között, így a hátrányos helyzetű gyerekeknek kevés az esélye a kitörésre (16%).

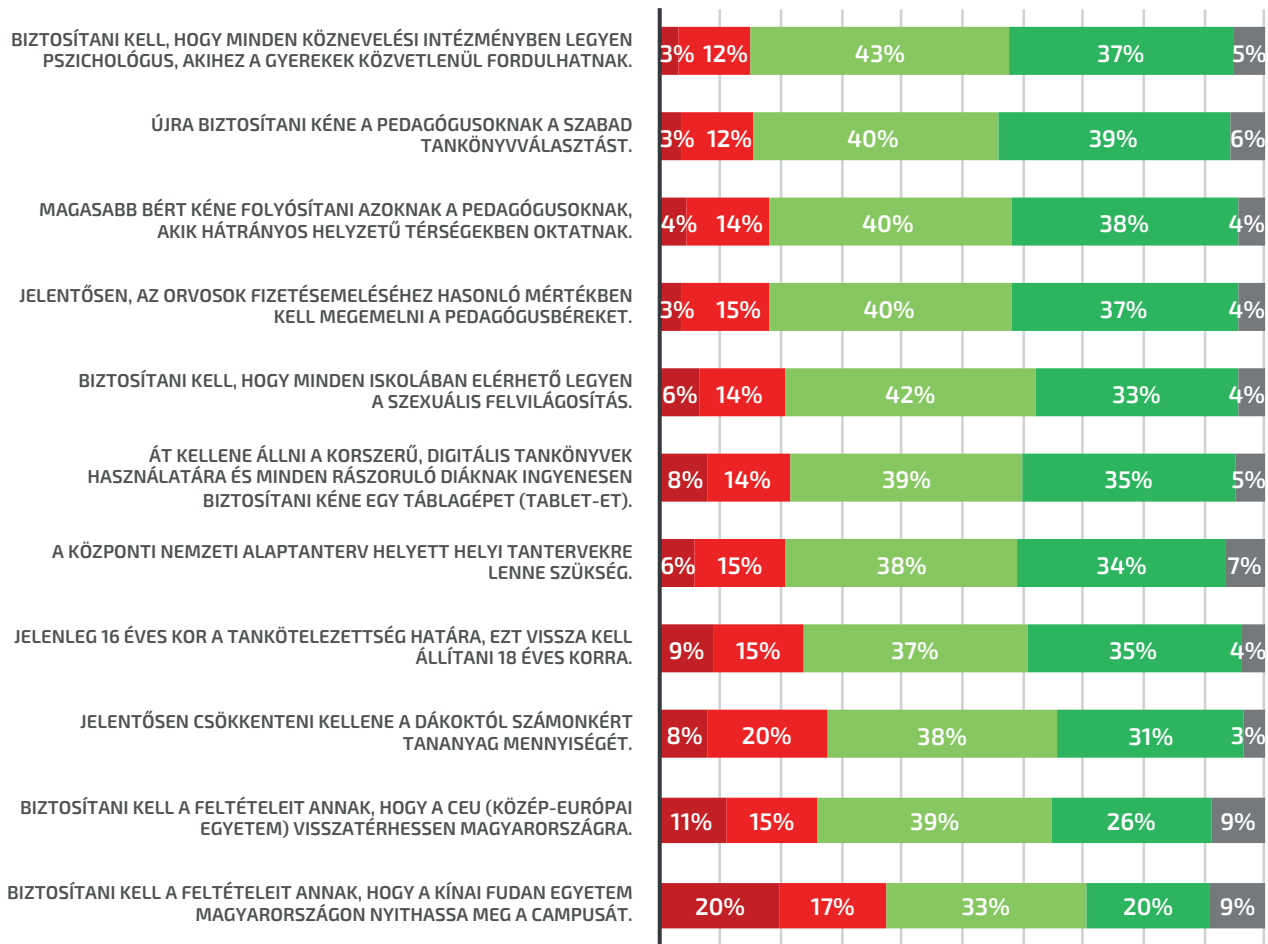
3.2. Oktatási reformjavaslatok megítélése a magyar társadalomban

Azt követően, hogy felmértük, melyek az oktatási rendszer legnagyobb problémái a magyarok szemében, azt is megvizsgáltuk, hogy mit gondolnak különböző reformjavaslatokról. A megkérdezetteket összesen 11 javaslatról kérdeztük, és minden esetben egy négyfokú skálán kellett értékelniük a reformot (az „*egyáltalán nem ért egyet*” opciótól a „*teljes mértékben egyetért*” válaszlehetőségig). Az állítások felsorolását megelőzően a következő instrukciót hallották a megkérdezettek: „*Most az oktatással kapcsolatos javaslatokat fogok felolvasni. Ön mennyire ért egyet a következő állításokkal?*”.

A legnagyobb egyetértés (80 százalék körüli támogatottság) négy közpolitikai javaslatot övez (*15. ábra*). 80 százalék véli úgy, hogy minden közoktatási intézményben biztosítani kell az elérhető pszichológus jelenlétét, akikhez a gyerekek közvetlenül fordulhatnak. A szabad tankönyvválasztás lehetőségét a pedagógusok számára 79% tartja követendő reformnak, ahogy hasonló a támogatottsága (78%) annak is, hogy a hátrányos helyzetű térségekben oktató pedagógusok és tanárok számára magasabb bért folyósítson az állam. Emellett az orvosok fizetésemeléséhez hasonló mértékű pedagógus béremelést a megkérdezettek 77 százaléka támogatna. A felsorolt javaslatok közül a kínai Fudan Egyetem magyarországi campusa a leginkább megosztó – ezzel a magyarok 53 százaléka ért egyet. A CEU Magyarországra történő visszatérését ennél lényegesen többen, a magyarok kétharmada (65%) támogatja.

15. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Összes megkérdezett, %)

■ EGYÁLTALÁN NEM ÉRT EGYET
■ TELJES MÉRTÉKBEN EGYETÉRT

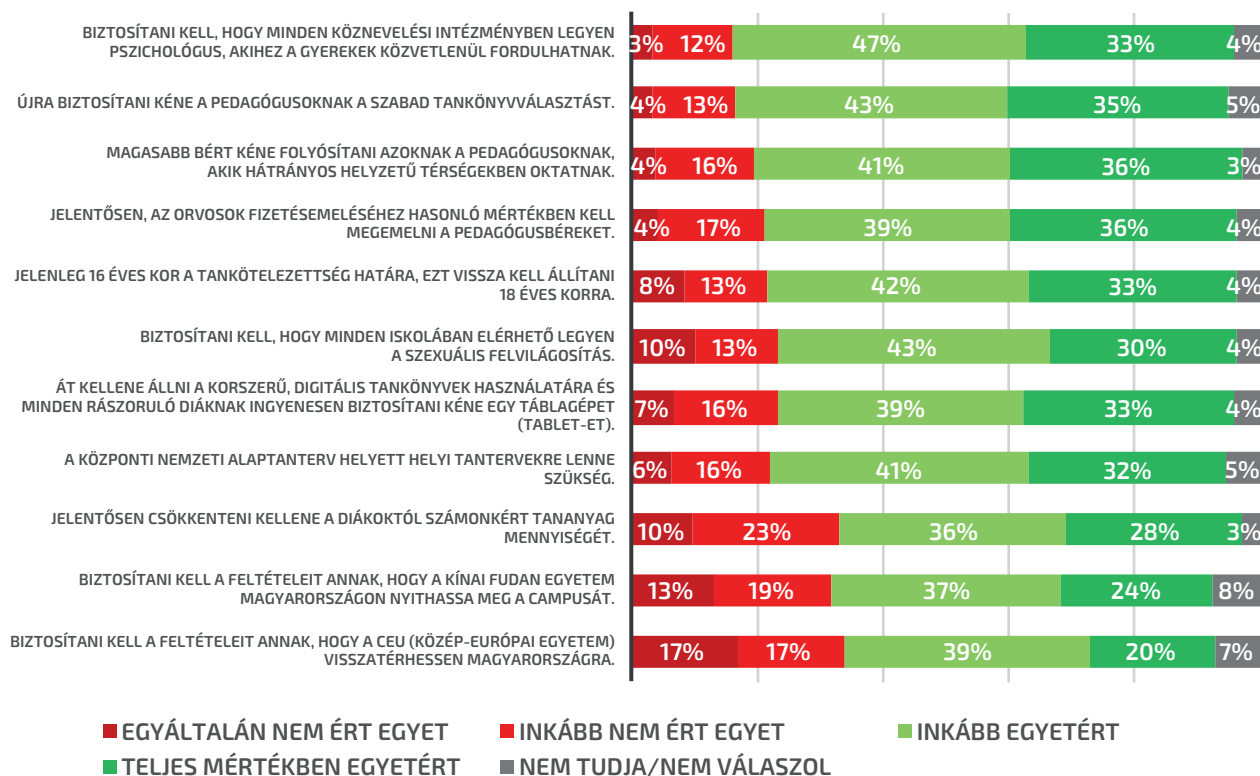
■ INKÁBB NEM ÉRT EGYET
■ NEM TUDJA/NEM VÁLASZOL

■ INKÁBB EGYETÉRT

A kormánypárti szavazók leginkább (80%) azzal tudnak egyetérteni, hogy minden köznevelési intézményben legyen pszichológus, akihez a gyerekek közvetlenül fordulhatnak (16. ábra). A második helyen áll a Fidesz-KDNP szavazói-nál a szabad tankönyvválasztás biztosítása (78 százalék támogatja ezt a javaslatot), de a hátrányos helyzetű térségekben dolgozó tanárok magasabb bérének ötlete is elsöprő többséget (77%) tud maga mögött a kormánypárti szavazók körében. Legkevesebb (59%) a CEU visszatérését támogatják, habár itt is abszolút többség gondolja úgy, hogy a feltételeket biztosítani kell a kormánynak. Mindössze 2 százalékponttal többen (61%) támogatják a Fudan Egyetem magyarországi campusának megnyitását.

16. ábra

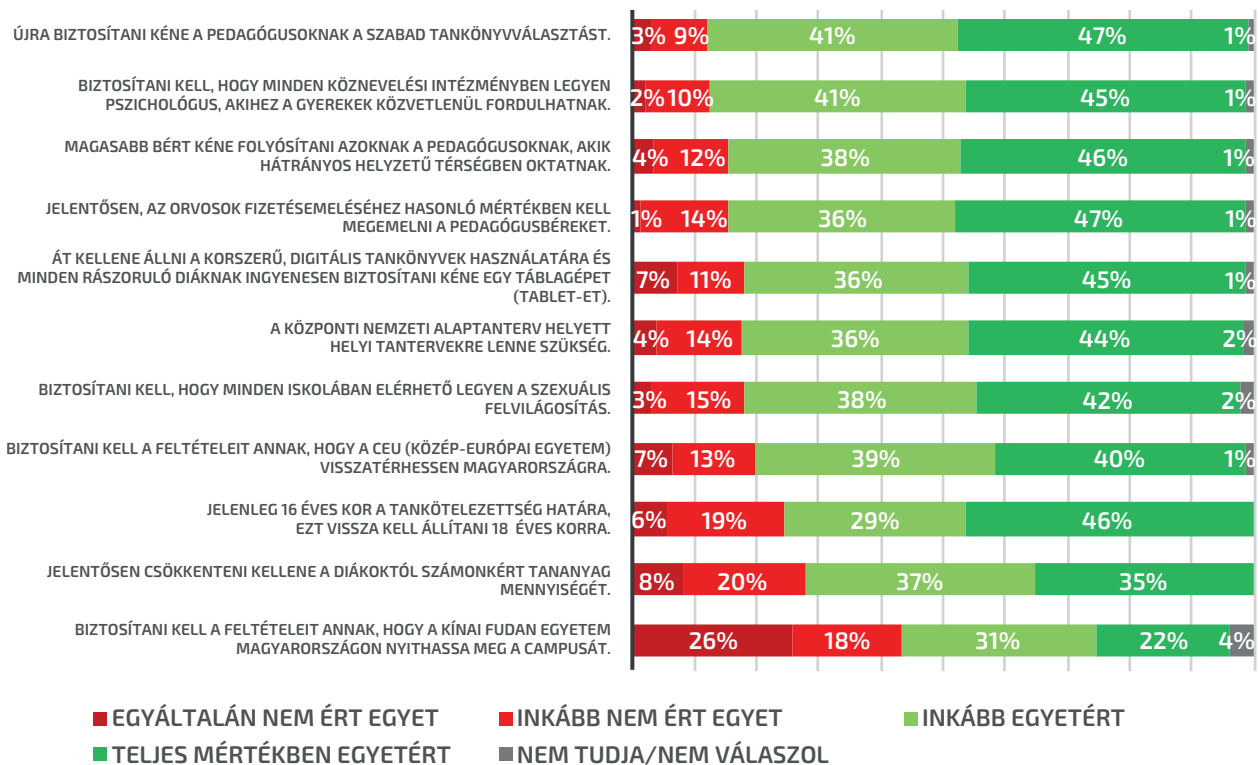
Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Kormánypárti szavazók, %)

Az ellenzéki szavazók 87 százaléka szerint újra biztosítani kell a pedagógusoknak a szabad tankönyvválasztás lehetőségét (17. ábra). Szintén az ellenzékiek elsőprő többsége (86%) támogatja a pszichológusok jelenlétét minden köznevelési intézményben, és azzal is szinte mindenki egyetért, hogy magasabb bért kell folyósítani azoknak a pedagógusoknak, akik hátrányos helyzetű térségben oktatnak (84%), valamint jelentősen meg kell emelni a pedagógusbéreket (83%) a tanárhiány kezelése érdekében. A digitális átállást is az ellenzékiek több, mint 80 százaléka (81%) támogatja, ahogy a helyi tantervek kialakítását is a centralizált nemzeti alaptanterv helyett (81%). A kormánypártiakkal összehasonlítva 20 százalékponttal többen (79%) gondolják, hogy a kormánynak lépéseket kell tennie annak érdekében, hogy a CEU visszatérése megvalósulhasson.

17. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Ellenzéki együttműködés szavazói, %)

A Mi Hazánk szavazói – hasonlóan a kormánypárti és ellenzéki szavazókhoz – a szabad tankönyvválasztás biztosítását (83%), a jelentős mértékű pedagógus béremelést (82%) és a minden tanuló számára közvetlenül elérhető pszichológusok biztosítását (81%) támogatták a leginkább a különböző reformjavaslatok közül. Meglepő eredmény, hogy a Mi Hazánk szavazóinak kétharmada (67%) tartaná indokolt lépésnek, hogy a kormány biztosítsa a feltételeket a CEU Magyarországra történő visszatéréséhez. Emellett pedig a Fudan Egyetem magyarországi campusának ötletét csak szűk többségük (51%) tudja támogatni, míg 40 százalékuk ellenzi a javaslatot.

A pártpolitikai preferencia szerinti különbségek mellett megvizsgáltuk azt is, hogy bizonyos javaslatok esetében milyen egyéb szociodemográfiai különbségek mutathatók ki.

A **szabad tankönyvválasztás** biztosítását leginkább a 40 és 59 év közötti magyar állampolgárok támogatják (83%), míg a 60 évnél idősebbek körében 9 százalékponttal kevesebben (74%) vélik úgy, hogy a közoktatás színvonalát érdemben javítaná, ha a tanárok maguk választhatnák meg, hogy milyen tankönyvekből tanítanak. Az életkor mellett az iskolai végzettség is meghatározza, hogy milyen mértékben támogatja valaki a szabad tankönyvválasztás újbóli bevezetését. A szakmunkásképzettséggel vagy magasabb végzettséggel rendelkezők több, mint 80 százaléka tartja elengedhetetlennek, hogy az állam újra biztosítsa a pedagógusok számára a szabad tankönyvválasztást, míg az alacsony végzettségűek körében csak a megkérdezettek 73 százaléka támogatná ezt a javaslatot.

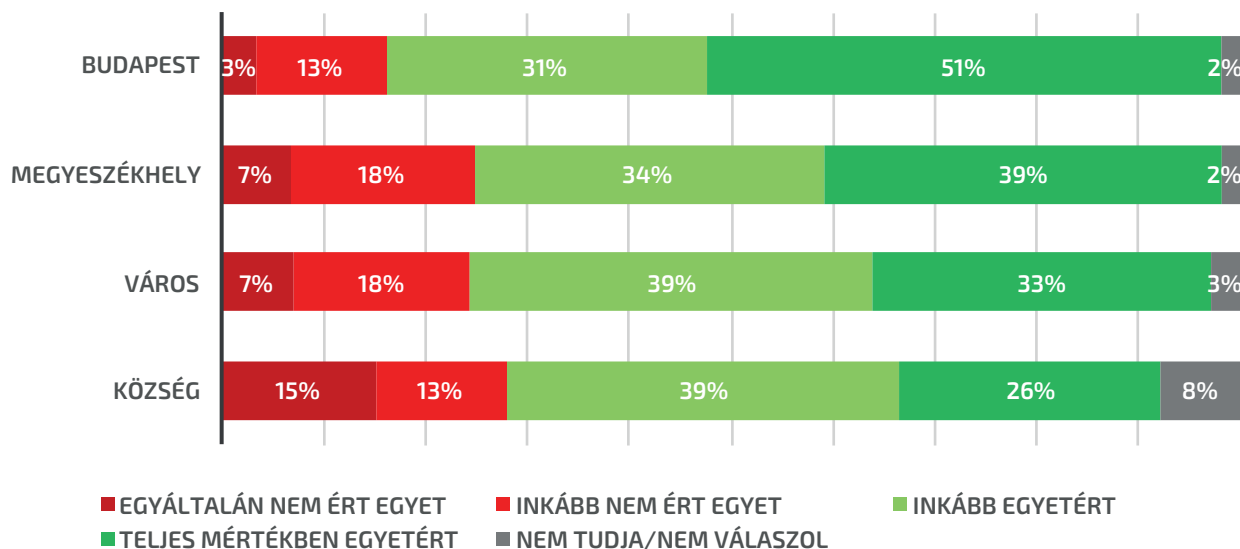
A **központi nemzeti alaptanterv helyett bevezetendő helyi tanterveket** legkevésbé a községek lakói támogatják: a kistelepüléseken élők mindössze kétharmada (66%) gondolja úgy, hogy ez javíthatná a közoktatás színvonalát, szemben a budapestiek (76%), a megyeszékhelyeken (75%) és a kisvárosokban (75%) élők háromnegyedével. Az alacsony végzettségűek kétharmada (65%) támogatja a javaslatot, míg a szakmunkásképzettséggel és a diplomások több mint háromnegyede (79-79%) tartja elengedhetetlen lépésnek.

A közoktatás jelentős mértékű **digitális átállását** (pl. digitális tankönyvek használata, ingyenes táblagép biztosítása) legkevésbé az alacsony végzettségűek (68%), míg leginkább a szakmunkásképzettséggel és szakiskolai végzettségűek (78%) támogatják. Míg a községekben élők kétharmada (64%) tartja szükségesnek a digitális tankönyvek használatát és a rászoruló diákok számára táblagépek biztosítását, addig a városokban élők körében 17 százalékponttal többen (81%) gondolják elengedhetetlennek e reform elindítását.

A **tankötelezettség korhatárának újbóli 18 évre történő emelését** 5 százalékponttal többen támogatják a férfiak (75%), mint a nők körében (70%). Emellett a 60 évnél idősebbek 68 százaléka tartaná fontosnak, ha a tanulónak nem csak 16 éves korig kellene kötelezően részt venniük a közoktatásban, míg a 40 és 59 év közöttiek körében 7 százalékponttal többen (75%) gondolkoznak hasonlóképp. Mindezek mellett a lakóhely tekintetében láthatóak a legnagyobb eltérések (18. ábra). Míg a községekben élők kétharmada (64%) tudná támogatni, ha a magyar kormány újra 18 éves korra emelné a tankötelezettség határát, addig a budapestiek 82 százaléka (18 százalékponttal többen) szerint lenne helyes e javaslat elfogadása.

18. ábra

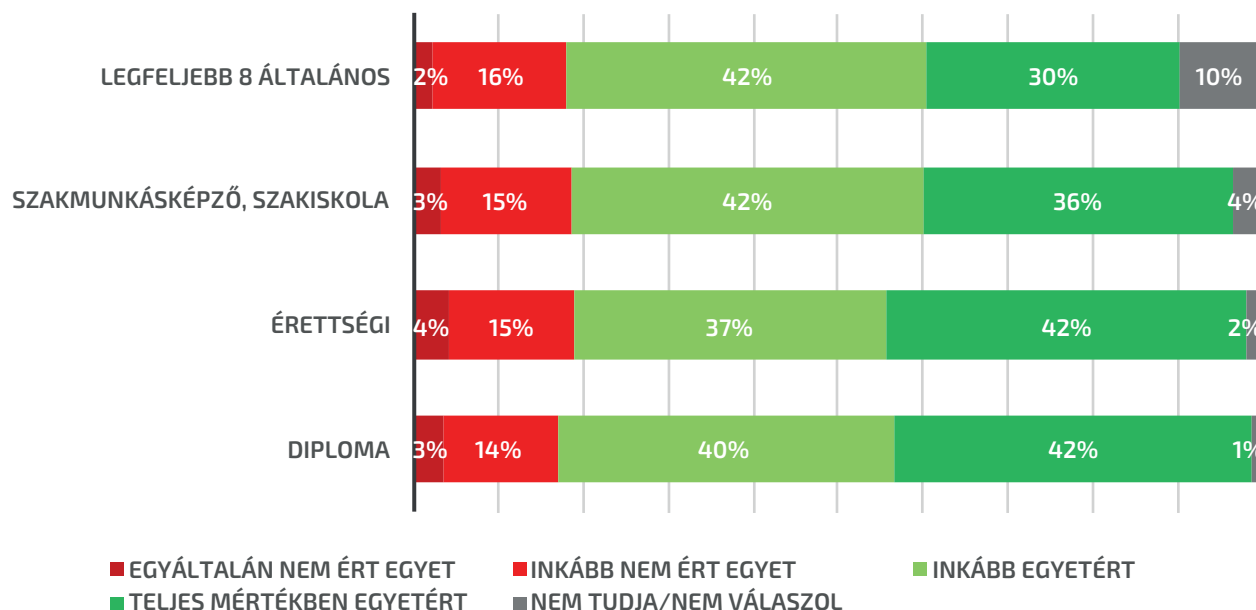
**Jelenleg 16 éves kor a tankötelezettség határa, ezt vissza kell állítani 18 éves korra.
(Összes megkérdezett, %)**

A **pedagógusok jelentős mértékű béremelését** leginkább a budapestiek (83%) tartják elengedhetetlen lépésnek a közoktatás színvonalának javításához, míg legkevésbé – 13 százalékponttal kevesebben (70%) – a községekben lakók. Emellett az alapfokú végzettségűek és a diplomások között is érdemi az eltérés (19. ábra): míg az alapfokú végzettségűek 72 százaléka támogatná a jelentős, az orvosok fizetésemeléséhez hasonló mértékű béremelést a közoktatásban, addig a diplomások több mint 80 százaléka (82%) áll ezen az állásponton.

19. ábra

Jelentősen, az orvosok fizetésemeléséhez hasonló mértékben kell megemelni a pedagógusbéreket. (Összes megkérdezett, %)

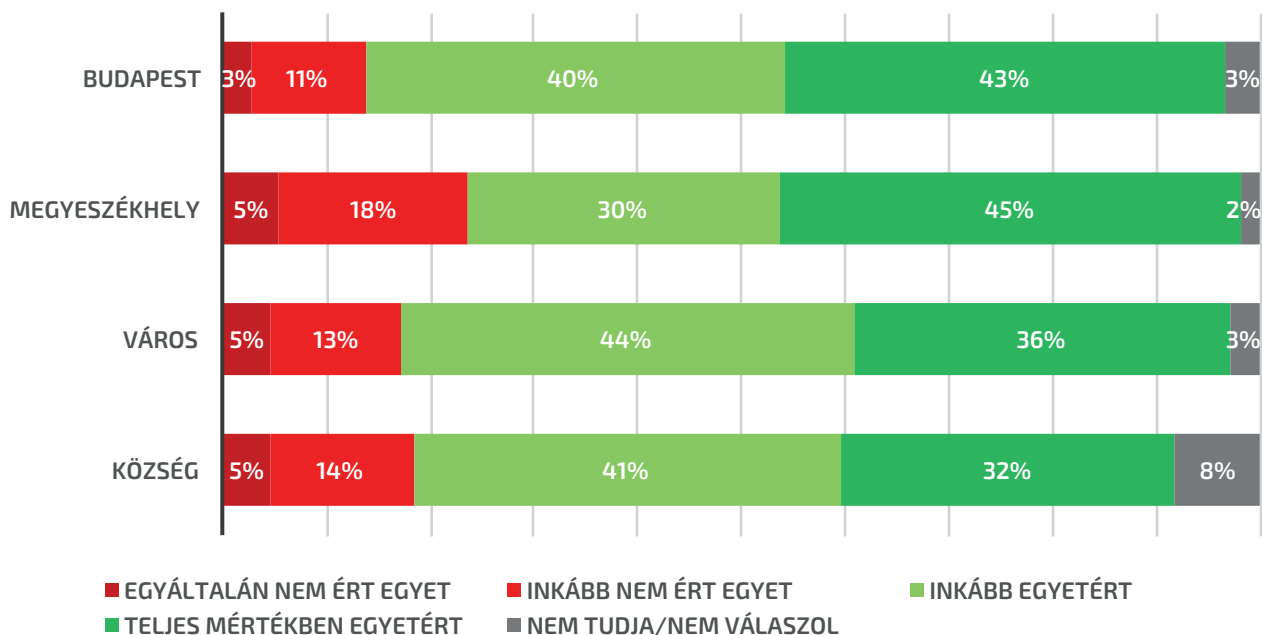

A **CEU Magyarországra való visszatérése** a községekben élők 56 százaléka szerint lenne helyes, míg a budapestiek között 14 százalékponttal többen (70%) támogatják, hogy a kormány biztosítsa a feltételeket, hogy a CEU visszatérhessen Magyarországra. A lakóhely mellett az iskolai végzettség is érdekes eredményeket mutat: a legkevésbé az alapfokú végzettségűek (58%) támogatják a CEU visszatérését, míg az érettségizettek a leginkább (72%).

Az alapfokú végzettséggel rendelkezők 73 százaléka támogatja, hogy **a hátrányos helyzetű térségekben oktató pedagógusok magasabb bért kapjanak**. Ezzel szemben a szakmunkás vagy szakiskolai végzettségűek körében 9 százalékponttal többen (82%) támogatják ezt a javaslatot. Az iskolai végzettség mellett a lakóhely is meghatározza a kérdésről kialakult véleményt (20. ábra): a községekben élők, akiket leginkább érinthet a kérdés, támogatják a legkevésbé (73%) azt, hogy a hátrányos helyzetű településeken magasabb bért folyósítson az állam a pedagógusok számára. A diplomások körében ezzel szemben 10 százalékponttal többen (83%) gondolkodnak hasonlóképp. Ezzel együtt is fontos hangsúlyozni, hogy ennek az intézkedésnek is minden társadalmi csoportban többsége van.

20. ábra

Magasabb bért kéne folyósítani azoknak a pedagógusoknak, akik hátrányos helyzetű térségekben oktatnak. (Összes megkérdezett, %)

4. Az egészségügy helyzete és jövője a magyarok szerint

A következő blokkban arra voltunk kíváncsiak, hogy a magyarok véleménye szerint melyek az egészségügyi rendszer legnagyobb problémái, valamint különböző reformjavaslatoknak mekkora a támogatottsága. A közszolgálatokkal kapcsolatos általános értékelésből kiderült, hogy a magyarok véleménye szerint ez a terület az, ami a leginkább jelentős reformokat igényel.

4.1. A magyar közegészségügy legégetőbb problémái

Az oktatási fejezethez hasonlóan első körben nyitott kérdéssel („Ön szerint mi a magyar közoktatás legnagyobb problémája?”) mértük fel, hogy a magyarok véleménye szerint mi az egészségügy legégetőbb problémája, így a megkérdezettek szabadon fogalmazhatták meg kritikájukat. Az 1000 fős mintából 86 megkérdezett nem tudott vagy nem akart válaszolni, így összesen 914 választ kódoltunk (21. ábra).

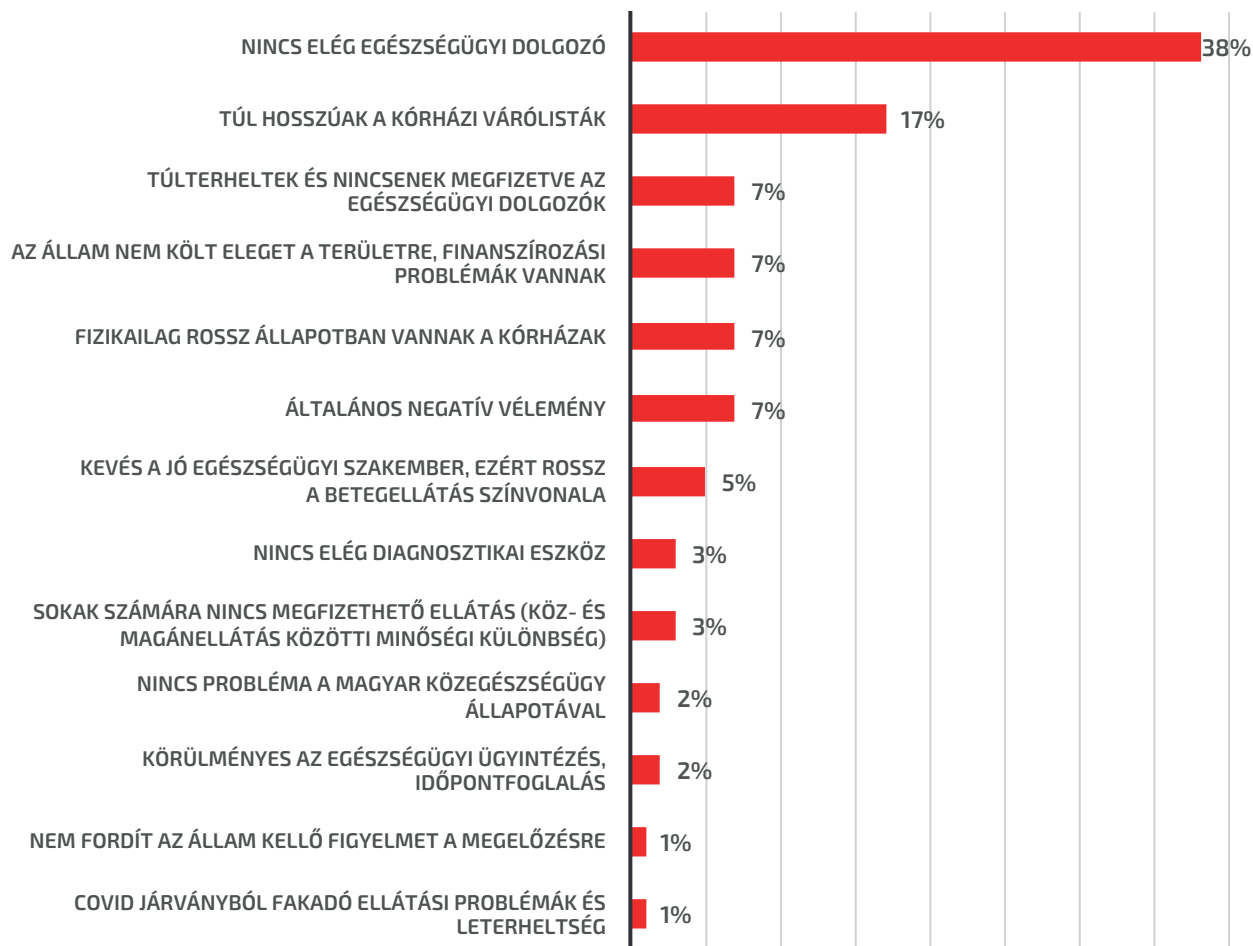
A spontán válaszok alapján egyértelműen a legtöbbször (38%) véleménye az, hogy a magyar egészségügyi rendszer legnagyobb kezelendő problémája, hogy nincs elég egészségügyi dolgozó (orvosok és szakdolgozók). Második helyen – 17% véleménye szerint – a túl hosszú kórházi várólistákat jelölték meg a megkérdezettek. Az összes további kategóriában 10 százalék alatti az említések aránya. A válaszadók 7 százaléka emelte ki, hogy túlterheltek és nincsenek megfizetve az egészségügyi dolgozók, valamint jelentős finanszírozási problémák vannak a területen, mert az állam nem fordít elegendő forrást az egészségügyre. Emellett szintén 7 százalék hangsúlyozta, hogy az egészségügyi infrastruktúra állapota tarthatatlan, illetve általános negatív véleményt (többek között olyan jelzők használatával, mint a „gyenge”, „az egész rendszer” vagy „az ellátás színvonala alacsony”) is ugyanennyien fogalmaztak meg. 5 százalék szerint kevés a jó egészségügyi szakember, ezért rossz a betegellátás színvonala.

3 százalék vagy annál is kisebb volt a spontán említések aránya olyan problémák esetében, mint a diagnosztikai eszközök hiánya (3%), a megfizethető ellátás hiánya, a köz- és magánegészségügy közötti minőség különbség (3%), az időpontfoglalás és az egészségügyi ügyintézés körülményessége (2%), az egészségügyi prevenció (pl. szűrések,

egészséges életmód) gyenge színvonala (1%), valamint a járványból fakadó ellátási problémák és leterheltség (1%). Mindezek mellett a magyarok 2 százaléka szerint nincs probléma a magyar közegészségügy állapotával.

21. ábra

Ön szerint mi a magyar közegészségügy legnagyobb problémája? (N=914, %)

A nyitott kérdés mellett a megkérdezettek előre rögzített 10 probléma közül is választhattak abban a kérdésben, hogy mit tartanak a közegészségügy három legnagyobb problémájának (22. ábra). A zárt kérdés így hangzott: „A továbbiakban is az egészségügyről fogjuk kérdezni, de most az alább felsorolt problémák közül kell majd választania. Ön szerint az alábbiak közül mi a magyar közegészségügy három legnagyobb problémája?”.

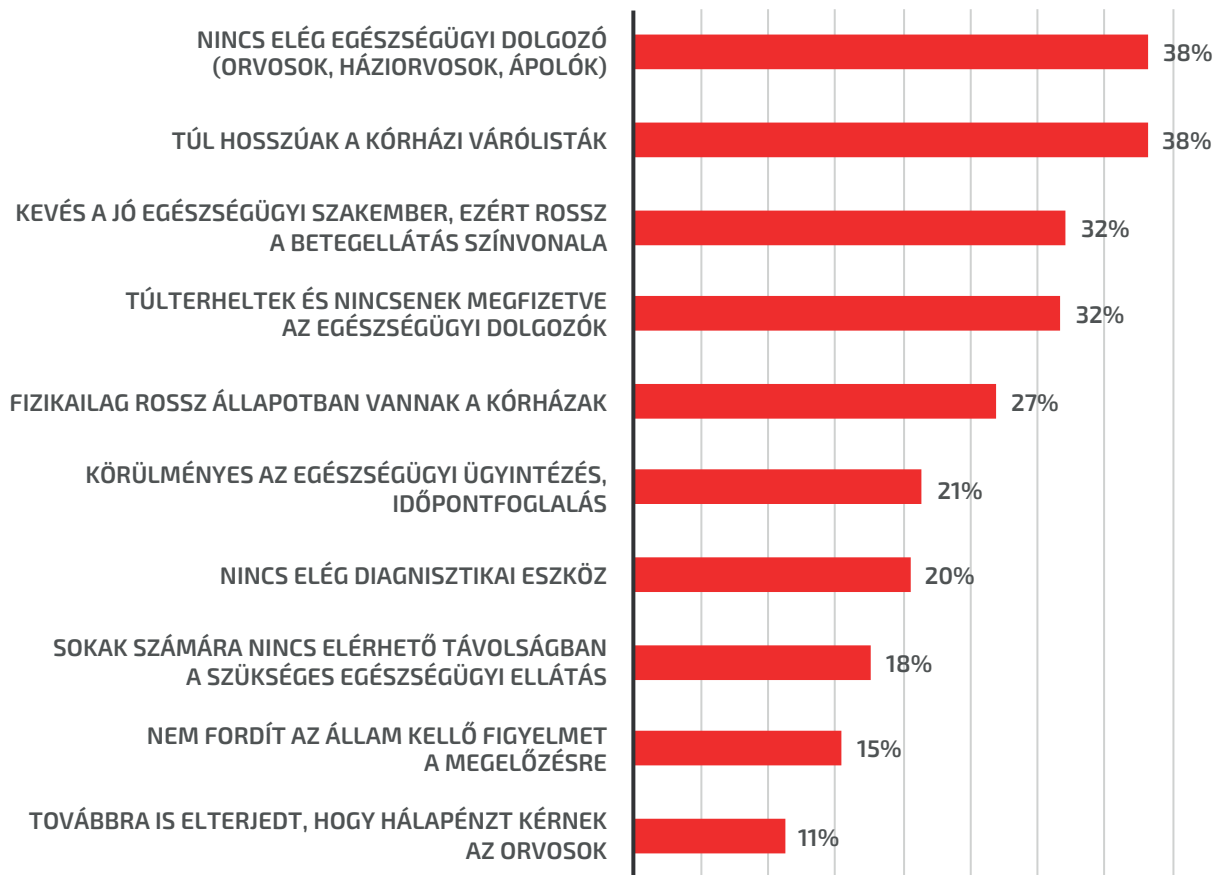
A zárt kérdésre adott válaszok visszaigazolják spontán válaszokból kirajzolódó képet: 38 százalék szerint a három legnagyobb probléma közül az egyik az, hogy nincs elég egészségügyi dolgozó a rendszerben, amely komoly ellátási gondokhoz vezet. Szintén a megkérdezettek 38 százaléka véli úgy, hogy a kórházi várólisták hosszúsága kifejezetten égető probléma. Ezek mellett jelentős azok aránya is (32%), akik úgy vélik, hogy a rossz betegellátási színvonal hátterében az áll, hogy kevés a jó egészségügyi szakember. A magyarok harmada (32%) sorolta a három legnagyobb probléma közé továbbá azt is, hogy túlterheltek és nincsenek megfizetve az egészségügyi dolgozók.

A lista ötödik helyén a megkérdezettek 27 százaléka jelölte meg azt, hogy az egészségügyi infrastruktúra elavult, valamint fizikailag rossz állapotban vannak a kórházak. A magyarok ötöde szerint olyan problémákat kellene elsődlegesen kezelnie a kormánynak, mint az egészségügyi ügyintézés és időpontfoglalás körülményessége (21%), a diagnosztikai eszközök (pl. röntgen, ultrahang, CT, MRI) hiánya (20%), valamint azt, hogy sokak számára nincs elérhető távolságban a szükséges egészségügyi ellátás.

A magyarok 15 százaléka sorolta a három legfontosabb probléma közé azt, hogy az államnak nagyobb figyelmet kellene fordítania a prevencióra különböző szűrések támogatásával, valamint az egészséges életmódra való áttérés elősegítésében. Végül mindössze a megkérdezettek tizede (11%) tartja a három legégetőbb probléma egyikének, hogy az orvosok továbbra is hálapénzt várnak el a betegektől.

22. ábra

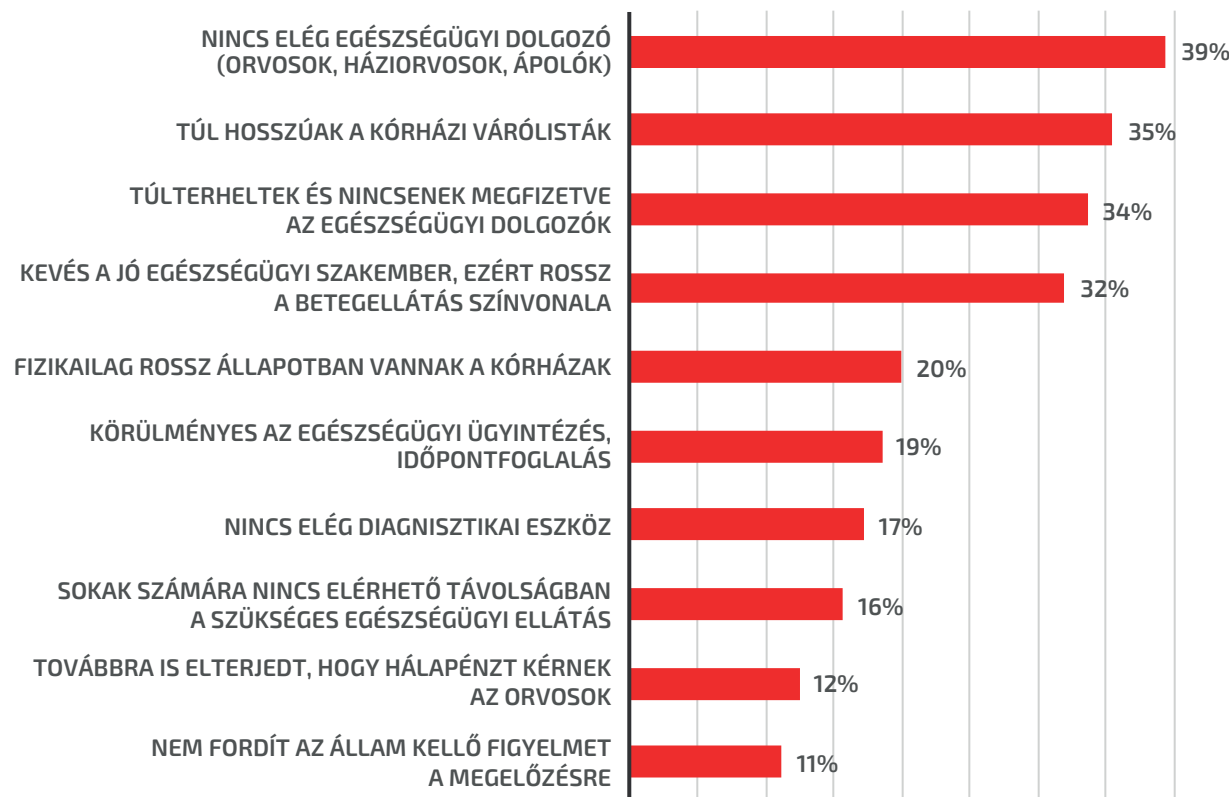
Ön szerint az alábbiak közül mi a magyar közegészségügy három legnagyobb problémája?
(Összes megkérdezett, %)

A kormánypárti szavazók esetében a teljes népességhez képest nincs eltérés abban, hogy mit tartanak az első négy legégetőbb problémának az egészségügyben (23. ábra). Az egészségügyi dolgozók hiányát (39%), a kórházi várólisták hosszúságát (35%), az egészségügyi dolgozók túlterheltségét és anyagi megbecsülésének hiányát (34%), valamint a képzett egészségügyi szakdolgozók hiányát (32%) tartják a legjelentősebb gondoknak a Fidesz-KDNP szavazói.

23. ábra

Ön szerint az alábbiak közül mi a magyar közegészségügy három legnagyobb problémája? (Kormánypárti szavazók, %)

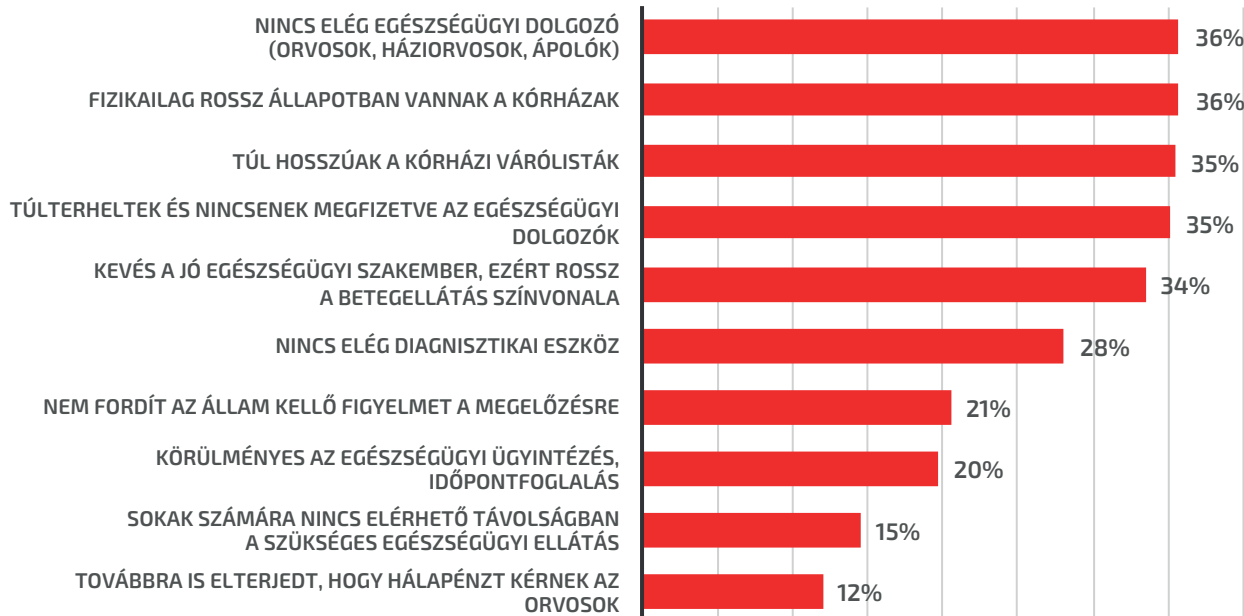

Ezzel szemben az ellenzéki együttműködést támogatók körében vannak eltérések az átlaghoz és a kormánypárti szavazókhoz képest (24. ábra). Az ellenzékieknél is az van élen, hogy nincs elég egészségügyi dolgozó (36%), viszont a kórházak fizikai állapota a második helyre került (ez a Fideszeseknél csak ötödik). Az ellenzékieknél harmadik helyen szerepel a kórházi várólisták hosszúsága (35%), valamint az egészségügyi dolgozók túlterheltsége és anyagi megbecsülésének hiánya (35%).

Szemben a kormánypárti szavazókkal (17%), az ellenzékiek körében 11 százalékponttal többen (28%) gondolják úgy, hogy a három leginkább kezelendő terület egyike, hogy nincs elég diagnosztikai eszköz az egészségügyi intézményekben. Emellett a Fidesz-KDNP szavazóihoz képest kifejezetten úgy gondolják az ellenzékiek, hogy az állam nem fordít kellő figyelmet a megelőzésre.

24. ábra

Ön szerint az alábbiak közül mi a magyar közegészségügy három legnagyobb problémája? (Ellenzéki együttműködés szavazói, %)

A Mi Hazánk szavazóinak elsöprő többsége (51%) gondolja úgy, hogy a legfontosabb probléma a jelenlegi egészségügyi rendszerben az, hogy túl hosszúak a kórházi várólisták. A szélsőjobb oldali pártot támogatók harmada szerint az egyik fő gond, hogy kevés a jó egészségügyi szakember (35%), valamint az egészségügyi dolgozók hiányát (34%) is sürgető problémának látják. A Mi Hazánk szavazóinak viszonylag csekély része gondolja úgy, hogy az lenne a kiemelt probléma, hogy sokak számára nincs elérhető távolságban egészségügyi ellátás (15%), valamint nem fordít kellő figyelmet az állam a prevencióra (11%). Azt, hogy továbbra is elterjedt a hálapénz az egészségügyi rendszerben, mindössze minden tizedik Mi Hazánk szavazó (11%) sorolja a három legsürgősebben kezelendő probléma közé.

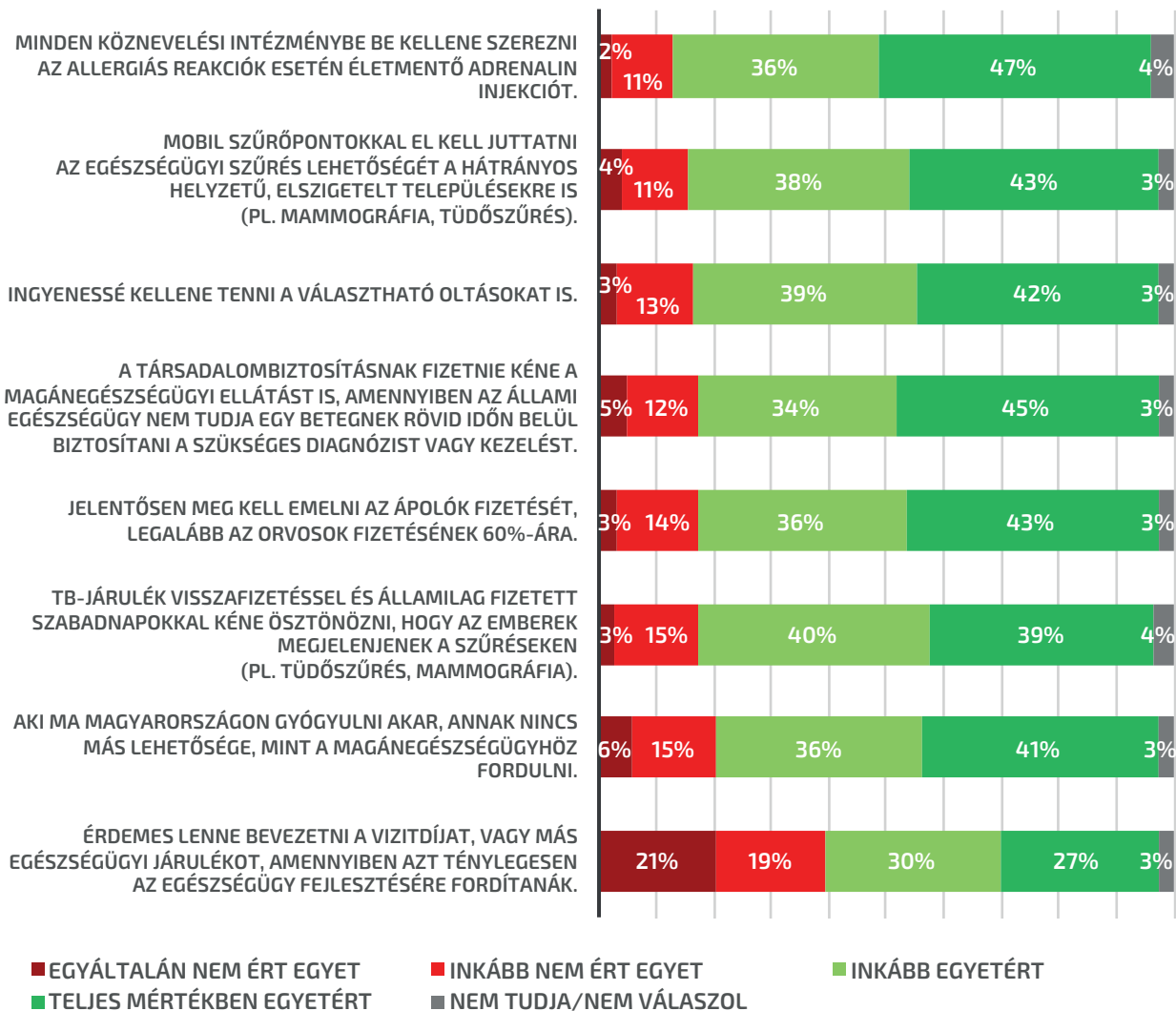
4.2. Egészségügyi reformjavaslatok megítélése a magyar társadalomban

Felmértük azt is, hogy miként vélekednek a magyarok a különböző egészségügyi reformjavaslatokról. Összesen 8 javaslatot soroltunk fel, és minden esetben egy négyfokú skálán kellett értékelniük a reformot (az „*egyáltalán nem ért egyet*” opciótól a „*teljes mértékben egyetért*” válaszlehetőségig). Az állítások felsorolását megelőzően a következő instrukciót hallották a megkérdezettek: „*Most az oktatással kapcsolatos javaslatokat fogok felolvasni. Ön mennyire ért egyet a következő állításokkal?*”.

A magyarok 83 százaléka szerint az államnak biztosítania kell minden köznevelési intézményben az allergiás reakciók esetében használható – és akár életmentő – adrenalin injekciót, amelyet mindössze a megkérdezettek 13 százaléka tart elvetendő javaslatnak (25. ábra). Szintén 80 százaléknál is magasabb támogatottsága van a mobil szűrőpontok biztosításának hátrányos helyzetű, elszigetelt települések esetében (81%), valamint a választható oltások ingyenessé tételének (81%) is.

25. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Összes megkérdezett, %)

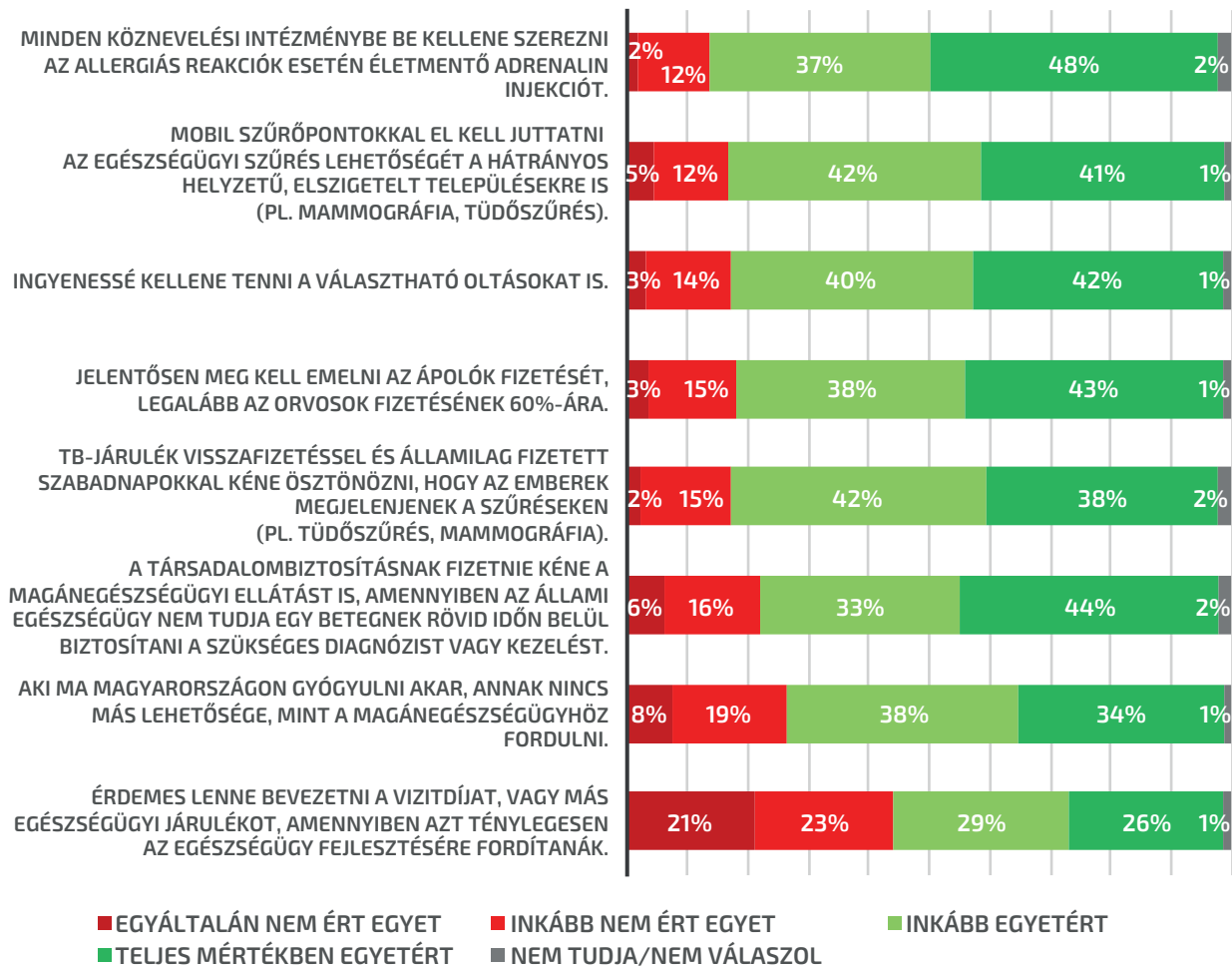
A magyarok 79 százaléka gondolja úgy, hogy a társadalombiztosításnak fizetnie kell a magánegészségügyi ellátást is abban az esetben, ha az állami egészségügy nem tudja a betegek számára rövid időn belül biztosítani a szükséges diagnózis felállítását vagy a kezelést. Szintén 79 százalék támogatja az ápolók bérrendezését: a magyarok elsöprő többsége támogatná, ha az állam a fizetésüket legalább az orvosok fizetésének 60 százalékára emelné rövid időn belül. Szintén döntő többség (79%) áll azon javaslat mögött, miszerint államilag fizetett szabadnapokkal és TB-járlék visszafizetéssel kell ösztönözni azt, hogy az emberek megjelenjenek különböző szűrővizsgálatokon. Mindezek mellett a magyarok háromnegyede (77%) úgy véli, hogy aki ma Magyarországon valódi esélyt szeretne magának biztosítani a gyógyulásra, annak magánegészségügyi ellátást kell igénybe vennie.

A vizitdíj vagy más egészségügyi járulék bevezetésével kapcsolatban már megosztottabb a magyar társadalom: habár a megkérdezettek 57 százaléka támogatná, hogy bizonyos járulékok bevezetésre kerüljenek, ha azt ténylegesen az egészségügy fejlesztésére fordítják, de a magyarok 40 százaléka ellenzi a javaslatot.

A kormánypárti szavazók körében is az allergiás reakciók esetén életmentő adrenalin injekció biztosítása szerepel első helyen, amelyet 85 százalékuk tart támogatandó lépésnek (26. ábra). A kormánypártokat támogatók is kifejezetten támogatják a mobil szűrőpontok eljuttatását hátrányos helyzetű, elszigetelt településekre (83%), valamint a választható oltások ingyenessé tételét (82%). A Fidesz-KDNP szavazói körében 80 százalék vagy annál magasabb támogatottságú javaslat az ápolók fizetésének jelentős emelése (81%), illetve a szűrővizsgálatokon való részvétel különböző eszközökkel (pl. államilag fizetett szabadnap, TB-járlék visszafizetése) történő ösztönzése (80%) is. Az állami egészségügy színvonalát a kormánypárti szavazók is kifejezetten aggasztónak tartják, 72 százalékuk szerint a gyógyulás garanciája ma Magyarországon, ha valaki magánegészségügyi ellátást vesz igénybe. Habár a vizitdíj és egyéb egészségügyi járulékok bevezetésének ötlete megosztja a Fidesz-KDNP voksolóit, de többségük (55%) úgy gondolja, hogy akár ez is egy használható ötlet az ágazat fejlesztése érdekében.

26. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Kormánypárti szavazók, %)

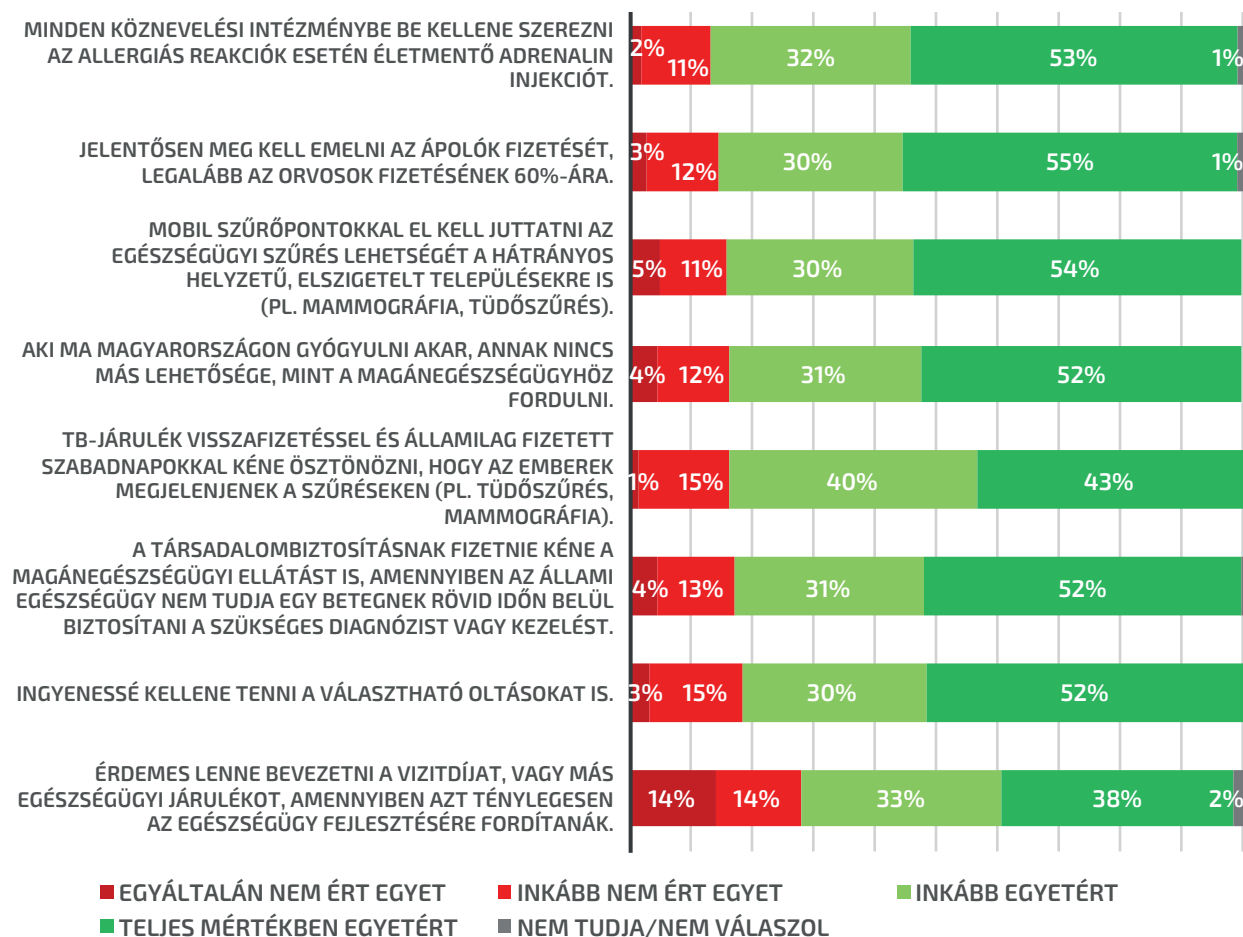

Habár az adrenalin injekció biztosítása szerepel az első helyen (85%) az ellenzéki együttműködés szavazói körében is, de az ápolók fizetésének rendezését a kormánypárti szavazókhoz képest is jelentős többség (85%) támogatja

az ellenzékiek körében (27. ábra). Az ellenzéki együttműködést támogatók körében szinte minden reformjavaslat 80 százaléknál magasabb támogatottsággal rendelkezik, amely alól mindössze a vizitdíj vagy más egészségügyi járulék bevezetésének ötlete a kivétel (71%).

27. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Ellenzéki együttműködés szavazói, %)

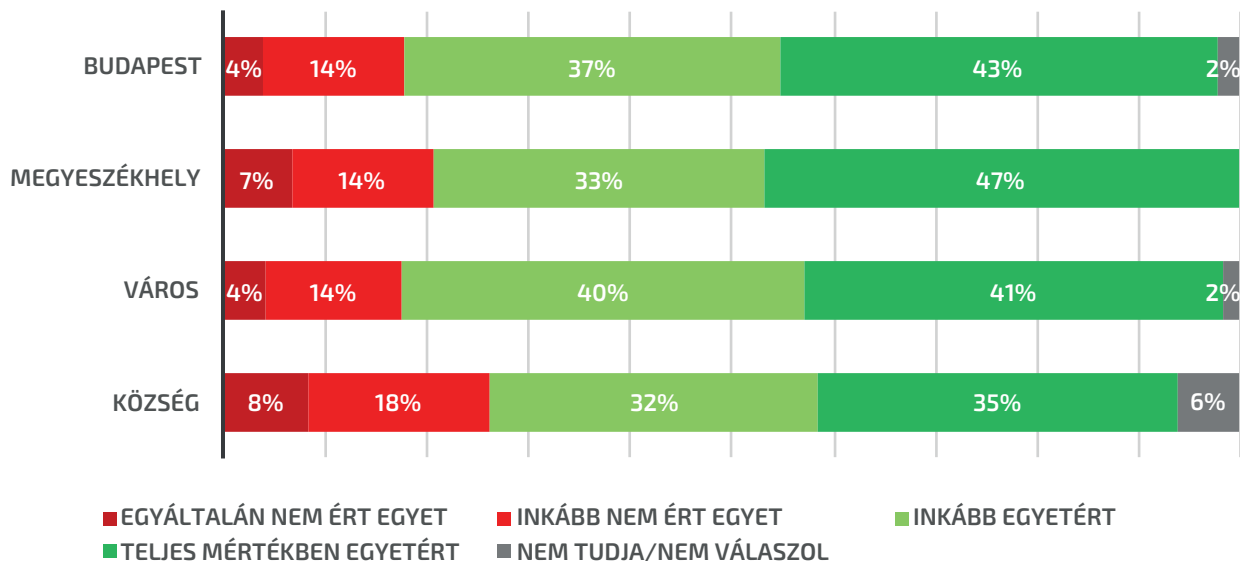

Ahogy a közoktatási reformjavaslatok esetében is tettük, megvizsgáltuk a pártpolitikai preferencia mellett azt is, hogy egyéb szociodemográfiai szempontok szerint különböző véleménnyel rendelkeznek-e a magyarok néhány közegészségügyi javaslatról.

A férfiak körében 5 százalékponttal többen (79%) gondolják úgy (szemben a nők 74 százalékával), hogy Magyarországon a gyógyuláshoz már csak a **magánegészségügyi ellátáson** keresztül vezet az út. A legmarkánsabb eltérések a lakóhely szerinti bontásban láthatók (28. ábra). A községekben élők mindössze kétharmada (67%) gondolja úgy, hogy egyedül a magánegészségügyben juthat valaki megfelelő ellátáshoz. Ezzel szemben a kisvárosokban élők 81 százaléka, a budapestiek 80 százaléka és a megyeszékhelyek lakóinak 79 százaléka rendelkezik olyan lesújtó véleménnyel a közegészségügyről, hogy azt gondolja, egyedül a magánegészségügyben juthat ma valaki megfelelő ellátáshoz. Mindebből jól látható, hogy érdemi különbség van a falvakban és a városokban élők között a közegészségügy általános helyzetéről kialakított véleményekben.

28. ábra

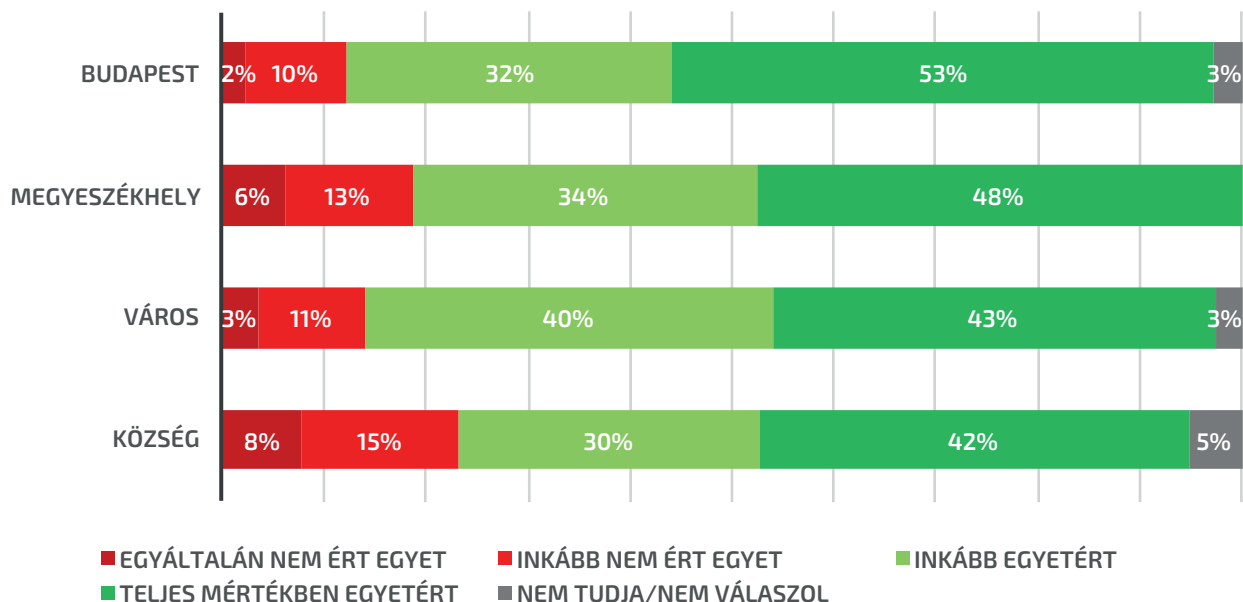
Aki ma Magyarországon gyógyulni akar, annak nincs más lehetősége, mint a magánegészségügyhöz fordulni. (Összes megkérdezett, %)

Az iskolai végzettség tekintetében árnyalatnyi különbség mutatható ki a magyar társadalomban annak a kérdésnek a vonatkozásában, hogy mit gondolnak a **magánegészségügyi ellátás társadalombiztosítás általi finanszírozásáról**. Ezt az alapfokú végzettségűek több mint háromnegyede (78%) elfogadható javaslatnak tartja, a diplomások körében még ennél is 7 százalékponttal többen vannak (85%), akik szerint, ha az állami egészségügy nem tudja időben biztosítani a diagnózist vagy kezelést, akkor a társadalombiztosításnak kell fizetnie a magánegészségügyi ellátást. Ebben az esetben is a településtípus szerinti bontásban találhatók a legmarkánsabb eltérések (29. ábra). Míg a községekben élők 71 százaléka támogatja a fent vázolt javaslatot, addig a budapestiek körében még ennél is 14 százalékponttal többen (85%) gondolják úgy, hogy a magyar egészségügyi ellátást nagymértékben javítaná e javaslat elfogadása.

29. ábra

A társadalombiztosításnak fizetnie kéne a magánegészségügyi ellátást is, amennyiben az állami egészségügy nem tudja egy betegnek rövid időn belül biztosítani a szükséges diagnózist vagy kezelést. (Összes megkérdezett, %)

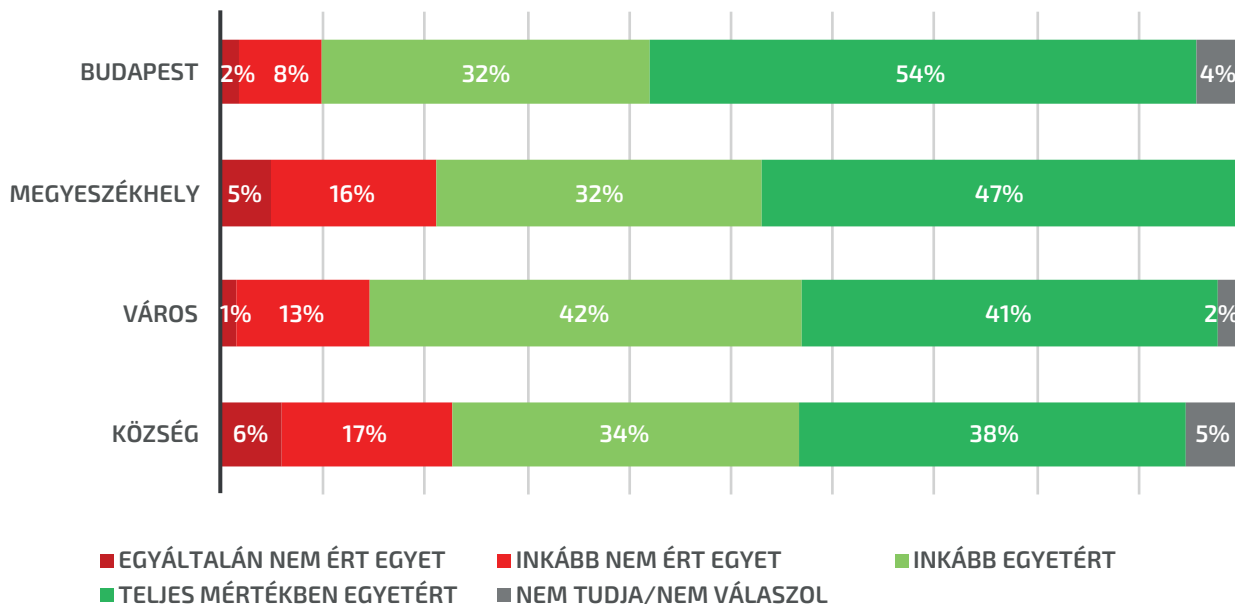

Szintén kimutatható egy erős kistelepülési-városi megosztottság abban a kérdésben, hogy az **államnak milyen eszközökkel kell motiválnia az embereket arra, hogy megjelenjenek különböző szűrővizsgálatokon**. A fővárosi lakosok 87 százaléka szerint TB-járulék visszafizetéssel és államilag fizetett szabadnapokkal kell a magyar állampolgárokat ösztönözni, addig a községekben élők körében 16 százalékponttal kevesebben (71%) tartják támogatandó lépésnek ezt a javaslatot.

Az ápolók fizetésemelésével kapcsolatban az alapfokú végzettségűek (74%) és a diplomások (84%) között 10 százalékpontos eltérés látszik. Ahogy a korábbi javaslatoknál is láthattuk, számottevő eltérés mutatható ki a községekben élők és a budapestiek között (30. ábra): míg a községekben élők 72 százaléka támogatná az ápolók jelentős mértékű fizetésemelését, addig a fővárosiak 86 százaléka áll a javaslat pártján.

30. ábra

Jelentősen meg kell emelni az ápolók fizetését, legalább az orvosok fizetésének 60%-ára. (Összes megkérdezett, %)

Érdekes eredmény, hogy a mobil szűrőpontok létesítését a hátrányos helyzetű, elszigetelt településeken inkább a kevésbé rászoruló helyeken élők támogatják. Habár a községekben élők háromnegyede (74%) szerint jelentősen javulna az egészségügyi rendszer színvonala, ha ilyen szűrőpontokkal is támogatná az állam a prevenciót, a városokban élők (86%) és a budapestiek (86%) körében még ennél is 12 százalékponttal többen támogatják ezt a javaslatot.

A kisvárosokban élők 87 százaléka, valamint a budapestiek és megyeszékhelyeken élők 86 százaléka szerint szükséges lépés, hogy minden köznevelési intézményben legyen adrenalin injekció, amely allergiás reakciók esetén életmentő lehet. A községekben élők körében 12 százalékponttal kevesebben (75%) támogatják a javaslatot, de ez így is jelentős többséget jelent.

5. Szociális intézkedések megítélése a magyar társadalomban

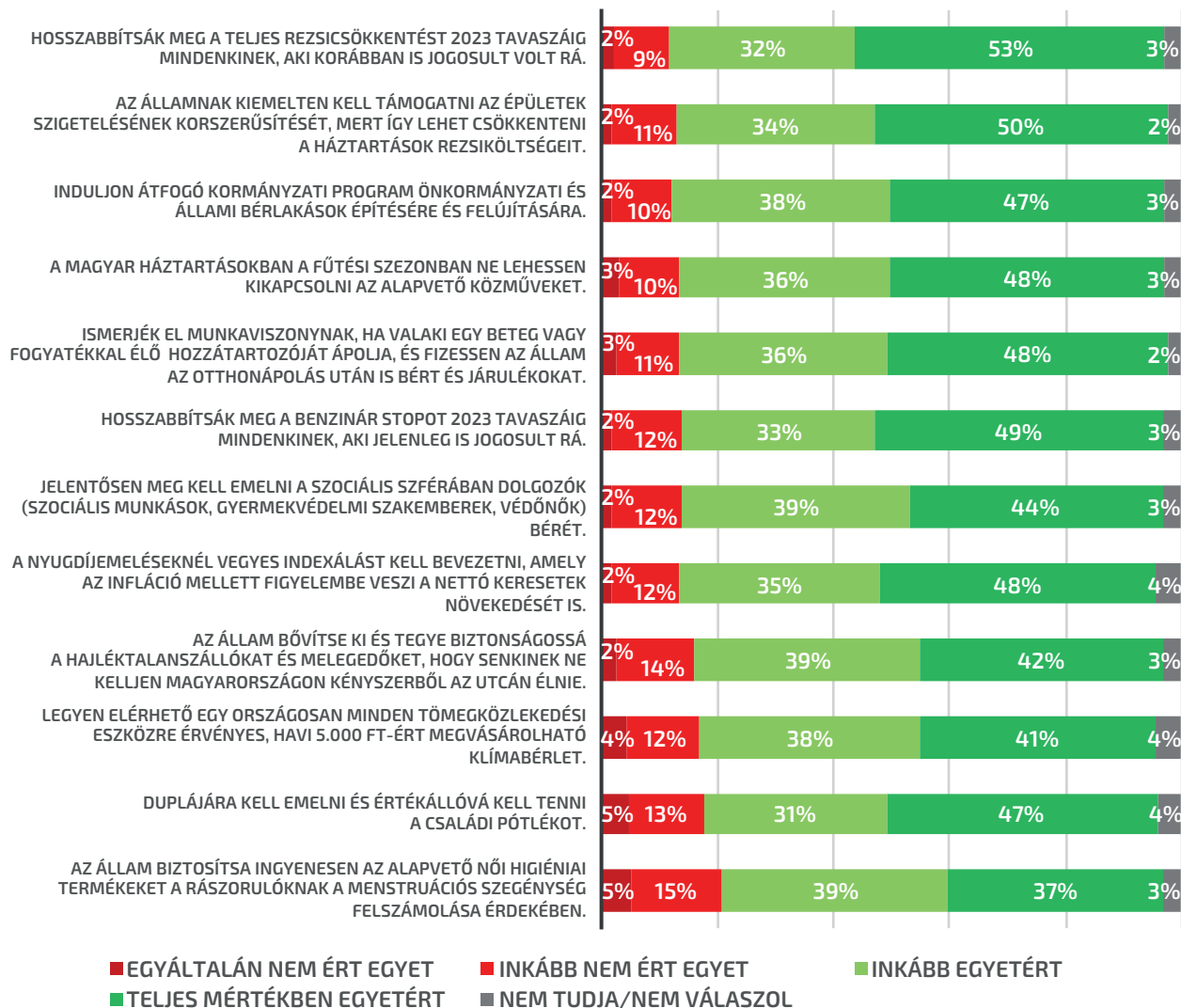
Kutatásunkban azt is szeretnénk volna megtudni, hogy a magyarok hogyan vélekednek az alapvető szociális kérdésekről. Kérdőívünkben összesen 12 szociális és népjóléti javaslatral kapcsolatban kérdeztük meg a válaszadókat.

Az eredmények alapján megállapítható, hogy magyar társadalom a szociális kérdések tekintetében kifejezetten baloldali álláspontot képvisel (31. ábra). Kiemelt fontosságot élveznek azok a jóléti intézkedések, amelyek közvetlenül érintik az emberek jelentős részét, illetve az energiaváltsággal és a közüzemi költségekkel kapcsolatos kérdések (például a rezsicsökkentés, a lakóépületek szigetelése és korszerűsítése, a bérlakásfelújítás, illetve a közművek fel-tétel nélküli biztosítása).

2022 őszén a legnépszerűbb vizsgált intézkedés a rezsicsökkentés meghosszabbítása volt 2023 tavaszáig, mellyel a megkérdezettek 85 százaléka értett egyet. Ugyanennyien támogatnák egy kormányzati program indítását állami és önkormányzati bérlakások építésére, illetve felújítására. Ezt követte az épületek szigetelésének korszerűsítése a rezsiköltségek csökkentése érdekében, mellyel a magyarok 84 százaléka tudott egyet érteni. Ez alapján megállapítható, hogy a magyarok igen erősen érzik az energiaváltság tüneteit, így az azt enyhítő javaslatok különösen nagy támogatást élveznek.

A klímabérlet bevezetésével (79%), a családi pótlék duplájára emelésével (78%), illetve a menstruációs szegénység felszámolására irányuló szakpolitikai javaslatokkal (76%) értettek legkevésbé egyet a magyarok, de még ezekben a kérdésekben is kiemelkedő támogatottság látható.

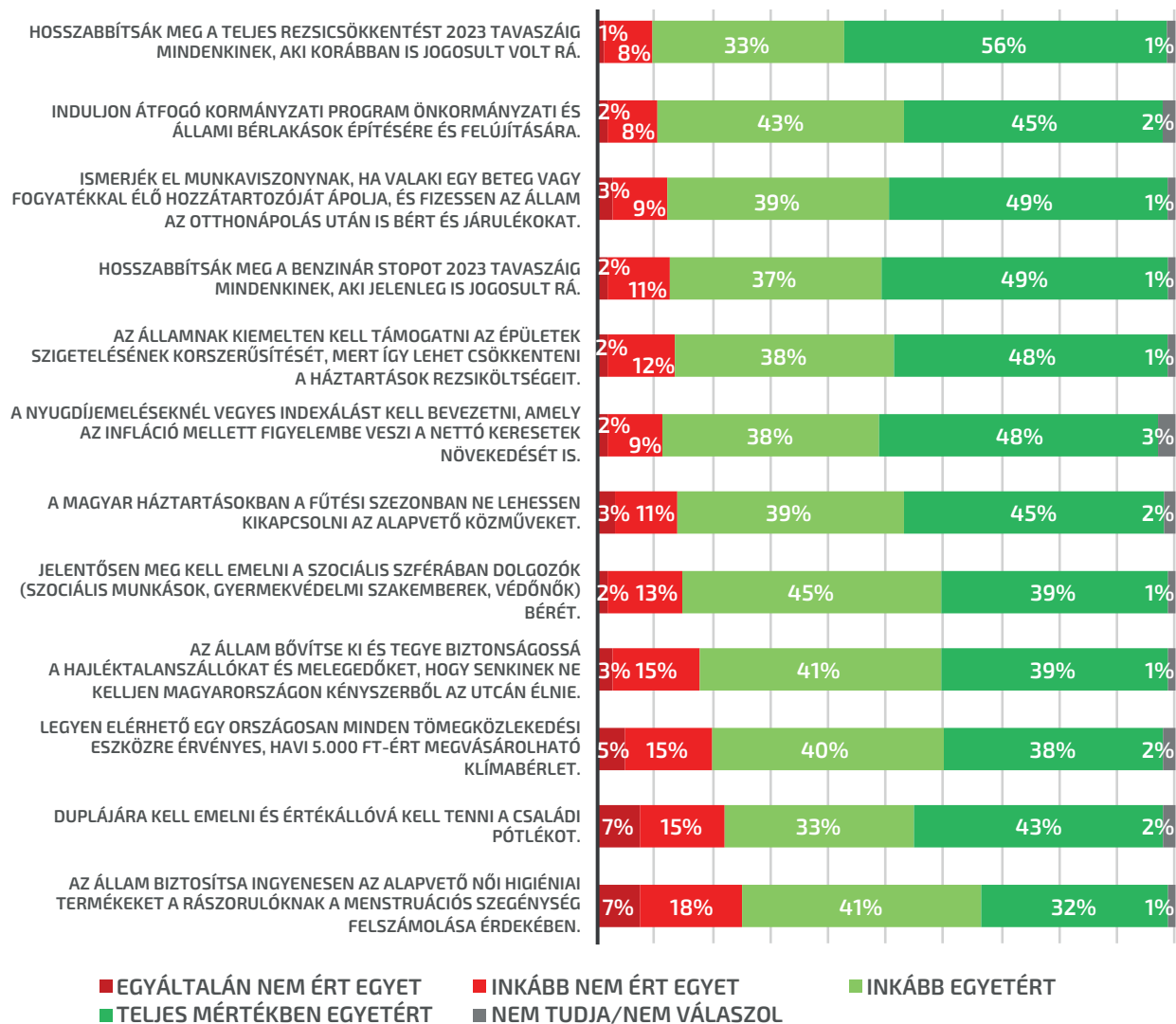
31. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Összes megkérdezett, %)

A szakpolitikai javaslatok támogatottsága többnyire pártpreferenciától függetlenül alakult, ám a sorrend az egyes javaslatok tekintetében eltérő volt a Fidesz-KDNP, az ellenzéki együttműködés és a Mi Hazánk szavazói körében.

A kormánypártok szimpatizánsai a rezsicsökkentés meghosszabbítását (89%) az önkormányzati és állami bérlakások építését és felújítását (88%), a beteg vagy fogyatékkal élők hozzátartozójukat ápolók munkaviszonyának elismerését (88%), valamint a benzinár stop meghosszabbítását (86%) támogatják leginkább (32. *ábra*). Az épületek szigetelését (86%) és a nyugdíjemelés vegyes indexálásának bevezetését (86%) szintén a fideszesek több mint 80 százaléka tartja helyes szakpolitikai iránynak. A kormánypárti szavazók tehát a jelenleginél szociálisan érzékenyebb intézkedéseket is támogatnának. A családi pótlék duplájára emelése a többihez képest nem túl népszerű intézkedés a kormánypárti szavazók körében, a Fidesz-KDNP szimpatizánsok negyede (22%) nem tartja támogatandó lépésnek. Emellett a menstruációs szegénység felszámolását a kormánypártok szimpatizánsai támogatták legkevésbé: minden negyedik kormánypárti szavazó (25%) nem ért egyet a javaslattal, habár 73 százalékuk támogatni tudja.

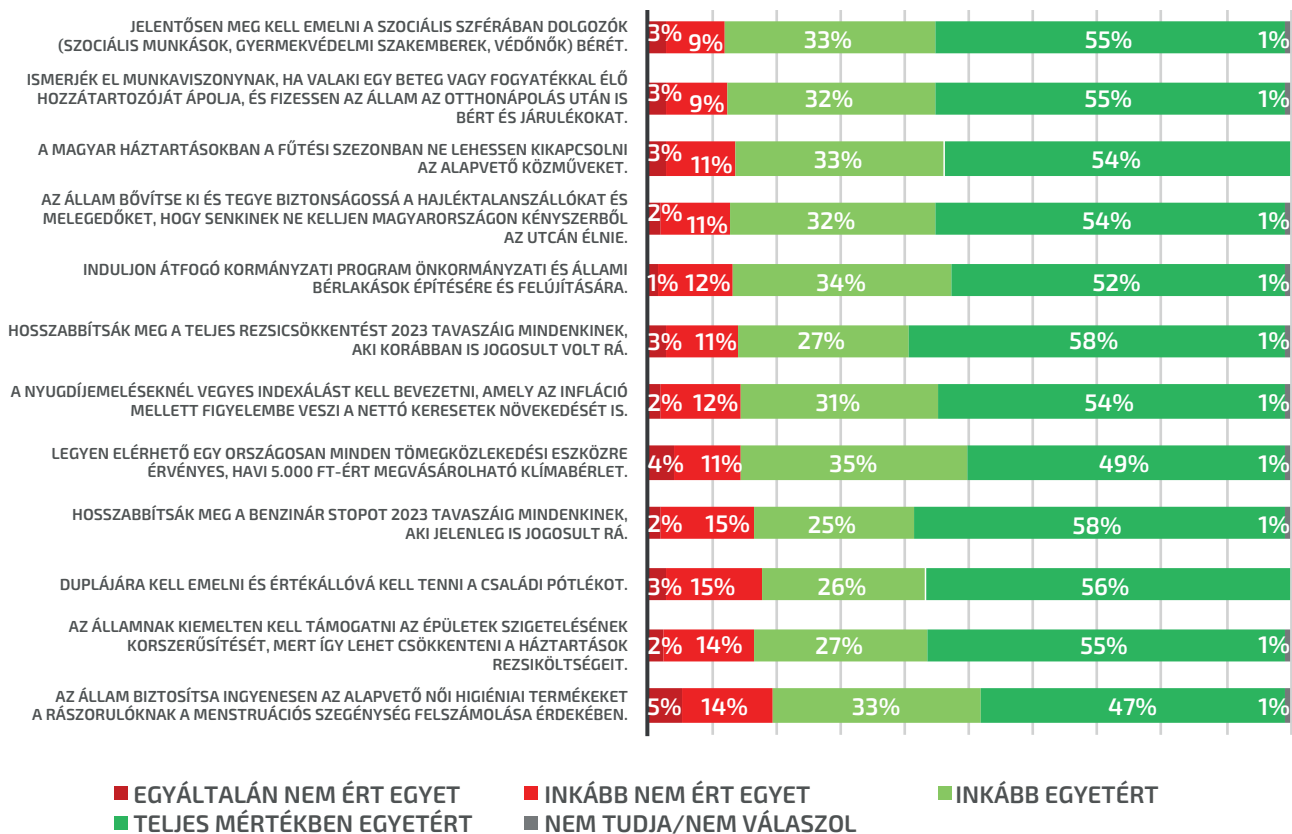
32. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Kormánypárti szavazók, %)

Az ellenzéki oldalon leginkább a kiszolgáltatott társadalmi csoportokat védő intézkedések (33. ábra), például a szociális szférában dolgozók béremelése (88%), a beteg vagy fogyatékkal élő hozzátartozójukat ápolók munkaviszonyának elismerése (87%), a fűtési szezonban a közművek kikapcsolásának tilalma (87%) illetve a hajléktalanszállók és melegedők kibővítése (86%) voltak a legnépszerűbb szakpolitikai javaslatok. Mindezek mellett érdemes kihangsúlyozni, hogy az ellenzéki együttműködés szavazói körében minden népjóléti javaslat 80 százaléka vagy afölötti támogatottsággal rendelkezik (utolsó helyen azonban körükben is a menstruációs szegénység elleni javaslat áll).

33. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Ellenzéki együttműködés szavazói, %)

A Mi Hazánk szavazói körében első helyen szerepelt az önkormányzati és állami bérlakások építése és felújítása (88%), ezt követte az otthonápolás munkaviszonyként elismerése (87%), valamint az összesített átlagtól eltérően a harmadik helyen a menstruációs szegénység felszámolása szerepelt (86%). A Mi Hazánk szavazói körében a legkevésbé népszerű szakpolitikai javaslat a rezsicsökkentés meghosszabbítása volt (17 százalékuk ellenzi), habár ebben az esetben is háromnegyedük (76%) szükségesnek tartaná, ha a kormány ilyen intézkedéssel élne. A szélső-jobboldali párt szavazói körében az utolsó helyen a szociális dolgozók béremelése végzett (74%).

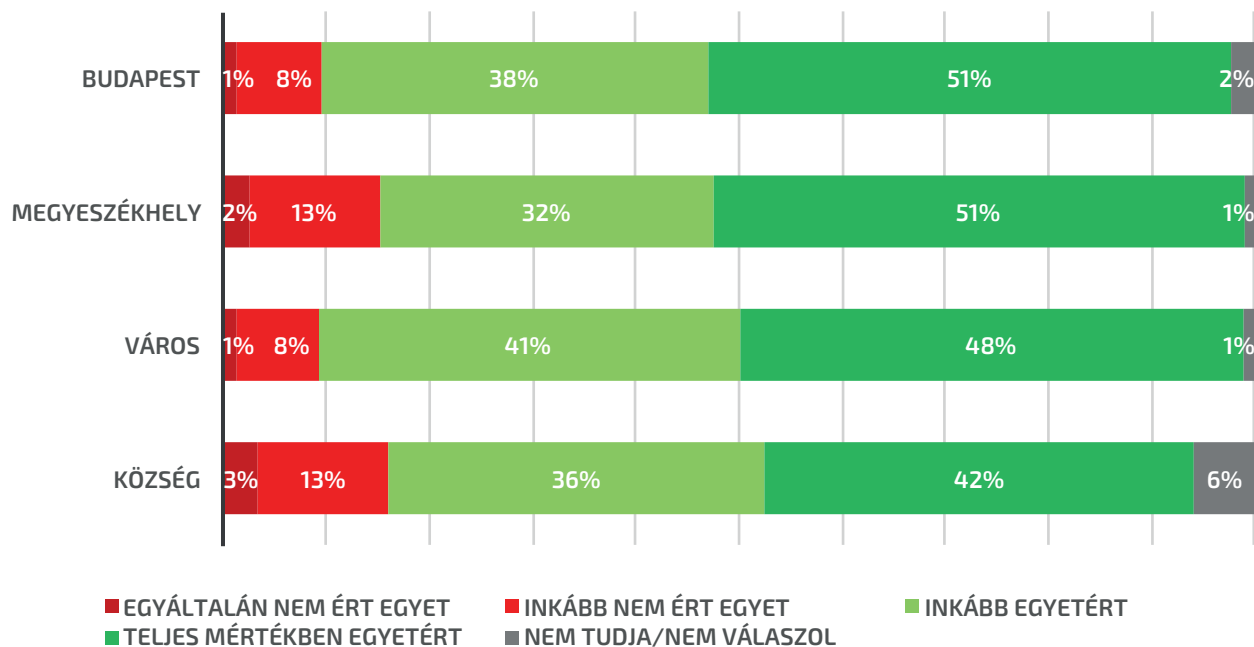
Az egyes szociális javaslatok támogatottságát területi megoszlásban is megvizsgáltuk, melyből kiderül, hogy leginkább a városlakók értenek egyet **az ingyenes női higiéniai termékek** bevezetésével a rászorulóknak számára (82%). Őket követik a fővárosban élők 77 százalékos támogatottsággal. Legkevésbé a megyeszékhelyeken élők értenek egyet a javaslattal (70%), ahol az elutasítottság aránya is viszonylag magas (29%). Összességében azonban kijelenthető, hogy az adatok alapján minden település típus esetében a lakosok több mint kétharmada támogatja a menstruációs szegénység felszámolására irányuló javaslatot. Nemi bontásban a nők 78 százaléka, és a férfiak 73 százaléka támogatta a támogatást az intézkedést.

A **hajléktalanszállók kibővítéséről** szóló javaslat a kisvárosiak körében az országos átlaghoz képest (81%) kimagaslóan népszerű volt (88%), amely abban a tekintetben talán nem meglepő, hogy előzetes kutatások szerint az otthonatlan emberek nagy része vidéki városok utcáin él. Budapesten (80%) és a megyeszékhelyeken (79%) a magyarok ugyancsak jelentős százaléka támogatta az intézkedést, de a községek számára is fontos, hogy az emberek ne kerüljenek utcára (74%).

A **bérlakásprogram** lakóhelytől függetlenül rendkívül népszerű intézkedésnek bizonyult (34. ábra). Leginkább itt is a vidéki kisvárosokban lakók szorgalmazták a javaslatot (89%), nem sokkal lemaradva követik őket a budapestiek (88%) és a megyeszékhelyek lakói (84%). A községekben 78% támogatta az önkormányzati és állami ingatlanok felújítását és építését. Demográfiai bontásban leginkább a szakmunkás végzettséggel rendelkezők (89%) illetve a diplomások (88%) értenek egyet a javaslattal, de az érettségivel és legfeljebb 8 általánossal rendelkezők körében is 80% fölött van a bérlakásprogram támogatottsága.

34. ábra

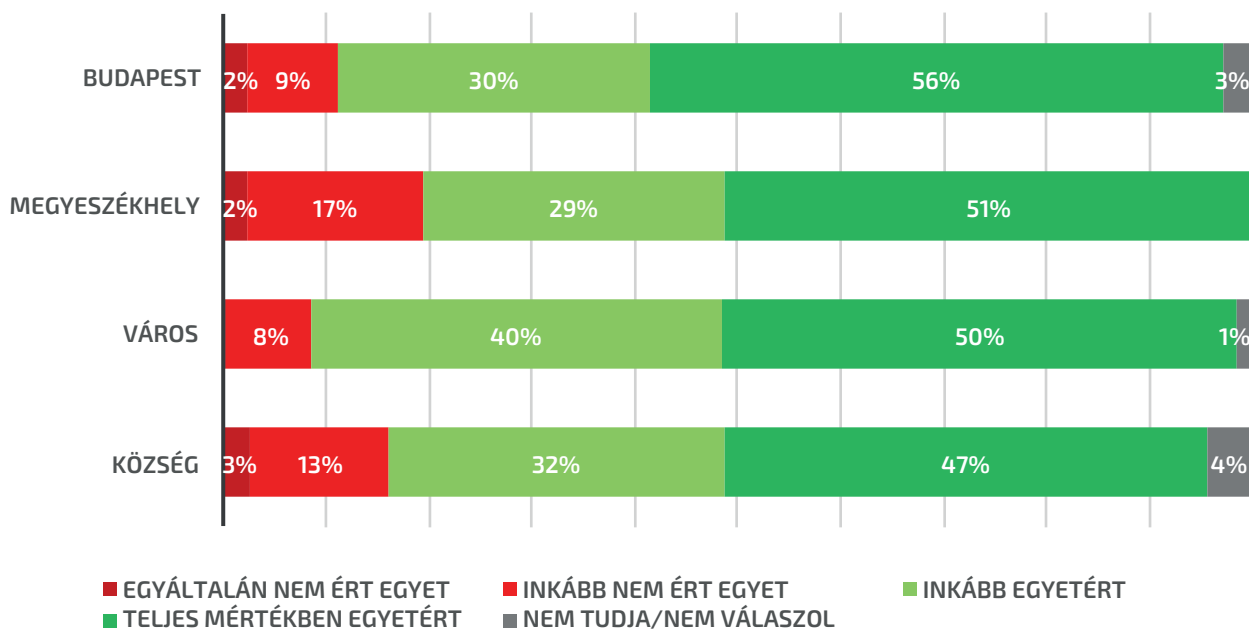
Induljon átfogó kormányzati program önkormányzati és állami bérlakások építésére és felújítására. (Összes megkérdezett, %)

Az **épületszigetelésre** irányuló javaslattal kapcsolatban szintén kiemelkedő volt a társadalmi egyetértés, ám a kisvárosiak (90%) és a községben lakók között (79%) 11 százalékpontos eltérés mutatkozott (35. ábra). A férfiak 87 százaléka ért egyet a rezsicsökkentés ezen alternatívájával, míg a nők 82 százaléka.

35. ábra

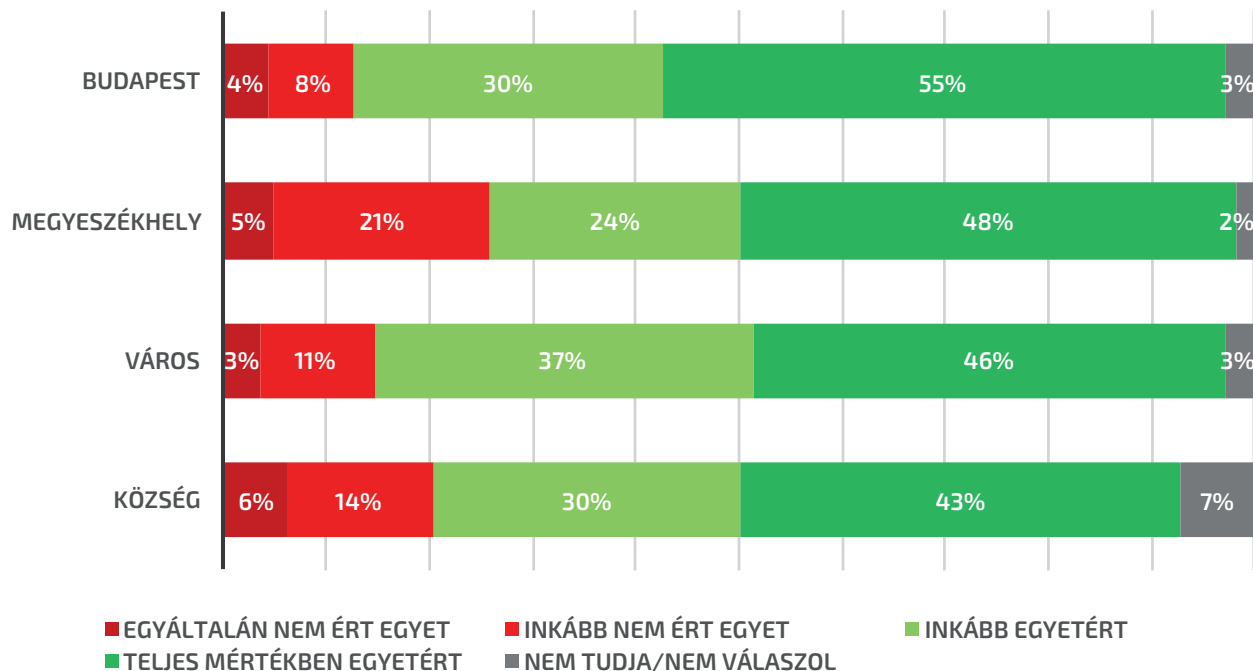
Az államnak kiemelten kell támogatni az épületek szigetelésének korszerűsítését, mert így lehet csökkenteni a háztartások rezsiköltségeit. (Összes megkérdezett, %)

A **családi pótlék növelése** tekintetében ismét a kisvárosok lakói és a budapestiek voltak a legtámogatóbbak, a megyeszékhelyek és a községek támogatottsága pedig több mint 10 százalékkal marad le mögöttük (36. ábra). Legjobban a megyeszékhelyeken élők véleménye különbözik az országos átlagtól (78%), ahol csupán 72% támogatta a javaslatot. A végzettség szerinti megoszlásban a szakmunkás végzettséggel rendelkezők értéktek egyet leginkább a javaslattal (84%), a 8 általánossal rendelkezőknek 76, a diplomásoknak pedig 75 százaléka támogatta az intézkedést.

36. ábra

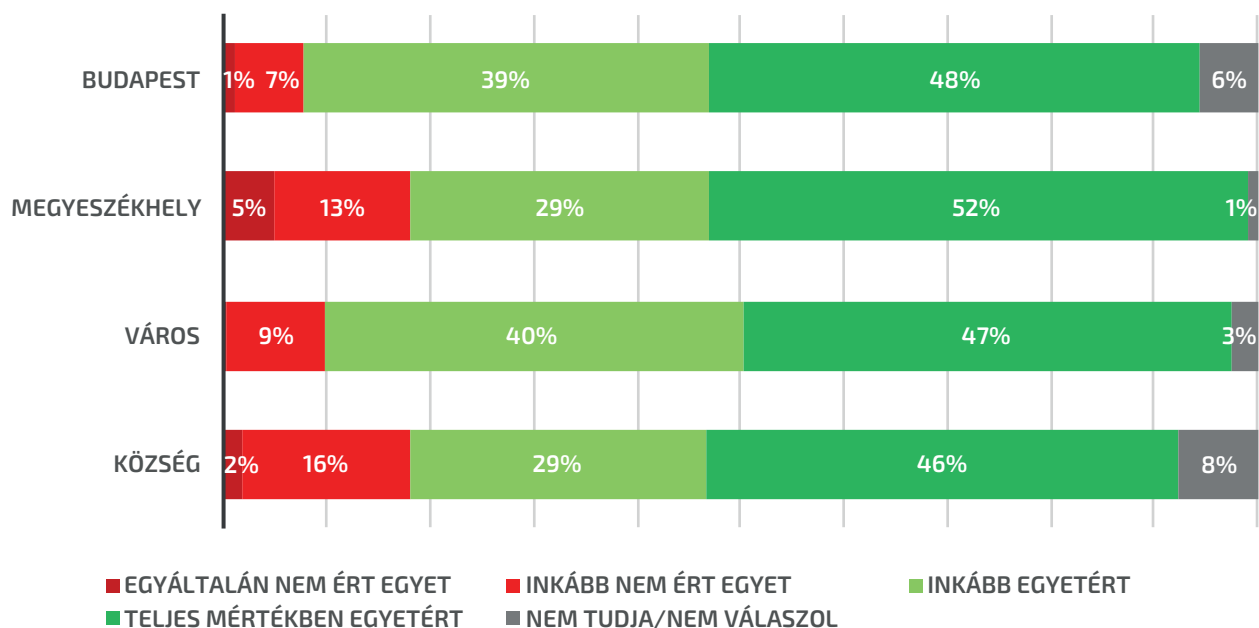
Duplájára kell emelni és értékállóvá kell tenni a családi pótlékot. (Összes megkérdezett, %)

A nyugdíjmeléssel kapcsolatos kérdéskörben ismét megjelent a Budapest és a kisvárosok, illetve a megyeszékhelyek és községek között húzódó ellentét (37. ábra). Míg a fővárosban és a vidéki városokban 87 és 88 százalékos támogatottságot élvez a **nyugdíjmeléseknél a vegyes indexálásra áttérés** javaslata, addig a megyeszékhelyeken 81, a községekben pedig 74 százalékban értenek egyet az intézkedéssel. Életkor szerinti megoszlásban a 18 és 39 év közöttiek 79 százaléka, a 40 és 59 év közöttiek 83 százaléka, a 60 év fölöttieknek pedig 86 százaléka szeretne vegyes indexálású nyugdíjmelést.

37. ábra

A nyugdíjmeléseknél vegyes indexálást kell bevezetni, amely az infláció mellett figyelembe veszi a nettó keresetek növekedését is. (Összes megkérdezett, %)

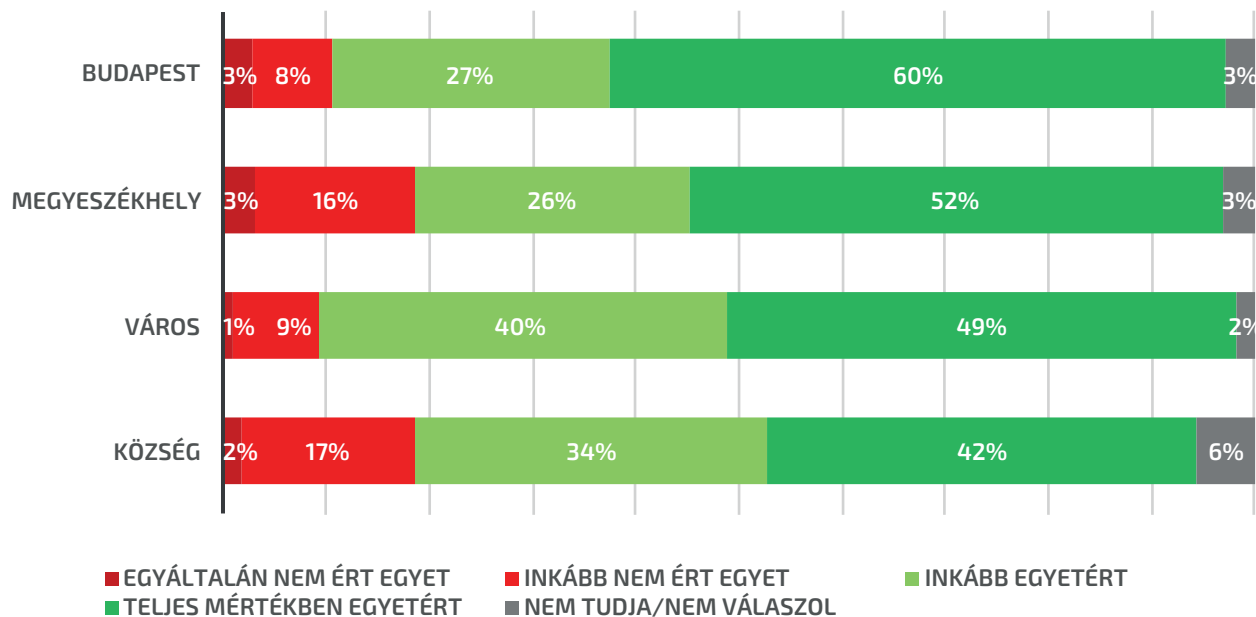

A **szociális szférában dolgozók béremelését** leginkább a budapesti lakosok (88%) és a kisvárosiak (87%) tartják fontosnak. Habár még így is háromnegyedes támogatottságot élvez a javaslat, a megyeszékhelyeken (80%) és a községekben (74%) érdemben alacsonyabb az egyetértés a szociális szektor béremelésével kapcsolatban. Végzettség szerint az érettségivel rendelkezők tartják a legfontosabbnak a problémát (86%), legkevésbé pedig a 8 általánost végzettek (79%).

A **benzínár stop meghosszabbítása** országos szinten igen népszerű intézkedésnek bizonyult, azonban területi megoszlásban itt is vannak különbségek a főváros és kisvárosok, illetve a községek és megyeszékhelyek között (38. ábra). Budapesten és a vidéki városokban értenek egyet leginkább a javaslattal, míg a megyeszékhelyen és a községeken élők 10 százalékponttal kevesebben támogatják a benzínársapkák meghosszabbítását.

38. ábra

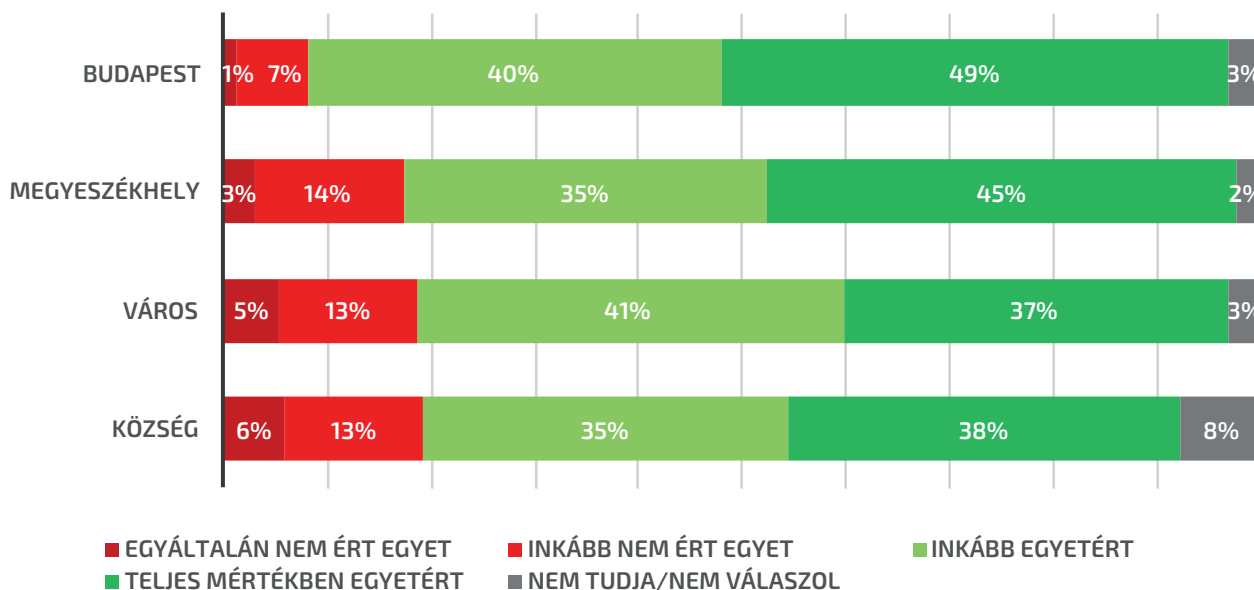
**Hosszabbítsák meg a benzínár stopot 2023 tavaszáig mindenkinek, aki jelenleg is jogosult rá.
(Összes megkérdezett, %)**

Az országos, minden tömegközlekedésre érvényes bérlet koncepcióját a budapestiek kiemelten fontosnak tartják a többi régióhoz képest, legkevésbé pedig a községek lakói értenek egyet a javaslattal. Végzettség szerint a szakmunkást és szakiskolát végzetteknek a legfontosabb az **5000 forintos klímabérlet** bevezetése (82%), legkevésbé pedig a diplomásoknak (75%).

39. ábra

Legyen elérhető egy országosan minden tömegközlekedési eszközre érvényes, havi 5000 Ft-ért megvásárolható Klímabérlet. (Összes megkérdezett, %)

Az adatokból tehát egyértelműen látszik, hogy a vidék-város törésvonal a szociális intézkedések támogatottságában is leképeződik. A kutatás egy érdekes új jelenségre is rávilágított, mégpedig arra, hogy ezek az ellentétek nem népességarányosan változnak. Leginkább a főváros és kisebb vidéki városok támogatják a különböző szociális és jóléti javaslatokat, ezzel szemben a nagyobb népességű megyeszékhelyek és a falvak már jóval alacsonyabb mértékben elkötelezettek az intézkedések mellett. Összességében azonban elmondható, hogy a szociális javaslatok támogatottsága minden településtípuson több mint kétharmados támogatottságot élvezett.

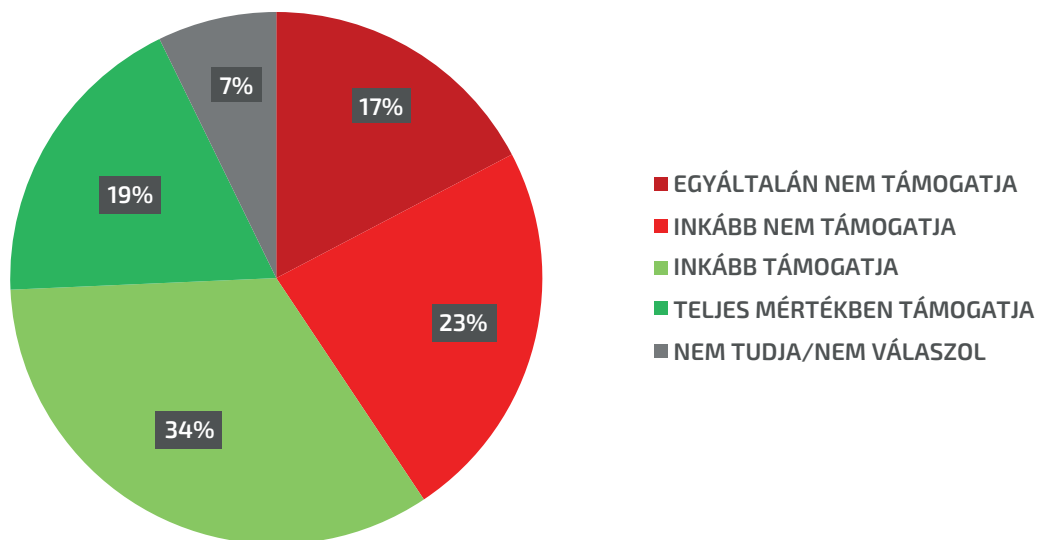
6. Az államosítás kérdésének társadalmi megítélése

Zárásként megvizsgáltuk az önkormányzati, illetve a magánszektorban lévő szolgáltatások állami tulajdonba kerülésének kérdését is, ahol jóval megosztottabb társadalom képe rajzolódott ki. Az első kérdésünk arra vonatkozott, hogy a válaszadók mennyire értenek egyet azzal a kormányzati intézkedéssel, mely során az állam átveszi a víziközmű-cégek vagyonát, melyekről az önkormányzatok lemondanak. Mint az ismeretes, az Orbán-kormány 2022 nyarán jelentette be, hogy csak akkor hajlandó pénzügyi támogatást adni a csőd szélén álló közmű rendszereket üzemeltető cégeknek, ha azokat az önkormányzatok átadják ingyen a magyar állam számára. Ebben az esetben a megkérdezettek a következő állítással kapcsolatban kellett kifejezniük véleményüket: *„Az állam átveszi azon víziközmű-cégek vagyonát, a feladataikkal együtt, melyekről az önkormányzatok lemondanak a nehéz anyagi helyzetük miatt.”*

Az eredmények alapján megállapítható, hogy a magyarok szűk többsége (53%) egyet tud érteni azzal, ha a kormányzat államosítja a víziközmű-cégeket, az önkormányzatok nehéz anyagi helyzetére hivatkozva, míg a megkérdezettek 40 százaléka szerint ez az intézkedés nem támogatható (40. ábra).

40. ábra

Az állam átveszi azon víziközmű-cégek vagyonát, a feladataikkal együtt, melyekről az önkormányzatok lemondanak a nehéz anyagi helyzetük miatt. (Összes válaszadó, %)

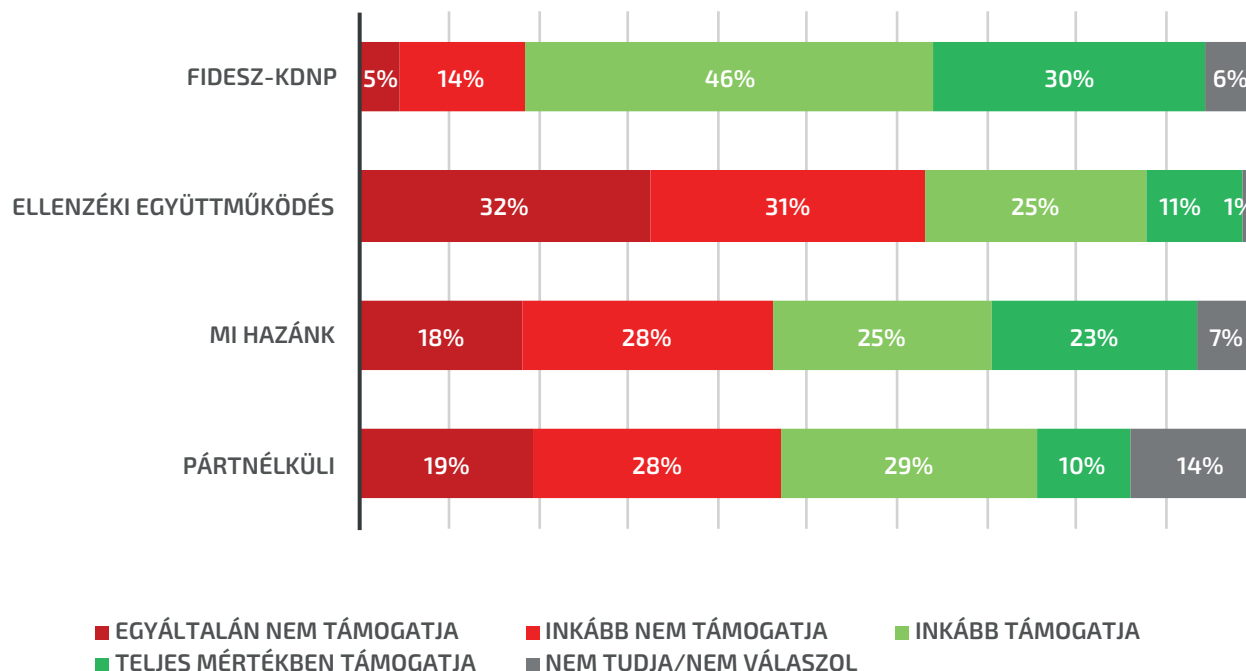

A megyeszékhelyeken lakók elutasítóak a vízközművek államosításával kapcsolatban: 50 százalékuk nem támogatta a kormány döntését. Ezzel szemben a budapestieknek csak 41 százaléka nem ért egyet az intézkedéssel (53 százalékuk azonban támogató állásponton van). A kisvárosok és a községek lakói a legkevésbé elutasítóak a döntéssel kapcsolatban (38-38%), valamint a legtöbben a kisvárosokban élők körében (56%) támogatják a víziközmű-cégek állami tulajdonba kerülését.

A pártpolitikai preferencia szintjén már egyértelmű különbségek mutatkoznak az intézkedés támogatásával kapcsolatban (41. ábra). Nem meglepő, hogy leginkább a Fidesz-KDNP szavazói támogatják a víziközmű-cégek állami tulajdonba kerülését (76%), de még a kormánypárti szavazók ötöde (19%) is ellenzi az intézkedést. Az ellenzéki együttműködés szimpatizánsai nem értenek egyet az állami tulajdonba helyezéssel (63% nem támogatja, 36% támogatja). A Mi Hazánk szavazók teljesen megosztottak a kérdésben: 48 százalékuk támogatja valamilyen mértékben, míg 46 százalékuk nem támogatja az intézkedést.

41. ábra

Az állam átveszi azon víziközmű-cégek vagyonát, a feladataikkal együtt, melyekről az önkormányzatok lemondanak a nehéz anyagi helyzetük miatt. (Összes megkérdezett, %)

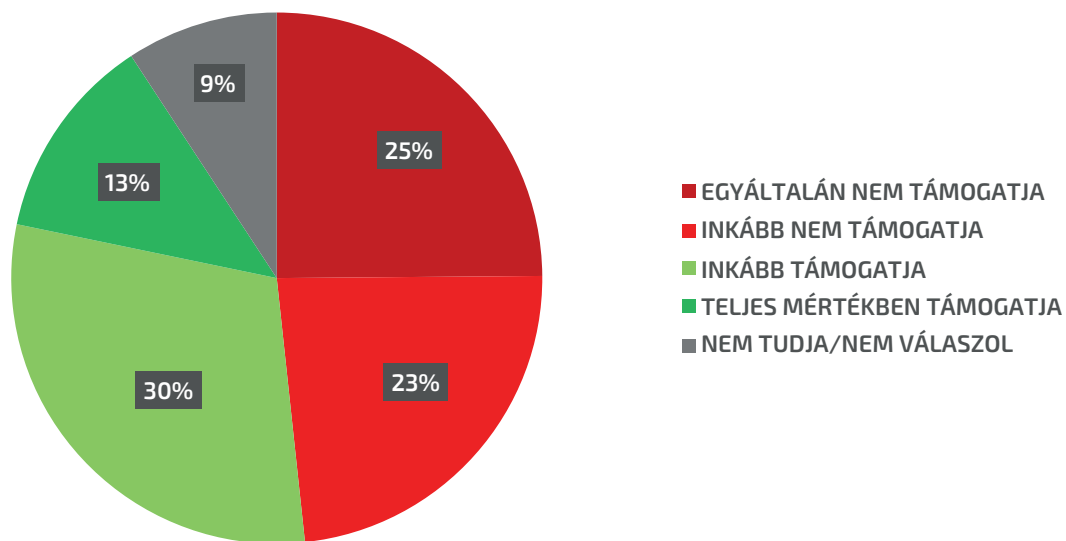

A másik államosítással kapcsolatos kérdéssel azt mértük fel, hogy a magyarok támogatják-e, hogy a magyar állam és a 4iG felvásárolja a Vodafone-t. Ebben az esetben a megkérdezetteknek a következő állítással kapcsolatban kellett kifejezniük a véleményüket: „A kormány arról döntött, hogy a magyar állam és a 4iG informatikai vállalat közösen felvásárolják a Vodafone-t.”.

A válaszok ebben az esetben is rendkívül megosztottak (42. ábra): a magyarok relatív többsége (48%) szerint nem támogatható, hogy a magyar állam egy, a kormánypártokhoz közeli informatikai vállalattal közösen felvásárolja a Vodafone-t egy gazdasági válság időszakában, míg a megkérdezettek 43 százaléka szerint ez egy támogatható lépés a kormányzat részéről.

42. ábra

A kormány arról döntött, hogy a magyar állam és a 4iG informatikai vállalat közösen felvásárolják a Vodafone-t. (Összes válaszadó, %)

Iskolai végzettség szerinti eloszlásban leginkább a szakiskolai végzettségűek voltak elutasítóak a döntéssel kapcsolatban (54%), míg az érettségivel rendelkezők körében támogatták leginkább a javaslatot (45%), habár utóbbiak között is többségben voltak azok, akik valamilyen mértékben elleneztek a felvásárlást (48%). A leginkább megosztottnak a 8 általános iskolai végzettségűek bizonyultak: 44 százalékuk szerint támogatható, míg 41 százalékuk szerint elutasítandó intézkedés a Vodafone felvásárlása, valamint 15 százalékuk nem nyilatkozott vagy nem rendelkezik kialakult véleményrel a kérdésről.

Pártpreferencia tekintetében látszódnak leginkább az ellentétes vélemények (43. ábra). A Fidesz-KDNP szavazók csaknem kétharmada támogatja a Vodafone felvásárlását (63%), és minden negyedik kormánypárti voksoló (28%) áll elutasító állásponton. Az ellenzéki együttműködést támogatók közel háromnegyede (72%) elutasítja az intézkedést, de a Mi Hazánk szavazóinak (57%) és a párt nélküliek (52%) többsége is elutasítja a Vodafone felvásárlását.

43. ábra

A kormány arról döntött, hogy a magyar állam és a 4iG informatikai vállalat közösen felvásárolják a Vodafone-t. (Összes megkérdezett, %)

